

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА ЗА ДРУШТВО ЗНАЊА

Књига резимеа

Висока школа струковних студија
за образовање васпитача у Кикинди

Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди, Република Србија | Факултет за менаџмент у Сремским Карловцима, Универзитет „Унион – Никола Тесла“ у Београду, Република Србија | Педагошки институт „Антон Чехов“, у Таганрогу, Русија | Филолошки, историјски и теолошки факултет, Департман за модерне језике и књижевности, Западни универзитет у Темишвару, Румунија | Факултет за социологију и психологију, Департман Науке о васпитању, Западни универзитет у Темишвару, Румунија | Филозофски факултет, Катедра за музикологију, Eötvös Loránd Универзитет (ЕЛТЕ) у Будимпешти, Мађарска | Асоцијација за образовање уметника Psalmus Humanus у Будимпешти, Мађарска

МЕЂУНАРОДНА НАУЧНО-СТРУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА

МЕТОДИЧКИ ДАНИ 2013.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА ЗА ДРУШТВО ЗНАЊА

КЊИГА РЕЗИМЕА

Кикинда, 2013,

Висока школа струковних студија за образовање васпитача
у Кикинди

Међународна научно-стручна конференција

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА ЗА ДРУШТВО ЗНАЊА

Књига резимеа

Мај, 2013.
Киkinда

Тема Међународне научно-стручне конференције

Компетенције васпитача за друштво знања

Тематска конкретизација:

Педагошко-методичке компетенције васпитача – нове парадигме
Интерперсоналне компетенције васпитача (лидерске и организационе
компетенције васпитача, комуниколошке, тимске и др.)

Компетенције васпитача за рад са децом у јасленом узрасту, у болничким и социјалним установама

Компетенције васпитача за неговање културе и традиције

Компетенције запослених свих нивоа образовања у општем смислу (у складу са променом парадигме образовања, дигитализацијом и информатизацијом друштва, глобализацијом, одрживим развојем, инклузијом, експанзијом образовања на даљину, питањима медијске писмености, јављањем нових психолошких увида као што су: емоционална, социјална, духовна интелигенција и др.)

Организатори конференције:

Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди, Република Србија

Факултет за менаџмент у Сремским Карловцима, Универзитет „Унион – Никола Тесла“ у Београду, Република Србија

Педагошки институт „Антон Чехов“ у Таганрогу, Русија

Филолошки, историјски и теолошки факултет, Департман за модерне језике и књижевности, Западни универзитет у Темишвару, Румунија

Факултет за социологију и психологију, Департман Науке о васпитању, Западни универзитет у Темишвару, Румунија

Филозофски факултет, Катедра за музикологију, Eötvös Loránd Универзитет (ЕЛТЕ) у Будимпешти, Мађарска и

Асоцијација за образовање уметника Psalmus Humanus у Будимпешти, Мађарска

Програмски одбор

Председник: др Тамара Грујић, директор (Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда, Република Србија)

Чланови:

Академик Иван Алексејевич Чарота, шеф Катедре за словенске књижевности (Белоруски државни универзитет у Минску, Белорусија), проф. др Алехандар Федоров, редовни професор, проректор (Државни педагошки институт „Антон Чехов“, Таганрог, Русија), проф. др Михаи Радан, редовни професор (Филолошки, историјски и теолошки факултет, Департман за модерне језике и књижевности, Западни универзитет у Темишвару, Румунија), проф. др Зоран Трпутец, редовни професор, декан Факултета за менаџмент ресурса ЦКМ (Универзитет „Херцеговина“, Мостар, Босна и Херцеговина), проф. др Јон Думитру, редовни професор, шеф катедре за Педагошке науке (Факултет за социологију и психологију, Департман Науке о васпитању, Западни универзитет у Темишвару, Румунија), проф. др Ала Белусова, редовни професор, шеф катедре за психологију образовања (Факултет за педагогију и практичну психологију, Јужни државни универзитет, Ростов, Русија), проф. др Анета Баракоска, редовни професор (Филозофски факултет, Универзитет Ђирила и Методија, Скопље, Република Македонија), проф. др Милица Андевски, редовни професор (Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду, Република Србија), проф. др Зоран Савић, редовни професор (Факултет за менаџмент у Сремским Карловцима, Универзитет „Унион – Никола Тесла“ у Београду, Република Србија), проф. др Даница Аћимовић, редовни професор (Факултет за менаџмент у Сремским Карловцима, Универзитет „Унион – Никола Тесла“ у Београду, Република Србија), проф. др Оливера Васић, редовни професор (Факултет музичких уметности, Универзитет у Београду, Република Србија), проф. др Љиљана Пешикан-Љуштановић, редовни професор (Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду, Република Србија), проф. др Јовица Тркуља, редовни професор (Правни факултет, Универзитет у Београду, Република Србија), проф. др Гордана Девецерски, редовни професор (Медицински факултет, Универзитет у Новом Саду, Република Србија), проф. др Алин Гаврелиуц, ванредни професор, декан Факултета за социологију и психологију (Западни универзитет у Темишвару, Румунија), проф. др Магдалена Думитрана, ванредни професор (Универзитет у Питестиу, Румунија), проф. др Gábor Vondár, ванредни професор, шеф катедре за музикологију Филозофског факултета (Универзитет Еötvös Loránd, Будимпешта, Мађарска), проф. др Мариана Крашован, ванредни професор (Факултет за социологију и психологију, Катедра за Педагошке науке, Западни универзитет у Темишвару, Румунија), проф. др Марко Трогрлић, ванредни професор (Филозофски факул-

тет Свеучилишта у Сплиту, Република Хрватска), проф. др Драгана Павловић Бренеселовић, ванредни професор (Филозофски факултет, Одељење за педагогију – Катедра за предшколску педагогију, Универзитет у Београду, Република Србија), проф. др Живка Крњаја, ванредни професор (Филозофски факултет, Одељење за педагогију – Катедра за предшколску педагогију, Универзитет у Београду, Република Србија), проф. др Оља Арсенијевић, ванредни професор (Факултет за менаџмент у Сремским Карловцима, Универзитет „Унион – Никола Тесла“ у Београду, Република Србија), проф. др Горан Булатовић, ванредни професор (Факултет за менаџмент у Сремским Карловцима, Универзитет „Унион – Никола Тесла“ у Београду, Република Србија), проф. др Оксана Барсукова, ванредни професор (Катедра за Педагошку психологију, Јужни државни универзитет, Ростов, Русија), проф. др Елена Кришченко, ванредни професор (Јужни државни универзитет, Ростов, Русија), проф. др Мозговаја Наталиа, ванредни професор (Јужни државни универзитет, Ростов, Русија), доц. др Људмила Косикова (Факултет за педагогију и практичну психологију, Јужни државни универзитет, Ростов, Русија), доц. др Тушнова Јулиа (Катедра за Педагошку психологију, Јужни државни универзитет, Ростов, Русија), доц. др Јованка Денкова (Филолошки факултет „Гоце Делчев“, Универзитет у Штипу, Република Македонија), доц. др Иван Тасић (Технички факултет „Михајло Пупин“, Зрењанин, Универзитет у Новом Саду, Република Србија), доц. др Предраг Јашовић (Департман за Филолошке науке Државног универзитета у Новом Пазару, Република Србија), доц. др Светлана Калезић-Радоњић (Филозофски факултет у Никшићу, Црна Гора), доц. др Славица Еремић (US Medical School у Београду, Република Србија), др Горан Сучић, професор високе школе (Филозофски факултет Свеучилишта у Сплиту, Република Хрватска), др Јован Љуштановић, професор струковних студија (Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Нови Сада, Република Србија), др Милутин Ђуричковић, професор струковних студија (Висока школа за васпитаче струковних студија, Алексинац, Република Србија), др Весна Срдић, професор струковних студија (Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда, Република Србија), доц. др Лидија Мишкељин (Филозофски факултет, Одељење за педагогију – Катедра за предшколску педагогију, Универзитет у Београду, Република Србија), др Јасмина Арсенијевић, професор струковних студија (Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда, Република Србија), Каталин К. Удвари, професор музике (Асоцијација за образовање уметника Psalmus Humanus,

Будимпешта, Мађарска), Брор Салмелин, саветник за иновационе системе (Генерални директорат Европске комисије за комуникационе мреже, садржаје и технологије, Европска унија), мр Љиљана Љ. Булатовић, предавач (Факултет за менаџмент у Сремским Карловцима, Универзитет „Унион – Никола Тесла“ у Београду, Република Србија), мр Марко Мијатовић (Факултет друштвених знаности др Миленка Бркића, Бијаковићи, Међугорје, Универзитет „Херцеговина“, Босна и Херцеговина), Милош Латинковић, мастер, (Заменик градоначелника Општине Кикинда задужен за културу и медије, Кикинда, Република Србија), Павлова Татуана, асистент (Јужни државни универзитет, Ростов, Русија), Вушкворкина Марија, асистент (Јужни државни универзитет, Ростов, Русија).

Организациони одбор

Председник: др Јасмина Арсенијевић (Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда, Република Србија)

Чланови:

Проф. др Горан Булатовић, ванредни професор (Факултет за менаџмент, Сремски Карловци, Универзитет „Унион – Никола Тесла“ у Београду, Република Србија), др Мирјана Марковић (Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Шабац, Република Србија), др Слађана Миленковић (Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Сремска Митровица, Република Србија), др Тамара Грујић (Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда, Република Србија), др Весна Срдих (Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда, Република Србија), доц. др Лидија Мишкељин (Филозофски факултет, Одељење за педагогију – Катедра за предшколску педагогију, Универзитет у Београду, Република Србија), др Славица Еремић (US Medical School у Београду), Слободанка Радосављевић, председница Савеза удружења васпитача Србије и председница Балканског савеза удружења васпитача, Јадранка Спасић, председница Савеза удружења медицинских сестара предшколских установа Србије, мр Стеван Илић (Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди), мр Србислава Павлов (Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда, Република Србија), Тања Бркљач, мастер (Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда, Репу-

блика Србија), Гордана Рогановић, професор (Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда, Република Србија).

Одржавање Међународне научно-стручне конференције финансијски подржао Покрајински секретаријат за науку и технолошки развој Аутономне покрајине Војводине.

Preschool Teacher Training College in Kikinda, The Republic of Serbia
| The Faculty of Management in Sremski Karlovci, University „Union
– Nikola Tesla“ in Belgrade, The Republic of Serbia | Anton Chekhov
Taganrog State Pedagogical Institute, Russia | Faculty of Letters, History
and Theology, Department of Applied Modern Languages and Literatures,
the West University of Timișoara Romania | Faculty of Sociology and
Psychology, Department of Educational Sciences, West University of
Timișoara, Romania | Music Department of Eötvös Loránd University
(ELTE) Faculty of Philosophy, Budapest, Hungary | Psalmus Humanus
Association for Arts Education, Budapest, Hungary

organize the Second International Interdisciplinary Scientific Conference
in Kikinda, on May 25th, 2013.

METHODICAL DAYS 2013

WITH THE SUBJECT

**„COMETENCES OF PRESCHOOL
TEACHERS IN KNOWLEDGE
SOCIETY“**

THE BOOK OF ABSTRACTS

Kikinda, 2013.

Conference topic

Competences of Preschool Teachers in Knowledge Society

Thematic fields of the conference:

Pedagogical and methodological competences of preschool teachers – the new paradigms

Interpersonal competences of preschool teachers (competences for leading and organizational competences of teachers, communication competences, teamwork competences, etc.)

Preschool teachers' competences for working with children in nurseries, hospitals and social welfare institutions

Preschool teachers' competences for preserving culture and tradition

Competences of people working in education in general

The organizers of the conference:

Preschool Teachers' Training College in Kikinda, Kikinda, The Republic of Serbia

Faculty of Management in Sremski Karlovci, University „Union – Nikola Tesla“, Belgrade, The Republic of Serbia

Taganrog State Pedagogical Institute Anton Chekhov, Taganrog, Russia

Faculty of Letters, History and Theology, Department for Applied Modern Languages, West University of Timisoara, Romania

Faculty of Sociology and Psychology, Department of Educational Sciences, West University of Timisoara, Romania

Faculty of Philosophy, Music Department, Eötvös Loránd Univerzitet (ELTE), Budapest, Hungary

Psalmus Humanus, Association for Arts Education, Budapest, Hungary

Program board

President: Tamara Grujić, Ph.D. Principal (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia)

Members:

Academician Cherota Ivan Alexeyevich, Head of Department for Slavic Literatures (Belarusian State University in Minsk, Belarus), Alexander Fedorov, Ph.D., full professor, pro-rector (Anton Chekhov Taganrog

State Pedagogical Institute, Russia), Mihai Radan, Ph.D., full professor (Faculty of Letters, History and Theology, West University of Timisoara, Romania), Zoran Trpuc, Ph.D., full professor, Dean of the Faculty of Resource Management CKM (University „Hercegovina“, Mostar, Bosnia and Herzegovina), Ion Dumitru, Ph.D., full professor, Head of Department of Educational Sciences (Faculty of Sociology and Psychology, West University of Timisoara, Romania), Alla Belousova, Ph.D., full professor, Head of Department of Educational Psychology (Faculty of Pedagogics and Practical Psychology, Southern Federal University, Russia), Aneta Barakoska, Ph.D., full professor (Faculty of Philosophy, Ss. Cyril and Methodius University of Skopje, The Republic of Macedonia), Milica Andevski, Ph.D., full professor (Faculty of Philosophy in Novi Sad, The Republic of Serbia), Zoran Savić, Ph.D., full professor (Faculty of Management in Sremski Karlovci, University „Union – Nikola Tesla“ in Belgrade, The Republic of Serbia), Danica Aćimović, Ph.D., full professor (Faculty of Management in Sremski Karlovci, University „Union – Nikola Tesla“ in Belgrade, The Republic of Serbia), Olivera Vasić, Ph.D., full professor (Faculty of Music, University of Belgrade, The Republic of Serbia), Ljiljana Pešikan-Ljuštanović, Ph.D., full professor (Faculty of Philosophy, University of Novi Sad, The Republic of Serbia), Jovica Trkulja, Ph.D., full professor (Faculty of Law in Belgrade, Republic of Serbia), Gordana Devecerski, Ph.D., full professor (Medical Faculty in Novi Sad, The Republic of Serbia), Alin Gavreliuc, Ph.D., associate professor, Dean of Faculty of Sociology and Psychology (West University of Timisoara, Romania), Magdalena Dumitrana, Ph.D., associate professor (University of Pitesti, Romania), Gábor Bodnár, Ph.D., DLA associate professor, Head of the Music Department of Eötvös Loránd University (Faculty of Philosophy, Budapest, Hungary), Mariana Crasovan, Ph.D., associate professor (Faculty of Sociology and Psychology, Department of Educational Sciences, West University of Timisoara, Romania), Marko Trogrlić, Ph.D., associate professor (Faculty of Philosophy, University of Split, The Republic of Croatia), Dragana Pavlović Breneselović, Ph.D., associate professor (Faculty of Philosophy, Department of Pedagogy – the Chair for Preschool Pedagogy, Belgrade, The Republic of Serbia), Živka Krnjaja, Ph.D., associate professor (Faculty of Philosophy, Department of Pedagogy – the Chair for Preschool Pedagogy, Belgrade, The Republic of Serbia), Olja Arsenijević, Ph.D., associate professor (Faculty of Management in Sremski Karlovci, University „Union – Nikola Tesla“ in Belgrade, The Republic of Serbia), Goran Bulatović, Ph.D., associate professor (Faculty of Management in Sremski Karlovci, University „Union

– Nikola Tesla“ in Belgrade, The Republic of Serbia), Oksana Barsukova, Ph.D., associate Professor (Educational Psychology Department, Southern Federal University, Rostov-on-Don, Russia), Elena Krishchenko, Ph.D., associate professor (Southern Federal University, Rostov-on-Don, Russia), Mozgovaya Natalya, Ph.D., associate professor (Southern Federal University, Rostov-on-Don, Russia), Lyudmila Kosikova, Ph.D., assistant professor (Faculty of Pedagogics and Practical Psychology, Southern Federal University, Rostov-on-Don, Russia), Tushnova Julia, Ph.D., assistant professor (Educational Psychology, Southern Federal University, Rostov-on-Don, Russia), Jovanka Denkova, Ph.D., assistant professor (Faculty of Philology, „Goce Delchev“, University of Štip, The Republic of Macedonia), Ivan Tasić, Ph.D., assistant professor (Technical Faculty „Mihajlo Pupin“, Zrenjanin, University of Novi Sad, The Republic of Serbia), Predrag Jašović, Ph.D., assistant professor (Department of Philology at the State University in Novi Pazar, The Republic of Serbia), Svetlana Kalezić-Radonjić, Ph.D., assistant professor (Faculty of Philosophy in Nikšić, Montenegro), Slavica Eremić, assistant professor (US Medical School in Belgrade, The Republic of Serbia), Goran Sučić, Ph.D., professor (Faculty of Philosophy, University of Split, The Republic of Croatia), Jovan Ljuštanović, Ph.D., professor (Preschool Teachers' Training College in Novi Sad, The Republic of Serbia), Milutin Đuričković, Ph.D., professor (Preschool Teachers' Training College in Aleksinac, Vesna Srdić, Ph.D., professor (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia), The Republic of Serbia), Jasmina Arsenijević, Ph.D., professor (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia), Lidija Miškeljin, Ph.D., assistant professor (Faculty of Philosophy, Department of Pedagogy – the Chair for Preschool Pedagogy, Belgrade, The Republic of Serbia), Katalin K. Udvari, Music teacher (Psalmus Humanus Association for Arts Education, Budapest, Hungary), Bror Salmelin, M.Sc, Adviser for Innovation Systems (Directorate-General Communications Networks, Contents and Technology, European Commission), Ljiljana Lj. Bulatović, M.Sc, lecturer (Faculty of Management in Sremski Karlovci, University „Union – Nikola Tesla“ in Belgrade, The Republic of Serbia), Marko Mijatović, M.Sc (Faculty of Social Sciences dr Milenko Brkić, Bijakovići, Međugorje, University „Herzegovina“, Bosnia and Herzegovina), Miloš Latinović, M.Sc (Deputy major of the Municipality of Kikinda in charge of culture and media, Kikinda, The Republic of Serbia), Pavlova Tatyana, assistant (Southern Federal University, Rostov-on-Don, Russia), Vyshkvyrkina Maria, assistant (Southern Federal University, Rostov-on-Don, Russia).

Organization board

President: Jasmina Arsenijević, Ph.D. (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia)

Members:

Goran Bulatović, Ph.D., associate professor (Faculty of Management in Sremski Karlovci, University „Union – Nikola Tesla“ in Belgrade, The Republic of Serbia), Mirjana Marković, Ph.D. (Preschool Teachers' Training College in Šabac, The Republic of Serbia), Slađana Milenković, Ph.D. (Preschool Teachers' Training College in Sremska Mitrovica, The Republic of Serbia), Tamara Grujić, Ph.D. (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia), Vesna Srđić, Ph.D. (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia), Lidija Miškeljin, Ph.D., assistant professor (Faculty of Philosophy, Department of Pedagogy – the Chair for Preschool Pedagogy, Belgrade, The Republic of Serbia), Dr Med. Sci. Slavica Eremić (US Medical School in Belgrade, The Republic of Serbia), Slobodanka Radosavljević (the president of the Union of preschool teachers' associations of Serbia and the president of the Balkan association of preschool teachers, The Republic of Serbia), Jadranka Spasić (the president of the Association of nurses in preschool institutions in Serbia, The Republic of Serbia), Stevan Ilić, M.Sc. (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia), Srbislava Pavlov, M.Sc. (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia), Tanja Brkljač, M.Sc. (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia), Gordana Roganović, ethnomusicologist (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia).

The Conference is financially supported by the Provincial Secretariat for Science and Technological Development of the Autonomous Province of Vojvodina.

САДРЖАЈ

<i>Др Михаи Предеску</i> НОВО САГЛЕДАВАЊЕ ПРОФИЛА КОМПЕТЕНТНОСТИ ПРЕДШКОЛСКИХ ВАСПИТАЧА.....	33
<i>Др Љиљана Пешикан-Љуштановић</i> УСМЕНА ЛИРИКА И ГЕНЕЗА СРПСКОГ ПЕСНИШТВА ЗА ДЕЦУ.....	33
<i>Др Драгана Павловић Бренеселовић</i> ОД ОВЛАДАВАЊА ЗНАЊИМА И ВЕШТИНАМА ДО КОМПЕТЕНТНОСТИ: ДВА ПРИСТУПА КОМПЕТЕНЦИЈАМА ВАСПИТАЧА.....	34
<i>Др Живка Крњаја</i> РАЗВОЈ КОМПЕТЕНЦИЈА ВАСПИТАЧА КРОЗ ПРОФЕСИОНАЛНО УСАВРШАВАЊЕ.....	36
<i>Др Ирина Голубева</i> ПСИХОЛОШКЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ У ОБЛАСТИ ЕКОНОМСКОГ ОБРАЗОВАЊА ВАСПИТАЧА.....	37
<i>Др Златко Павловић</i> МОГУЋНОСТИ УНАПРЕЂЕЊА ПЕДАГОШКИХ КОМПЕТЕНЦИЈА ВАСПИТАЧА У СВЈЕТЛУ ТЕОРИЈЕ К. ИГАНА.....	38
<i>Др Жарко Ристић, др Кристијан Ристић</i> МЕНАЏМЕНТ ЗНАЊА ЗА ДРУШТВО ЗНАЊА.....	39
<i>Др Миа Марић, др Марија Сакач</i> ИНТЕРПЕРСОНАЛНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА И СОЦИЈАЛНИ РАЗВОЈ ДЕТЕТА.....	40
<i>Др Јоана Дарјан</i> УПРАВЉАЊЕ АГРЕСИВНИМ ПОНАШАЊИМА У ШКОЛСКОМ ОКРУЖЕЊУ – LSCI МЕТОД.....	42
<i>Др Магдалена Думитрана</i> ВАСПИТАЧ И КОМПЕТЕНЦИЈА ЉУДСКОСТИ.....	43
<i>Др Миа Марић, др Марија Сакач</i> НОВИ ПСИХОЛОШКИ КОНЦЕПТИ И КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНИХ РАДНИКА.....	44
<i>Др Снежана Мирашчиева</i> КОМУНИКАЦИЈСКЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА У ДЕЏЕМ ВРТИЋУ.....	45
<i>Др Сорин Прибац</i> ОЧУВАЊЕ ЛОКАЛНЕ ТРАДИЦИЈЕ У ДОБА ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ. ПРИМЕРИ ДОБРЕ ПРАКСЕ ПРЕДШКОЛСКИХ ВАСПИТАЧА ИЗ ТЕМИШВАРА (РУМУНИЈА).....	46
<i>Др Мира Видаковић, др Јелена Давидовић-Ракић</i> СОЦИЈАЛНА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА КАО ПАРАДИГМА КОМПЕТЕНТНОГ ОБРАЗОВАЊА.....	47

<i>Др Санда Отилиа Бершан, др Јон Думитру</i>	
ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ У ПРЕДШКОЛСКОМ ОБРАЗОВАЊУ КОЈЕ ЗА ЦИЉ ИМАЈУ ОЧУВАЊЕ КУЛТУРЕ И ТРАДИЦИЈЕ – МИШЉЕЊА ВАСПИТАЧА.....	49
<i>Др Радомила Миловановић</i>	
ПОДСТИЦАЊЕ РАЗВОЈА ЕМПАТИЧКИХ КОМПЕТЕНЦИЈА ПРЕДШКОЛСКЕ ДЕЦЕ.....	49
<i>Др Јасмина Арсенијевић, др Милица Андевски</i>	
СТАНДАРДИ КОМПЕТЕНЦИЈА У КОНТЕКСТУ ШКОЛСКОГ ЛИДЕРСТВА.....	51
<i>Др Лиљана Елена Данчу, др Габријела Грошек, др Фернандо Албукверк Коста</i>	
ТАССЛЕ2 – КРЕАТИВНИ СЕТ АЛАТКИ КАО ПОМОЋ ВАСПИТАЧИМА У КРЕИРАЊУ НАСТАВНИХ САДРЖАЈА.....	53
<i>Др Јованка Денкова</i>	
О ЈЕДНОМ СЕГМЕНТУ МАКЕДОНСКЕ НАРОДНЕ ФАНТАСТИЧНЕ КЊИЖЕВНОСТИ ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ.....	54
<i>Др Ала Белусова</i>	
ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНО ОКРУЖЕЊЕ КАО ФАКТОР РАЗВОЈА ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА.....	54
<i>Др Људмила Косикова</i>	
ИНТЕРАКЦИЈА ИЗМЕЂУ ПСИХОЛОГА И ДЕЦЕ С ПОСЕБНИМ ПОТРЕБАМА.....	55
<i>Др Елена Кришченко</i>	
ИНТЕРПЕРСОНАЛНИ ОДНОСИ МЕЂУ СТАРИЈОМ ПРЕДШКОЛСКОМ ДЕЦОМ РАЗЛИЧИТИХ НИВОА САМОСВЕСТИ.....	56
<i>Др Наталија Мозговаја</i>	
СПЕЦИФИЧНОСТ ПСИХОЛОШКОГ ПРОСТОРА ЛИЧНОСТИ У ПРЕДШКОЛСКОМ УЗРАСТУ.....	57
<i>Др Оксана Барсукова</i>	
САМОПРОЦЕНА АМИБИЦИОЗНОСТИ ВАСПИТАЧА.....	58
<i>Др Јулиа Тушинова</i>	
СИСТЕМИ ВРЕДНОСТИ СТУДЕНАТА ПСИХОЛОГИЈЕ КАО БУДУЋИХ РАДНИКА У ОБРАЗОВАЊУ.....	58
<i>Др Марија Вишквиркина</i>	
СОЦИЈАЛНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ЉУДСКЕ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ У 21. ВЕКУ.....	59
<i>Др Bernadin Ibrahimpašić</i>	
ПРОБЛЕМИ КОД ОСЈЕНЈИВАЊА УЋЕНИЌКИН РАДОВА.....	60
<i>Др Владислава Гордић Петковић</i>	
ПРЕДСТАВЉАЊЕ РОДНИХ РАЗЛИКА У САВРЕМЕНОЈ ДЕЧЈОЈ КЊИЖЕВНОСТИ: ОД НАРАЦИЈЕ ДО ЕКРАНИЗАЦИЈЕ.....	61
<i>Др Софја Калезић-Ђуричковић</i>	
САВРЕМЕНИ МЕТОДИЧКИ ПРИСТУПИ РОМАНУ.....	62

<i>Др Светлана Калезић Радоњић</i> СЛИКОВНИЦА И ТАБУ.....	63
<i>Др Предраг Јашовић</i> ТРАГОМ ЈЕДНЕ ПОЧЕТНИЦЕ.....	65
<i>Др Јован Љуштановић</i> ПОДСТИЦАЊЕ РАЗВОЈА ГОВОРА ДЕЦЕ У ПРЕДШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ И РОДНА РАВНОПРАВНОСТ.....	66
<i>Др Милутин Буричковић</i> УКРАЈИНСКА ПОЕЗИЈА ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ.....	67
<i>Др Тамара Грујић</i> КОНСТРУКТ ДЕТИЊСТВА У РАДОВИЋЕВОМ СТВАРАЛАШТВУ ЗА ДЕЦУ.....	68
<i>Др Биљана Радић-Бојанић, др Јасмина Ђорђевић</i> КОМПЕТЕНЦИЈЕ НАСТАВНИКА СТРАНИХ ЈЕЗИКА У ИНФОРМАТИЧКО ДОБА.....	69
<i>Др Иван Тасић, др Драгана Глушац, др Дијана Каруовић, мр Јелена Тасић, мр Дајана Тубић</i> САМОВРЕДНОВАЊЕ – ОРГАНИЗАЦИЈА, РУКОВОЂЕЊЕ И ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ КВАЛИТЕТА РАДА ШКОЛЕ.....	71
<i>Др Милан Живановић</i> ГЕОГЕБРА И МАТЕМАТИЧКО-ДИДАКТИЧКЕ ИГРЕ.....	72
<i>Др Сања Маричић, др Крстивоје Спијуновић</i> СТАВОВИ ВАСПИТАЧА О СОПСТВЕНОЈ ОСПОСОБЉЕНОСТИ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈУ ДЕЦЕ ПОТЕНЦИЈАЛНО ДАРОВИТЕ ЗА МАТЕМАТИКУ.....	74
<i>Др Оља Арсенијевић, др Јасмина Арсенијевић, мр Љиљана Љ. Булатовић</i> СПРЕМНОСТ НА ПРОМЕНЕ ЗАПОСЛЕНИХ КАО ОСНОВА РАЗВОЈА ОБРАЗОВАЊА.....	76
<i>Др Милорад Ђукић, др Милка Ђукић, Мирела Вученов, мастер, Милица Ђукић</i> МЕТОДИКА РУКОМЕТА И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА ЗА ДЕЧИЈИ УЗРАСТ.....	78
<i>Мр Данијела Станојевић, др Свенка Савић</i> ПРИМЕНА ПРОГРАМА ЗА УСВАЈАЊЕ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА НА ПРЕДШКОЛСКОМ НИВОУ.....	80
<i>Др Зоран Мијић, Ивана Селаковић, васпитач</i> КООРДИНАЦИЈА КАО КОМБИНАЦИЈА ПРИРОДНИХ ОБЛИКА КРЕТАЊА КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА.....	81
<i>Мр Ангела Месарош Живков, др Бранко Крсмановић</i> РАЗВОЈ МОТОРИЧКИХ СПОСОБНОСТИ И УСВАЈАЊЕ ОСНОВНИХ МАТЕМАТИЧКИХ ПОЈМОВА КРОЗ ПОКРЕТНЕ ИГРЕ КОД ДЕЦЕ МЛАЂЕГ ШКОЛСКОГ УЗРАСТА.....	83
<i>Мр Стела Босилковска, др Виолета Јанушева</i> УПОРЕДНА АНАЛИЗА МАКЕДОНСКОГ И СРПСКОГ ЈЕЗИКА КАО СТРАНИХ ЈЕЗИКА ЗА СТУДЕНТЕ У ОВИМ БИВШИМ ЈУГОСЛОВЕНСКИМ РЕПУБЛИКАМА.....	85

Др Перо Спасојевић, Даница Мојић, мастер НАЈБИТНИЈЕ СТРУЧНЕ И МЕТОДИЧКЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА ЗА КВАЛИТЕТНУ ОРГАНИЗАЦИЈУ, ПЛАНИРАЊЕ И УРЕЂИВАЊЕ СРЕДИНЕ ЗА ХОЛИСТИЧКИ ПРОГРАМ РАНОГ УЧЕЊА.....	86
Др Александра Перић-Николић УЛОГА, ЗНАЧАЈ, ПОЛОЖАЈ И ПРОБЛЕМИ ЛИКОВНЕ КУЛТУРЕ У ОБРАЗОВАЊУ.....	88
Mr Valerija Večei-Funda KOMUNIKACIJSKE KOMPETENCIJE U PROBLEMSKIM I KRIZNIM SITUACIJAMA.....	89
Mr Алма Тртовац Дедеић КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА У ПРИМЕНИ ГОВОРНИХ РИТМОВА БРОЈАЛИЦА, ПИТАЛИЦА, ДЕЧЈИХ ИГАРА У РАДУ СА ПРЕДШКОЛСКОМ ДЕЦОМ.....	90
Mr Габор Боднар ПОСТДИПЛОМСКИ ПРОГРАМ „ПОДРШКА ТАЛЕНТИМА У ДУХУ КОДАЛИЈА” И ПРИНЦИПИ ОБУЧАВАЊА БУДУЋИХ ВАСПИТАЧА НА КАТЕДРИ ЗА МУЗИКОЛОГИЈУ ЕЛТЕ УНИВЕРЗИТЕТА.....	92
Марија Флемиш, Рита Хофман ЖИВЕЛИ СУ СРЕЋНО (?) ДО КРАЈА ЖИВОТА – КАКО ЈЕ ХЕНДИКЕП ПРИКАЗАН У БАЈКАМА?.....	92
Зузана Хегедиш Тот ИЗАЗОВИ У МУЗИЧКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ПРАКТИЧНОЈ ПОДРШЦИ КОЈА СЕ ПРУЖА БУДУЋИМ ВАСПИТАЧИМА.....	93
Ирина Буршит, Валерија Пруткова НОВА ИСКУСТВА НА ПОЉУ ОСИГУРАЊА КВАЛИТЕТА У ПРЕДШКОЛСКОМ ОБРАЗОВАЊУ У СКЛАДУ СА ДРЖАВНИМ ЗАХТЕВИМА.....	94
Татјана Павлова ИСТРАЖИВАЊЕ КОГНИТИВНИХ АКТИВНОСТИ ПРИ КОЛАБОРАТИВНОМ РАЗМИШЉАЊУ ПРЕДШКОЛСКЕ ДЕЦЕ С ЊИХОВИМ ВРШЊАЦИМА.....	95
Ана Виневскаја ПОДСТИЦАЊЕ ИНТЕРАКЦИЈЕ МЕЂУ ПРЕДШКОЛСКОМ ДЕЦОМ РАЗЛИЧИТИХ УЗРАСТА КОЈА ПРОЛАЗЕ КРОЗ ПРОЦЕС СОЦИЈАЛИЗАЦИЈЕ.....	95
Ана Виневскаја, Марина Пуилова ЛОГИЧКЕ ИГРЕ КАО ОСНОВ ИНТЕЛЕКТУАЛНОГ РАЗВОЈА СТАРИЈЕ ПРЕДШКОЛСКЕ ДЕЦЕ.....	96
Игор Коруга, мастер УЛОГА, ДОПРИНОС И КОМПЕТЕНЦИЈЕ УЧЕ(С)НИКА У АЛТЕРНАТИВНИМ ЕДУКАТИВНИМ МОДЕЛИМА.....	96

Мелита Гомбар, мастер ИНОВАТИВНИ МОДЕЛИ НАСТАВНОГ РАДА У РЕАЛИЗАЦИЈИ ДРУШТВЕНИХ САДРЖАЈА У РАЗРЕДНОЈ НАСТАВИ.....	98
Ивана Јовановић, мр Весна Миленковић КОМПЕТЕНЦИЈЕ УЧИТЕЉА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПОЧЕТНЕ НАСТАВЕ МАТЕМАТИКЕ.....	100
Мр Бранко Прентовић РАЧУНАР У РАЗВИЈАЊУ ПОЈМОВА О СКУПУ И ПРИРОДНОМ БРОЈУ.....	101
Мр Сања Јовановић КОМПЕТЕНЦИЈЕ И УЛОГЕ УЧИТЕЉА У СКЛАДУ СА ДОСТИГНУЋИМА ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА И НОВИМ ПАРАДИГМАМА ОБРАЗОВАЊА.....	102
Мр Марко Мijatовић MOTIVACIЈA U NASTAVNOM PROCESU.....	104
Музафер Сарачевић, мастер, Мелида Аљовић, психолог СТИЛ УЧЕЊА КАО БИТАН ПСИХОЛОШКИ ФАКТОР У ОКРУЖЕЊИМА ЗА Е-УЧЕЊЕ.....	105
Мирјана Савић ДУХОВНОСТ –ТЕМЕЉНА ЉУДСКА СНАГА У ВАСПИТАЊУ И ОБРАЗОВАЊУ.....	107
Валентина Ђурић КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА ЗА РАД СА ДЕЦОМ СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ.....	108
Radmila Zeba GOVORNO-JEZIČNA KOMPETENCIЈA I KULTURA GOVORENЈA ODGAЈATELЈA.....	109
Наталија Бркић ПОНАШАЊЕ И ИНТЕРАКЦИЈА ДЕЦЕ У ПУБЕРТЕТУ ТОКОМ БОРАВКА У БОЛНИЦИ.....	111
Марија Цвијетић, Јелена Тодоровић УКЉУЧИВАЊЕ ДЕЦЕ СА ПОРЕМЕЋАЈИМА АУТИСТИЧКОГ СПЕКТРА У ИНКЛУЗИВНО ОБРАЗОВАЊЕ: СОЦИЈАЛНИ ИСХОДИ.....	112
Биљана Вујасин КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА ЗА РАД СА ДЕЦОМ НА ЈАСЛЕНОМ УЗРАСТУ.....	114
Дијана Брусин, мастер ПОРТФОЛИО У ВРТИЊУ.....	115
Радмила Ђурић, мастер ПОДСТИЦАЊЕ И РАЗВОЈ СОЦИЈАЛНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА КОД ДЕЦЕ И ВАСПИТАЧА.....	116
Данијела Миличић Требатицки, васпитач ЗАЈЕДНО МОЖЕМО МНОГО БОЉЕ.....	118

<i>Лидија Орчик, васпитач</i>	
СТРУЧНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ И ОСОБИНЕ ВАСПИТАЧА У ИНКЛУЗИВНОМ ОБРАЗОВАЊУ.....	119
<i>Хана Балабан, Дијана Суботић, студенти, Весна Мајсторовић, васпитач</i>	
ВЕРБАЛНЕ АСОЦИЈАЦИЈЕ, ЛИКОВНОСТ И ПОДСТИЦАЊЕ ГОВОРНИХ СПОСОБНОСТИ ПРЕДШКОЛСКЕ ДЕЦЕ.....	121
<i>Др Лилиана Елена Данчу, др Кристина Јовита</i>	
РОДИТЕЉИ КАО ПАРТНЕРИ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНИМ АКТИВНОСТИМА РЕАЛИЗОВАНИМ СА ПРЕДШКОЛСКОМ ДЕЦОМ.....	123
<i>Др Љиља Илић</i>	
МОГУЋНОСТ НЕНАСИЛНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ.....	124
<i>Др Весна Срдић</i>	
СКРИВЕНИ КУРИКУЛУМ И ТАЦИТ ЗНАЊА – ПУТ РАЗВИЈАЊА АКЦИОНЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ НАСТАВНИКА И СТУДЕНАТА.....	125

CONTENTS

<i>Mihai Predescu, Ph.D.</i>	
REVISITING THE COMPETENCE PROFILE OF PRESCHOOL TEACHERS.....	33
<i>Ljiljana Pešikan Ljuštanović, Ph.D.</i>	
PARTICIPATION OF ORAL LYRIC POETRY IN THE GENESIS OF SERBIAN POETRY FOR CHILDREN.....	34
<i>Dragana Pavlović Breneselović, Ph.D.</i>	
FROM MASTERING KNOWLEDGE AND SKILLS TO BEING COMPETENT: TWO APPROACHES TO PRESCHOOL TEACHERS' COMPETENCES.....	35
<i>Živka Krnjaja, Ph.D.</i>	
DEVELOPMENT OF PRESCHOOL TEACHERS' COMPETENCES THROUGH PROFESSIONAL DEVELOPMENT.....	37
<i>Irina Golubeva, Ph.D. rector</i>	
PSYCHOLOGICAL COMPETENCE IN THE FIELD OF ECONOMIC EDUCATION IN PRESCHOOL TEACHERS.....	37
<i>Zlatko Pavlović, Ph.D.</i>	
THE POSSIBILITIES FOR IMPROVING THE PEDAGOGICAL COMPETENCES OF PRESCHOOL EDUCATORS THROUGH THE THEORY OF K. EGAN.....	39
<i>Žarko Ristić, Ph.D., Kristijan Ristić, Ph.D.</i>	
KNOWLEDGE MANAGEMENT FOR THE KNOWLEDGE SOCIETY.....	40
<i>Mia Marić, Ph.D., Marija Sakač, Ph.D.</i>	
INTERPERSONAL COMPETENCES OF PRESCHOOL TEACHERS AND CHILDREN'S SOCIAL DEVELOPMENT.....	41
<i>Ioana Darjan, Ph.D.</i>	
THE MANAGEMENT OF AGGRESSIVE BEHAVIORS IN EDUCATIONAL SETTINGS – LSCI METHOD.....	43
<i>Magdalena Dumitrana, Ph.D.</i>	
THE EDUCATOR AND THE COMPETENCE OF BEING A HUMAN BEING.....	43
<i>Mia Marić, Ph.D., Marija Sakač, Ph.D.</i>	
NEW PSYCHOLOGICAL CONCEPTS AND THE COMPETENCES OF TEACHERS.....	44
<i>Snezana Mirascieva, Ph.D.</i>	
COMMUNICATION COMPETENCES OF PRESCHOOL TEACHERS IN KINDERGARTEN.....	45

<i>Sorin Pribac, Ph.D.</i>	
SUSTAINING LOCAL TRADITIONS IN THE FACE OF GLOBALIZATION. SOME POSITIVE PRACTICES OF PRESCHOOL TEACHERS FROM TIMIȘOARA (ROMANIA).....	46
<i>Mira Vidaković, Ph.D., Jelena Davidović-Rakić, Ph.D.</i>	
SOCIAL INTELLIGENCE AS A PARADIGM OF COMPETENCE-BASED EDUCATION.....	48
<i>Sanda Otilia Bersan, Ph.D., Ion Dumitru, Ph.D.</i>	
EXTRACURRICULAR ACTIVITIES IN PRESCHOOL EDUCATION FOR PRESERVING CULTURE AND TRADITIONS - TEACHERS' OPINIONS.....	49
<i>Radmila Milovanović, Ph.D.</i>	
INCITING THE DEVELOPMENT OF EMPATHIC COMPETENCES IN CHILDREN OF PRESCHOOL AGE.....	50
<i>Jasmina Arsenijević, Ph.D., Milica Andevski, Ph.D.</i>	
STANDARDS OF COMPETENCES IN THE CONTEXT OF SCHOOL LEADERSHIP.....	52
<i>Liliana Elena Danciu, Ph.D., Gabriela Grosseck, Ph.D., Fernando Albuquerque Costa, Ph.D.</i>	
TACCLE2 – A CREATIVE TOOLBOX FOR TEACHERS' AIDS ON CREATING CONTENT FOR LEARNING ENVIRONMENTS.....	53
<i>Jovanka Denkova, Ph.D.</i>	
ABOUT ONE SEGMENT OF THE MACEDONIAN FOLKLORE FANTASY LITERATURE FOR CHILDREN AND YOUTH.....	54
<i>Alla Belousova, Ph.D.</i>	
EDUCATIONAL ENVIRONMENT AS A FACTOR IN THE PRESCHOOL CHILDREN'S DEVELOPMENT.....	54
<i>Lyudmila Kosikova, Ph.D.</i>	
INTERACTION BETWEEN A PSYCHOLOGIST AND CHILDREN WITH LIMITED HEALTH ABILITIES.....	55
<i>Elena Krishchenko, Ph.D.</i>	
INTERPERSONAL RELATIONS AMONG SENIOR PRESCHOOL CHILDREN WITH DIFFERENT LEVELS OF SELF-CONSCIOUSNESS.....	56
<i>Natalya Mozgovaya, Ph.D.</i>	
SPECIFICITY OF PSYCHOLOGICAL SPACE OF PERSONALITY IN PRESCHOOL AGE.....	57

<i>Oksana Barsukova, Ph.D.</i>	
THE SELF-ASSESSMENT OF AMBITION OF PRESCHOOL TEACHERS.....	58
<i>Julia Tushnova, Ph.D.</i>	
LIFE VALUES' SYSTEMS OF PSYCHOLOGY STUDENTS AS FUTURE EMPLOYEES IN THE FIELD OF EDUCATION.....	58
<i>Maria Vyshkvyrkina, Ph.D.</i>	
SOCIAL FEATURES OF THE INTELLIGENCE OF PUPILS IN THE XXI CENTURY.....	59
<i>Bernadin Ibrahimpašić, Ph.D.</i>	
PROBLEMS IN THE EVALUATION OF STUDENTS' WORK.....	60
<i>Vladislava Gordić Petković, Ph.D.</i>	
GENDER DIFFERENCES IN CONTEMPORARY CHILDREN'S LITERATURE: NARRATIVE STRUCTURES IN FICTION AND FILM.....	62
<i>Sofja Kalezić-Đuričković; Ph.D.</i>	
MODERN METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE NOVEL.....	63
<i>Svetlana Kalezić Radonjić, Ph.D.</i>	
PICTURE-BOOK AND TABOO.....	64
<i>Predrag Jašović, Ph.D.</i>	
FOLLOWING THE TRAIL OF A STARTER WRITING BOOK.....	65
<i>Jovan Ljuštanović, Ph.D.</i>	
ENCOURAGING SPEECH DEVELOPMENT IN PRESCHOOL CHILDREN AND GENDER EQUALITY.....	67
<i>Milutin Đuričković, Ph.D.</i>	
UKRAINIAN POETRY FOR CHILDREN AND YOUTH.....	68
<i>Tamara Grujić, Ph.D.</i>	
THE CONSTRUCT OF CHILDHOOD IN THE CHILDREN'S POETRY OF DUŠKO RADOVIĆ.....	69
<i>Biljana Radić-Bojanić, Ph.D., Jasmina Đorđević, Ph.D.</i>	
FOREIGN LANGUAGE TEACHERS COMPETENCIES IN THE AGE OF ICT.....	70
<i>Ivan Tasić, Ph.D., Dragana Glušac, Ph.D., Dajana Karuović, Ph.D., Jelena Tasić, M.Sc., Dajana Tubić, M.Sc.</i>	
SELF-EVALUATION – ORGANIZATION, MANAGEMENT AND ENSURING THE QUALITY OF SCHOOLS.....	72

Milan Živanović, Ph.D.	
	GEOGEBRA AND MATHEMATICAL-DIDACTIC GAMES.....73
Sanja Maričić, Ph.D., Krstivoje Spijunović, Ph.D.	
	ATTITUDES OF PRESCHOOL TEACHERS TOWARDS THEIR OWN COMPETENCE FOR IDENTIFYING CHILDREN POTENTIALLY GIFTED FOR MATHEMATICS.....75
Olja Arsenijević, Ph.D., Jasmina Arsenijević, Ph.D., Ljiljana LJ. Bulatović, M.Sc.	
	EMPLOYEES' READINESS FOR CHANGE AS A BASIS FOR EDUCATIONAL DEVELOPMENT.....77
Milorad Đukić, Ph.D., Milka Đukić, Ph.D., Mirela Vučenov, M.A., Milica Đukić	
	METHODOLOGY OF HANDBALL AND PHYSICAL EDUCATION FOR CHILDREN.....79
Danijela Stanojević, M.Sc., Svenka Savić, Ph.D.	
	THE ENGLISH LANGUAGE ACQUISITION PROGRAM AND ITS APPLICATION ON THE PRESCHOOL LEVEL.....80
Zoran Mijić, Ph.D., Ivana Selaković, teacher	
	COORDINATION AS A COMBINATION OF NATURAL FORMS OF MOVEMENT IN PRESCHOOL CHILDREN.....82
Angela Mesaroš Živkov, M.Sc., Branko Krsmanović, Ph.D.	
	DEVELOPMENT OF MOTOR ABILITIES AND THE ACQUISITION OF BASIC MATHEMATICAL NOTIONS THROUGH ACTION GAMES IN LOWER GRADES OF ELEMENTARY SCHOOL.....84
Stela Bosilkovska, M.Sc., Violeta Januševa, Ph.D.	
	COMPARATIVE ANALYSIS OF THE MACEDONIAN AND THE SERBIAN AS FOREIGN LANGUAGES FOR THE STUDENTS FROM ONE OF THE FORMER YUGOSLAV REPUBLICS.....85
Pero Spasojević, Ph.D., Danica Mojić, M.A.	
	THE MOST IMPORTANT PROFESSIONAL AND METHODOLOGICAL COMPETENCES OF KINDERGARTEN TEACHERS FOR QUALITY ORGANIZATION, PLANNING AND DEVELOPMENT OF THE ENVIRONMENT FOR THE HOLISTIC PROGRAM OF EARLY LEARNING.....87
Aleksandra Perić-Nikolić, Ph. D.	
	THE IMPORTANCE, THE ROLE, THE PLACE AND PROBLEMS OF FINE ARTS IN EDUCATION.....88
Valerija Večei-Funda, M.Sc.	
	COMMUNICATION COMPETENCES IN ISSUES AND CRISIS SITUATIONS.....89

<i>Alma Trtovac Dedeić, M.Sc.</i>	
COMPETENCES OF TEACHERS IN THE APPLICATION OF SPEECH RHYTHMS, RHYMES, RIDDLES, AND CHILDREN’S GAMES TO WORK WITH PRESCHOOL CHILDREN.....	91
<i>Gabor Bodnár, M.Sc.</i>	
POSTGRADUATE PROGRAM “TALENT CARE IN THE SPIRIT OF KODÁLY” AND THE PRINCIPLES OF TEACHER TRAINING AT THE MUSIC DEPARTMENT OF THE ELTE UNIVERSITY.....	92
<i>Mária Flamich, Rita Hoffmann</i>	
THEY LIVED HAPPILY (?) EVER AFTER – HOW DISABILITY APPEARS IN FAIRY TALES?.....	92
<i>Zsuzsanna Hegedűs Tóth</i>	
CHALLENGES IN THE MUSICAL TRAINING AND PRACTICAL SUPPORT OF FUTURE KINDERGARTEN TEACHERS.....	93
<i>Irina Burshit, Valeria Prutkova</i>	
INNOVATION EXPERIENCE OF QUALITY ASSURANCE FOR PRESCHOOL EDUCATION AS CONSISTENCE WITH FEDERAL STATE REQUIREMENTS.....	94
<i>Tatyana Pavlova</i>	
RESEARCH OF THE COGNITIVE ACTIVITY IN COLLABORATIVE THINKING OF PRESCHOOL CHILDREN WITH PEERS.....	95
<i>Anna Vinevskaya</i>	
PROMOTING INTERACTION BETWEEN PRESCHOOL CHILDREN OF DIFFERENT AGES IN THE SOCIALIZATION PROCESS.....	95
<i>Anna Vinevskaya, Marina Puilova</i>	
LOGIC GAMES BASED INTELLECTUAL DEVELOPMENT OF SENIOR PRESCHOOL CHILDREN.....	96
<i>Igor Koruga, M.A.</i>	
THE ROLE, CONTRIBUTION AND COMPETENCE OF PARTICIPANTS (STUDENTS/TUTORS) IN ALTERNATIVE EDUCATIONAL MODELS.....	97
<i>Melita Gombor, M.A.</i>	
INNOVATIVE TEACHING MODELS IN THE REALISATION OF SOCIAL STUDIES CONTENTS IN LOWER ELEMENTARY TEACHING.....	99
<i>Ivana Jovanović, Vesna Milenković, M.Sc.</i>	
TEACHER’S COMPETENCES FOR THE INITIAL IMPLEMENTATION OF MATHEMATICS TEACHING.....	100

<i>Branko Prentović, M.Sc.</i>	COMPUTER IN DEVELOPING THE CONCEPT OF SET AND NATURAL NUMBER.....	102
<i>Sanja Jovanović, M.Sc.</i>	COMPETENCES AND ROLES OF TEACHERS IN ACCORDANCE WITH ACHIEVEMENTS OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES AND NEW EDUCATIONAL PARADIGMS.....	103
<i>Marko Mijatović, M.Sc</i>	MOTIVATION IN THE TEACHING PROCESS.....	104
<i>Muzafer Saračević, M.A., Melida Aljović, psychologist</i>	LEARNING STYLES AS AN IMPORTANT PSYCHOLOGICAL FACTOR IN AN ENVIRONMENT FOR E-LEARNING.....	106
<i>Mirjana Savić</i>	SPIRITUALITY AS A FUNDAMENTAL HUMAN STRENGTH IN EDUCATION.....	107
<i>Valentina Đurić</i>	COMPETENCES OF TEACHERS FOR WORKING WITH CHILDREN WITH DISABILITIES.....	108
<i>Radmila Zeba</i>	SPEECH-LANGUAGE COMPETENCE AND THE CULTURE OF SPEAKING IN PRESCHOOL EDUCATORS.....	110
<i>Natalija Brkić</i>	BEHAVIOUR AND INTERACTION AMONG ADOLESCENTS DURING HOSPITALIZATION.....	111
<i>Marija Cvijetić, Jelena Todorović</i>	INCLUDING CHILDREN WITH AUTISTIC SPECTRUM DISORDERS INTO THE INCLUSIVE EDUCATION SYSTEM: SOCIAL OUTCOMES.....	113
<i>Biljana Vujasin</i>	COMPETENCES OF TEACHERS FOR WORKING WITH CHILDREN IN NURSERIES.....	114
<i>Dijana Brusin, M.A.</i>	KINDERGARTEN PORTFOLIO.....	116
<i>Radmila Đurić, M.A.</i>	DEVELOPMENT AND IMPROVEMENT OF SOCIAL SKILLS IN CHILDREN AND TEACHERS.....	117
<i>Danijela Miličić Trebaticki, teacher</i>	TOGETHER WE CAN DO MUCH BETTER.....	118

<i>Lidija Orčik, teacher</i>	
PROFESSIONAL COMPETENCES AND QUALITIES OF TEACHERS IN INCLUSIVE EDUCATION.....	120
<i>Hana Balaban, Dijana Subotić, students, Vesna Majstorović, teacher</i>	
VERBAL ASSOCIATIONS, VISUAL ART, AND THE ENCOURAGEMENT OF LANGUAGE SKILLS OF PRESCHOOL CHILDREN.....	122
<i>Liliana Elena Danciu, Ph.D., Cristina Iovita, Ph.D.</i>	
PARENTS AS PARTNERS IN THE EDUCATIONAL ACTIVITIES WITH PRESCHOOL CHILDREN.....	123
<i>Ljilja Ilić, Ph.D.</i>	
THE POSSIBILITY OF NONVIOLENT COMMUNICATION.....	124
<i>Vesna Srdić, Ph.D.</i>	
THE HIDDEN CURRICULUM AND THE TACIT KNOWLEDGE – THE PATH OF DEVELOPING ACTION COMPETENCY IN TEACHERS AND STUDENTS ALIKE.....	126

Mihai Predescu, Ph.D.

Faculty of Sociology and Psychology, Department of Educational Sciences, West University of Timișoara, Romania

**REVISITING THE COMPETENCE PROFILE
OF PRESCHOOL TEACHERS**

Summary: The last decade of European education was focused on standardization of qualifications. The main tools were the framework of qualifications that are mapping the professional life and occupational profiles based on competences that are standardizing the training for professions. The reason of standardization is straight forward due to the rich diversity of practices in Europe. Such standardization provides a common base for training and a common understanding of a specific profession. The paper focuses on the existing profile on competences and I will critically analyze it. I will argue that there are three main flaws in this profile: the fact that it is based on the current practices, it focuses exclusively on knowledge and skills and it completely overlooks the social roles of primary teachers. I will provide a new set of competences, based not on the professional activities of primary teachers, but on their social roles.

Key words: competence profile, social roles.

Др Љиљана Пешикан-Љуштановић

Филозофски факултет, Нови Сад, Универзитет у Новом Саду, Република Србија

**УСМЕНА ЛИРИКА И ГЕНЕЗА
СРПСКОГ ПЕСНИШТВА ЗА ДЕЦУ**

Резиме: Рад испитује могући удео усмене лирике у генези и развоју српског песништва за децу, поготово када је реч о нонсенсу, чији се развој досад превасходно везивао за утицај енглеског песништва (особито Лира и Керола). Такође, показује се како се обредна пракса везана за детињство временом десакрализује и приближава домену игре и исказивању породичне тоpline и особене нежности која обухвата „све што је мало“.

Кључне речи: усмена лирска песма, песма за децу, шаљива песма, нонсенс, хумор.

Ljiljana Pešikan Ljuštanović, Ph.D.

Faculty of Philosophy, Novi Sad, University of Novi Sad, The Republic of Serbia

PARTICIPATION OF ORAL LYRIC POETRY IN THE GENESIS OF SERBIAN POETRY FOR CHILDREN

Summary: This paper is researching the possible participation of oral lyric poetry in the genesis and development of Serbian poetry for children, especially when it comes to nonsense and its development which was mostly connected with the influence of English poetry (especially Lear and Carol). It also shows how the ritual practice present in the childhood gradually becomes desacralized and brought closer to the domain of play and the expression of family warmth and personal tenderness which involves „everything that is little“.

Key words: oral lyric poetry, children’s poetry, funny poetry, nonsense, humor.

Др Драгана Павловић Бренеселовић

Филозофски факултет, Београд, Универзитет у Београду, Република Србија

ОД ОВЛАДАВАЊА ЗНАЊИМА И ВЕШТИНАМА ДО КОМПЕТЕНТНОСТИ: ДВА ПРИСТУПА КОМПЕТЕНЦИЈАМА ВАСПИТАЧА

Резиме: У раду су приказана два приступа проблематици компетенција васпитача заснована на различитом поимању природе васпитне праксе и схватања професије и професионализма васпитача. Механицистички приступ се заснива на схватању професионализма као примене одређених знања и вештина у властитој професионалној пракси. Идеал професионалне праксе се одређује као пракса заснована на подацима. Акцент је на акумулирању компетенција и дефинише се листа компетенција које васпитач треба да поседује као издвојених знања, умења и ставова. Ова листа се деривира из постављених исхода васпитања и образовања, усмерена је на индивидуалног васпитача и има контролну функцију. Насупрот томе, системски приступ професионализму васпитача заснива се на препознавању професије васпитача као етичке праксе одговорног деловања заснованог на вредно-

стима, а пракса васпитача се препознаје као промењива, динамична, контекстуална и пуна изазова. Компетенције се одређују као систем узајамно повезаних и узајамно делујућих знања, умења и вредности. Компетентност васпитача проистиче и ослања се на компетентност установе и целокупног система васпитања и образовања. Полазећи од принципа система предшколског васпитања и образовања датих у Закону о предшколском васпитању и образовању, у раду указујемо да њихова конкретизација у домену компетенција васпитача подразумева системски приступ компетентности.

Кључне речи: рекомпетентност васпитача, технократски и системски приступ, етичка пракса.

Dragana Pavlović Breneselović, Ph.D.

Faculty of Philosophy, Beograd, Department of Pedagogy – the Chair for Preschool Pedagogy, University of Belgrade, The Republic of Serbia

**FROM MASTERING KNOWLEDGE
AND SKILLS TO BEING COMPETENT: TWO APPROACHES
TO PRESCHOOL TEACHERS' COMPETENCES**

Summary: The paper presents two approaches to the preschool teachers' competences issue. The approaches are based on the different understanding of the nature of educational practice, the nature of preschool teachers' profession and their professionalism. Technocratic approach is based on comprehension of professionalism as the implementation of specific knowledge and skills in one's professional practice. The ideal professional practice is defined as the evidence based practice. The emphasis is on the accumulation of the competences. There is a defined list of competences which a preschool teacher should have. This list contains isolated knowledge, skills and attitudes. It is derived from the set education outcomes; it focuses on the individual preschool teacher and has a controlling function. Contrary to the above, a systemic approach to the preschool teachers' professionalism is based on the recognition of the preschool teacher profession as the ethical practice of the responsible engagement. A preschool teacher practice is seen as changeable, dynamic, contextual and highly challenging. Competences are determined as a system of interconnected and interactive knowledge, skills and values. A preschool teacher competence stems from and relies on the competence

of the institution and the entire education system. Starting from the principles of the preschool education set forth in the Law on Preschool Education, the paper argues that their operationalization in the area of preschool teachers' competences assumes the systemic approach to the competences.

Key words: preschool teacher competences, technocratic and systemic approach, ethical practice.

Др Живка Крњаја

Филозофски факултет, Београд, Универзитет у Београду, Република Србија

РАЗВОЈ КОМПЕТЕНЦИЈА ВАСПИТАЧА КРОЗ ПРОФЕСИОНАЛНО УСАВРШАВАЊЕ

Резиме: Компетенције васпитача се у савременим приступима одређују у димензијама знања, праксе и вредности. Кључне компетенције васпитача се везују за развијање етички одговорне праксе, истраживачки приступ, рефлексију, персоналне и друштвене вредности. Успостављањем система компетенција истовремено се пружа подршка васпитачима да развију своје капацитете за одговоран однос према пракси у променљивим контекстима и стварају услови за подржавајуће начине укључивања релевантних учесника на свим нивоима тог система: тимском, институционалном, интер-институционалном. Традиционално схватање компетенција као збира знања, способности и вештина, које се стичу кроз обуку практичара, на тај начин се превазилази. Услови за развијање компетенција васпитача у Србији кроз професионално усавршавање анализирани су на основу Правилника о сталном стручном усавршавању и стицању звања наставника, васпитача и стручних сарадника и Каталога програма сталног стручног усавршавања за школску 2011/2012. годину. Подаци анализе показују да се професионалним усавршавањем подстичу компетенције васпитача као индивидуалне карактеристике настале кумулацијом знања и вештина које се граде и стичу углавном кроз програме обуке.

Кључне речи: професионално усавршавање, програми обуке, истраживачка и етички одговорна пракса.

Živka Krnjaja, Ph.D.

Faculty of Philosophy, Beograd, Department of Pedagogy – the Chair for Preschool Pedagogy, University of Belgrade, The Republic of Serbia

DEVELOPMENT OF PRESCHOOL TEACHERS' COMPETENCES THROUGH PROFESSIONAL DEVELOPMENT

Summary: Contemporary approaches define preschool teachers' competences in *knowledge, practice and value* dimensions. The preschool teachers' key competences are related to the development of ethically responsible practice, research approach, reflection, and personal and social values. By setting the system of competences, preschool teachers get the opportunity to develop their capacities for the responsible practice in the changing contexts. This system also provides conditions for the supportive ways of engaging all the relevant participants in all levels of the system: team, institutional, inter-institutional. In this way, the traditional concept of competences as the sum of knowledge, abilities and skills acquired through the education of practitioners is overridden. Our analysis of the conditions for the development of preschool teachers' competences through the professional development is based on the Rulebook on the Continuous Professional Development and Acquiring the title of Teacher, Pre-school teacher and Expert Associate and on the Catalogue of the Programs for the Continuous Professional Development for 2011/2012. The results show that the professional development fosters the preschool teachers' competences as the individual characteristics originating through the cumulating of knowledge and skills built and acquired mainly in the education and training programs.

Key words: professional development, training programs, research based and ethically responsible practice.

Irina Golubeva, Ph.D. rector

Anton Chekhov Taganrog State Pedagogical Institute, Russia

PSYCHOLOGICAL COMPETENCE IN THE FIELD OF ECONOMIC EDUCATION IN PRESCHOOL TEACHERS

Summary: The paper proposes an approach to the problem of developing psychological competence in the field of economic education of

preschool teachers. This aspect of education is important because in young people it can form ideas, values, and personality traits that are necessary for being active in modern socioeconomic conditions. It is noted that in the modern Russian educational system the establishing of economic education practices is in its early steps. This makes it difficult to clearly define the structure and content of knowledge and skills of the teachers delivering it, and approaches to the development of psychological competence in this field. The authors present some provisions of the approach to the development of competence in the field of economic education of teachers, which is based on getting an insight into what economic ideas have already been formed in pupils. The paper argues that prerequisites of economic consciousness start to form in children as early as in their preschool years. An empirical study of economic ideas in preschoolers conducted by the authors showed that the motivational-value component of economic ideas was more mature than the behavioral component, while the behavioral component was more mature than the cognitive one. The paper puts forward recommendations on how „lagging“ components of economic ideas in children should be developed capitalizing on the „prevailing“ component.

Key words: economic education, economic ideas.

Др Златко Павловић

Филозофски факултет, Универзитет у Источном Сарајеву, Република Српска

МОГУЋНОСТИ УНАПРЕЂЕЊА ПЕДАГОШКИХ КОМПЕТЕНЦИЈА ВАСПИТАЧА У СВЈЕТЛУ ТЕОРИЈЕ К. ИГАНА

Резиме: У првом дијелу раду приказане су основе теорије васпитања К. Игана. Он реafirмише рекапитулациону интерпетацију васпитања, комбинујући неке идеје старих рекапитулациониста са идејама Виготског. Према Игану, васпитање најбоље можемо схватити као процес у којем индивидуа рекапитулира различите врсте разумијевања свијета развијене током културне историје. У другом дијелу рада приказан је модел обраде садржаја учења који Иган разрађује, а који је утемељен на његовој теорији. Модел је посебно примјенљив на старијем предшколском узрасту тако да његово упознавање може унаприједити компетенције васпитача у предшколским установама.

Кључне ријечи: рекапитулациона теорија васпитања, митско поимање свијета, обрада образовних садржаја причањем прича.

Zlatko Pavlović, Ph.D.

Faculty of Philosophy, University of East Sarajevo, The Republic of Srpska

THE POSSIBILITIES FOR IMPROVING THE PEDAGOGICAL COMPETENCES OF PRESCHOOL EDUCATORS THROUGH THE THEORY OF K. EGAN

Summary: The first part of the paper presents the basic principles of K. Egan's theory of education. He reaffirms recapitulative interpretation of education, combining some concepts of old recapitulationists with the ideas of Vygotsky. According to Egan, education can best be understood as a process in which the individual recapitulates the different ways of understanding the world developed during the cultural history. The second part of the paper describes the model of processing the learning contents which Egan elaborates and which is based on his theory. This model is particularly applicable to older preschoolers, which implies that preschool educators could improve their competences by learning about it.

Key words: recapitulative interpretation of education, mythical conception of the world, processing educational contents by storytelling.

Др Жарко Ристић, др Кристијан Ристић

Универзитет за пословне студије, Бања Лука, Република Српска

МЕНАџМЕНТ ЗНАЊА ЗА ДРУШТВО ЗНАЊА

Резиме: Управљање људским ресурсима капиталом сматра да улагање у обуку и усавршавање људских кадрова може да повећа финансијске резултате организације. Та улагања се у данашње време не сматрају трошковима већ инвестицијом што представља један од основних постулата управљања знањем. Управљање људским ресурсима фокусира се на шире групе и заједнице, за разлику од управљања знањем које се фокусира на индивидуи. Да би организација могла да се суочи са свим изазовима динамичког конкурентског окружења потребно је развити способност управљања знањем, а не само применити технологију. Данас ново и непредвидиво пословно окружење захтева иновације и креативност много више него раније. Свака организација мора да зна шта знају њени запослени и како на најбољи начин може да се искористи знање које они поседују.

Кључне речи: менаџмент знања, тацит знање, интелектуални капитал, менаџмент људских ресурса.

Žarko Ristić, Ph.D., Kristijan Ristić, Ph.D.

University of Business Studies, Banja Luka, The Republic of Srpska

KNOWLEDGE MANAGEMENT FOR THE KNOWLEDGE SOCIETY

Summary: Human Capital Management believes that investment in training and development of employees can increase the financial results of an organization. These investments are no longer considered expenses, which is one of the basic principles of knowledge management. Human resource management focuses on the larger groups and communities, as opposed to knowledge management, which focuses on the individual. For an organization to be able to cope with all the challenges of a dynamic competitive environment, it needs to develop the ability to manage knowledge and not just apply technology. Today, new and unpredictable business environment demands much more innovations and creativity. Each organization needs to know what its employees know and how it can use the knowledge they possess in the best way possible.

Key words: knowledge management, tacit knowledge, intellectual capital, human resources management.

Др Миа Марић, др Марија Сакач

Педагошки факултет, Сомбор, Универзитет у Новом Саду, Република Србија

ИНТЕРПЕРСОНАЛНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА И СОЦИЈАЛНИ РАЗВОЈ ДЕТЕТА

Резиме: Савремени васпитно-образовни процес захтева континуирано усавршавање и бројне компетенције васпитача. Адекватан социјални развој детета представља један од кључних циљева у раду предшколских васпитача. Предшколске године су кључне за постављање стабилних темеља социјалног развоја детета, на који делује велики број чинилаца. Личност и интерперсоналне вештине васпитача од великог су значаја за целокупан васпитно-образовни про-

цес, а посебна улога ових интерперсоналних компетенција васпитача огледа се управо у домену деловања на социјални развој детета. Интерперсоналне компетенције васпитача веома значајне за социјални развој деце јесу, пре свега, комуникационе вештине, вештине групног и тимског рада, вештине конструктивног решавања конфликта, организационе способности, које долазе до изражаја у реализацији различитих активности са циљем подстицања социјалног развоја деце. Васпитач мора поседовати и лидерске способности, које му омогућавају да буде успешан вођа тима и да својим директним и индиректним деловањем подстиче развој позитивних социјалних интеракција међу децом. Кроз овај рад настојаће се да се расветли улога интерперсоналних компетенција васпитача у контексту социјалног развоја предшколске деце, путем теоријских разматрања, резултата савремених студија, као и навођењем значајних педагошких импликација за практичан рад васпитача

Кључне речи: савремени васпитно-образовни процес, интерперсоналне компетенције васпитача, социјални развој детета.

Mia Marić, Ph.D., Marija Sakač, Ph.D.

Faculty of Teacher Education, Sombor, University of Novi Sad, The Republic of Serbia

INTERPERSONAL COMPETENCES OF PRESCHOOL TEACHERS AND CHILDREN'S SOCIAL DEVELOPMENT

Summary: Modern educational process requires continuous training and many different competences of preschool teachers. Adequate social development of a child is one of the key objectives in the work of preschool teachers. Preschool years are crucial for setting the foundations of stable social development of the child, and this development depends on a number of factors. The personality and interpersonal skills of the teacher are essential for the entire educational process, and the role of the interpersonal competences of teachers is especially reflected in the domain of its influence on the children's social development. Interpersonal competences of teachers that are very important for the social development of children are, above all, communication skills, group and team work skills, constructive conflict resolution skills, and organizational skills. All of these are in effect in the realization of activities aiming at the encouragement of the social development of children. Preschool teachers should also have leadership skills which

enable them to be successful team leaders and to encourage the development of positive social interactions among children through their direct and indirect actions. This paper will attempt to clarify the role of interpersonal competences of teachers in the context of social development of preschool children, through theoretical considerations, the results of recent studies, and indicating significant educational implications for the practical work of preschool teachers.

Key words: modern educational process, interpersonal competences of preschool teachers, children's social development.

Ioana Darjan, Ph.D.

Faculty of Sociology and Psychology, Department of Educational Sciences, West University of Timișoara, Romania

**THE MANAGEMENT OF AGGRESSIVE BEHAVIORS
IN EDUCATIONAL SETTINGS – LSCI METHOD**

Summary: Teachers have to accomplish responsibly two very important tasks with their students: the training task (transferring knowledge, skills and attitudes) and the personality developing task. The intervention strategies for aggressive behaviors in the classroom tend to be mainly reactive, not proactive (Dârjan, 2010). In order to develop teachers' competences for proactive action, we obviously need professional trainings for continuous professionalization. Life Space Crisis Intervention (LSCI) is a recognized, professional training developed by Long, Wood and Fecser (2001). It is also a certification program for professionals working with children and adolescents, sponsored by the Life Space Crisis Intervention Institute of Hagerstown, Maryland, USA. LSCI is an advanced, interactive therapeutic strategy for turning crisis situations into learning opportunities for children and youth with chronic patterns of self-defeating behaviors. This non-physical intervention program uses a multi-theoretical approach to behavior management and problem solving. LSCI provides staff with a roadmap through conflict to desired outcomes using crisis as an opportunity to teach and create positive relationships with the young.

Key words: aggressive behaviors, behavioral management, intervention, conflict cycle.

Magdalena Dumitrana, Ph.D.

Faculty of Educational Science, University of Pitesti, Romania

THE EDUCATOR AND THE COMPETENCE OF BEING A HUMAN BEING

Summary: The paper starts from an indirect definition of the education given by Comenius, more than three centuries ago; affirming that education is what makes the human biological individual become a human being in the genuine sense of the word. It is not just any kind of education but the one targeting this objective – to construct the humanity in the human being. The author of the paper takes over this statement concerning the educational activity and transfers it to the educator-learner relation but observes it from a different angle. If Comenius was referring to the educational process – not only teaching, as a process applied mainly to the learner, this article attempts to relate the same definition to the other side of the relation, to the one who teaches and educates. If the cited author refers to the educational process applied to the one who learns, this article applies the same definition to the other person in the relation, the one who teaches and educates. In this context, the teacher is approached from the position of his/her humanity and not from the restrictive point of his/her professional qualities. The paper considers that the essence of the instructional process is the educator, his/her qualities as a human person. This statement seems to have a more clear value when the children implied are very young. In this respect, the paper brings arguments derived from the research in the field.

Key words: humanity, care, affectivity.

Др Миа Марић, др Марија Сакач

Педагошки факултет, Сомбор, Универзитет у Новом Саду, Република Србија

НОВИ ПСИХОЛОШКИ КОНЦЕПТИ И КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНИХ РАДНИКА

Резиме: Када је реч о савременим психолошким концептима који имају посебну улогу у васпитно-образовном раду, посебно се издвајају појмови емоционалне, социјалне и духовне интелигенције. Наиме, поред интелектуалних способности у ужем смислу речи, велику улогу

у обављању васпитно-образовних задатака имају нови концепти емоционалне, социјалне и духовне интелигенције. Емоционална, социјална и духовна интелигенција огледају се у низу особина, као што су способност контроле емоција, изражавање емоција на друштвено пожељан начин, склоност особе искуству позитивних емоција, саосећајност, способност успостављања адекватних социјалних односа, комуникационе вештине, висок праг толеранције, позитиван начин размишљања, оптимизам, унутрашње задовољство, општа стабилност, душевни мир и др. Ове особине су посебно значајне у контексту васпитно-образовног рада, како са аспекта њиховог присуства код васпитно-образовних радника, тако и са аспекта развоја ових карактеристика код деце свих узраста. Циљ овог рада јесте приказивање улоге емоционалне, социјалне и духовне интелигенције у професионалном раду васпитно-образовних радника свих нивоа, као и у развоју деце свих узраста, путем разматрања теоријских концепција и налаза релевантних студија, као и навођењем практичних смерница за рад.

Кључне речи: васпитно-образовни рад, развој детета, емоционална, социјална и духовна интелигенција.

Mia Marić, Ph.D., Marija Sakač, Ph.D.

Faculty of Teacher Education, Sombor, University of Novi Sad, The Republic of Serbia

NEW PSYCHOLOGICAL CONCEPTS AND THE COMPETENCES OF TEACHERS

Summary: When it comes to contemporary psychological concepts that have a special role in educational work, the most important are the concepts of emotional, social and spiritual intelligence. Namely, in addition to intellectual abilities in its usual meaning, new concepts of emotional, social and spiritual intelligence play an important role in the performance of educational tasks. Emotional, social and spiritual intelligence are reflected in a number of abilities, such as the ability to control emotions, expressing emotions in a socially desirable manner, the tendency to experience positive emotions, compassion, the ability to establish adequate social relationships, communication skills, high level of tolerance, positive thinking, optimism, inner satisfaction, general stability, peace of mind and others. These features are especially important in the context of educational work, both in terms

of their presence in teachers and in terms of the development of these characteristics in children of all ages. The aim of this paper is to present the role of emotional, social and spiritual intelligence in the professional work of educationalists of all levels, as well as in the development of children of all ages, through the consideration of theoretical concepts and findings of relevant studies, and by providing practical guidelines.

Key words: educational work, child's development, emotional, social and spiritual intelligence.

Dr Snezana Mirascieva

Pedagoški fakultet, Univerzitet „Goce Delčev“, Štip, Republika Makedonija

KOMUNIKACIJSKE KOMPETNCIJE VASPITAČA U DEČJEM VRTIĆU

Rezime: Komunikacijska paradigma vaspitno-obrazovnog procesa postavila je bazu opredeljivanja profila kompetencije vaspitača u dečjem vrtiću. Pokušaji da se identifikuju ključne kompetencije vaspitača u vrtiću ni u jednom trenutku ne isključuju kompetencije komunikacije. U tom smislu, rad se fokusira na problem komunikacionih kompetencija vaspitača i mogućnost da rade zajedno, kao glavni cilj u studiji. Analiza podataka anketa pokazala je da kontinuirani proces stručnog usavršavanja vaspitača u vrtiću podstiče razvoj veština za timski rad, smanjuje nivo profesionalnog egoizma i poboljšava međuljudske odnose u vrtiću na svim nivoima.

Ključne reči: komunikacija, kompetencija, vaspitač, kompetencije za timski rad.

Snezana Mirascieva, Ph.D.

Faculty of Philology, „Goce Delčev“, University of Štip, The Republic of Macedonia

COMMUNICATION COMPETENCES OF PRESCHOOL TEACHERS IN KINDERGARTEN

Summary: The communication paradigm of the educational process has set up a foundation for determining the competence profile of preschool teacher in the kindergarten. Attempts to identify the key competences of preschool teachers at no point did not preclude communication competences.

In that sense, the paper focuses on the problem of communication competences of preschool teachers and their ability to work together as the main goal in the study. The analysis of the research data showed that the continuous process of professional development of preschool teachers in kindergartens stimulate the development of teamwork skills, reduces the level of professional egoism and enhances interpersonal relationships in kindergarten at all levels.

Key words: communication, competence, preschool teacher, teamwork competences.

Sorin Pribac, Ph.D.

Faculty of Sociology and Psychology, Sociology Department, West University of Timișoara, Romania

**SUSTAINING LOCAL TRADITIONS IN THE FACE
OF GLOBALIZATION. SOME POSITIVE PRACTICES
OF PRESCHOOL TEACHERS FROM TIMIȘOARA (ROMANIA)**

Summary: With globalization, more people, goods, and ideas are crossing borders. Although not unprecedented in human and social development, the World is reshaped by globalization, which usually fails to respect national boundaries, but, more and more often, it also fails to respect national, regional, and local culture. It has a homogenizing effect on different cultures. The distinct character of different communities is lost. The impact of globalization on children is especially destructive. As televisions and Western media images infiltrate cultures, so do Western consumerist values. The traditional ways of life have an especially hard time competing for the attention of the youth convinced by the “coolness” (an admired aesthetic of attitude, behavior, appearance and style, influenced by and a product of the *Zeitgeist*) of consuming blue jeans and music, McDonalds and KFC food. We prefer to speak of “sustaining” cultures rather than of “preserving” them because the phrase “cultural preservation” connotes protecting or rescuing a culture. Sustaining a culture is a matter of its members continuing to transmit, interpret, and revise it. In the process of viewing culture as a living, changing thing, the focus of sustaining a culture should be on enabling its members to sustain it. They should be the ones who decide if and how their culture will change. And we should start this from the earliest of ages. In respect to all of this, we try to identify through

a small survey conducted in some preschool educational institutions for children in Timișoara (Romania), if and how preschool teachers succeed in sustaining traditional values.

Key words: globalization, regional culture, sustaining traditional values through formal education and enculturation.

Др Мира Видаковић, др Јелена Давидовић-Ракић

Факултет за менаџмент у Сремским Карловцима, Универзитет „Унион – Никола Тесла“ у Београду, Република Србија

СОЦИЈАЛНА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА КАО ПАРАДИГМА КОМПЕТЕНТНОГ ОБРАЗОВАЊА

Резиме: Људски капитал се може дефинисати као знање, вештине, компетенције и остали атрибути личности, оличени у сваком појединцу. За хармоничне односе са другима, поред општих интелектуалних способности, значајно је и схватање односа међу људима, мотива људског понашања, као и мудро реаговање у интерперсоналним односима, тј. једном речју социјална интелигенција. У релацији човека са другим људима увек долази до изражаја његова вештина да се прилагођава другима и да друге прилагођава себи. Способност социјалног сналажења је од великог значаја за адекватно и примерено понашање човека у друштву – како у породици, тако и у свим облицима образовања, као и у кругу пријатеља и друштвеној заједници. Развојем социјалне интелигенције путем социјализације стварамо себи пут ка успеху. Особе које имају развијену социјалну интелигенцију могу побољшати личне перформансе, повећати сатисфакцију послом, олакшати себи рад са другим људима и на тај начин постићи задовољавајуће психофизичко здравље. Како посао васпитача захтева велику флексибилност и могућност прилагођавања великом броју различитих личности и ситуација, а све у циљу остварења што бољих образовно-васпитних исхода, овај рад има за циљ да прикаже важност социјалне интелигенције на развој компетенција васпитача на свим нивоима њиховог деловања.

Кључне речи: социјална интелигенција, интерперсоналне вештине, друштвени односи, интеракција, компетенције.

Mira Vidaković, Ph.D., Jelena Davidović-Rakić, Ph.D.

Faculty of Management in Sremski Karlovci, University „Union – Nikola Tesla“
in Belgrade, The Republic of Serbia

SOCIAL INTELLIGENCE AS A PARADIGM OF COMPETENCE-BASED EDUCATION

Summary: Human capital can be defined through knowledge, skills, competence and other personal attributes that characterize each person. If we want to develop harmonious relations, apart from general intellectual aptitude, we shall also possess an understanding of social relationships and of motivation behind human behavior, as well as a wise approach to interpersonal interactions. In one word, we need social intelligence. Human interaction was always characterized by a person's ability to adjust to others and to adjust others according to his or her own needs. Social resilience and flexibility are of great importance for appropriate and adequate social behavior in any social environment – from home, to any and all educational institutions, as well as among friends and in other social situations. Social intelligence can be developed only through socialization and by doing so we move on our way to success. People with highly developed social intelligence can optimize their personal performance, improve their job satisfaction, facilitate business transactions with other people and by doing so achieve success and reach a level of psychophysical health that will make them satisfied. Since the job of an educator demands a great deal of flexibility and capacity for adjusting to a great number of different situations, with the main goal of achieving optimal educational results, this paper will examine the importance of social intelligence and its role in the development of educational competences of a teacher at each level of their activity.

Key words: social intelligence, interpersonal skills, social relations, interaction, competence.

Sanda Otilia Bersan, Ph.D., Ion Dumitru, Ph.D.

Faculty of Sociology and Psychology, Department of Educational Sciences West University of Timisoara, Romania

EXTRACURRICULAR ACTIVITIES IN PRESCHOOL EDUCATION FOR PRESERVING CULTURE AND TRADITIONS - TEACHERS' OPINIONS

Summary: For preserving culture and tradition in preschool education, a teacher has to organize a few types of activities, extracurricular activities, to provide a wide range of educational options for the students. Because the activities stipulated in the curriculum have a few limitations, kindergartens offer strong support to extracurricular activities in each year of studies. In general, the extracurricular activities: Include all the activities done with the support of the teacher, but not provided in the curricular documents. Have an important role in the development of the students' skills, pursue recovery and development, organize an appealing time, a special and different daily program, etc. A few types of extracurricular activities in Romanian preschool institutions: Thematic circles organized for students; Trips and visits; Cultural, traditional and artistic events; Sports events; Tutoring and counseling; Contests and competitions; Environmental activities, etc. To further describe the role of the extracurricular activities in preschool education, we have collected more answers from the preschool teachers. We conducted short interviews with 35 preschool teachers from two kindergartens from Timisoara, Romania – both state kindergartens.

Key words: culture, tradition, extracurricular activities.

Др Радмила Миловановић

Факултет педагошких наука, Јагодина, Универзитет у Крагујевцу Република Србија

ПОДСТИЦАЊЕ РАЗВОЈА ЕМПАТИЧКИХ КОМПЕТЕНЦИЈА ПРЕДШКОЛСКЕ ДЕЦЕ

Резиме: Емпатичке компетенције представљају централно питање социјално-комуникационих компетенција. Социјално-комуникационе компетенције деце повезане су са њиховом социјалном прилагођеношћу, положајем који заузимају у групи, проблемима усам-

љености, стидљивости, агресивности и другим аспектима развоја личности. Упркос томе, њима се не посвећује довољно пажње ни у едукацији будућих васпитача нити у васпитном раду. Овим истраживањем које је имало за циљ да испита емпатичке компетенције васпитача и њихове ставове о подстицању развоја емпатичких компетенција деце, обухваћено је 60 васпитача на дошколовању и мастер студијама на Факултету педагошких наука у Јагодини. Поступак истраживања је подразумевао три фазе. У првој фази су прикупљени подаци о емпатичким компетенцијама васпитача и њиховим ставовима о подстицању развоја емпатичких компетенција деце. За процену емпатичких компетенција васпитача коришћена је *ЕМИ-скала Генц, Митровић и Чоловић*, док је за испитивање њихових ставова коришћен упитник конструисан за потребе истраживања. У другој фази васпитачи су прошли обуку о развоју емпатичких компетенција деце и у завршној фази поново испитивање ставова. Резултати указују на озбиљан недостатак компетенција васпитача у контексту подстицања развоја емпатичких компетенција деце као и неопходност да се у едукацији студената, будућих васпитача, посвети већа пажња овој теми.

Кључне речи: емпатичке способности, подстицање развоја, предшколско доба.

Radmila Milovanović, Ph.D.

Faculty of Educational Studies, Jagodina, University of Kragujevac, The Republic of Serbia

INCITING THE DEVELOPMENT OF EMPATHIC COMPETENCES IN CHILDREN OF PRESCHOOL AGE

Summary: Empathic competences represent the central question of the social-communication competences. Social-communication competences of children are connected with their social adjustment, the position they have in the group, problems of loneliness, shyness, aggressiveness and other aspects of personality development. Despite that, these competences are not given enough attention in the education of future educators or in the educational work. This research, which aimed to examine empathic competences of educators, their attitudes on incitement of the development of empathic competences of children, included 60 educators, students at

specialist or master-level studies at the Faculty of Pedagogical Sciences in Jagodina. The research consisted of three phases. In the first phase evidence about the empathic competences of the educators and their attitudes about the incitement of the development of empathic competences of children was gathered. EMI scale of Genc, Mitrović and Čolović was used in assessing the empathic competences of the educators, while for the analysis of their attitudes, a questionnaire constructed for this research was used. In the second phase the educators passed the training about the development of empathic competences of children and in the final phase their attitudes were analyzed again. The results point to a serious lack of competences of the educators in the context of incitement of the development of empathic competences of children and the necessity to pay more attention to this subject in the education of students, future educators.

Key words: empathic competences, incitement of the development, preschool age.

Др Јасмина Арсенијевић

Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда, Република Србија

др Милица Андевски

Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду, Република Србија

СТАНДАРДИ КОМПЕТЕНЦИЈА У КОНТЕКСТУ ШКОЛСКОГ ЛИДЕРСТВА

Резиме: Многа истраживања поуздано су потврдила да знања и постигнућа ученика директно зависе од способности и праксе лидера школа. Одрживо управљање и развој савремене образовне установе у данашњем промењивом, глобализованом, информатизованом и све више знањем заснованом окружењу, претпоставља низ континуираних, диригованих промена у свим сферама њеног рада. Из тог разлога данас се све чешће успостављају и прописују стандарди компетенција директора школа, како би се повећале шансе за њихов ефективнији рад, њихову припрему за посао и каснији професионални развој. Већина земаља има прописане стандарде компетенција директора, а број ових стандарда на светском нивоу расте из године у годину. У овом раду даје се преглед најпознатијих стандарда за директоре школа и закључна анализа која изналази заједничке именоване ових, као и

многих других прописаних стандарда. Ова студија има за циљ да укаже на суштину захтева који се постављају пред професију директора школа данас.

Кључне речи: стандарди компетенција, директор, лидер, образовање, менаџмент.

Jasmina Arsenijević, Ph.D.

Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia

Milica Andevski, Ph.D.

Faculty of Philosophy, University of Novi Sad, The Republic of Serbia

STANDARDS OF COMPETENCES IN THE CONTEXT OF SCHOOL LEADERSHIP

Summary: Many studies have confirmed that students' knowledge and achievement are directly dependent on the capability and practice of school leaders. In the modern society which is constantly evolving, becoming globalized, increasingly computerized and knowledge-based, a sustainable management and development of modern educational institutions demands many continuous, orchestrated changes in all aspects of their work. Consequently, we are now witnessing the establishment of the standards of competences of school leaders which all aim at enhancing their effectiveness, their preparedness for the job, and their further professional development. Most countries have set the standards of competences of school principals, and the number of these standards is continuously increasing on a global level. This paper provides an overview of the most popular standards for school leaders and concludes with the analysis which finds the common factors of these and many other standards of principals' competences. This study aims to highlight the essence of the demands that are currently being placed before the school leaders.

Key words: standards of competence, principal, leader, education, management.

Liliana Elena Danciu, Ph.D.

Faculty of Sociology and Psychology, Department of Educational Sciences, West University of Timisoara, Romania

Gabriela Grosseck, Ph.D.

Faculty of Sociology and Psychology, Department of Psychology, West University of Timisoara, Romania

Fernando Albuquerque Costa, Ph.D.

Instituto de Educação da Universidade de Lisboa, Portugal

TACCLE2 – A CREATIVE TOOLBOX FOR TEACHERS’ AIDS ON CREATING CONTENT FOR LEARNING ENVIRONMENTS

Summary: This paper presents the results of ongoing studies under the umbrella of the second project “Teachers’ aids On Creating Content for Learning Environments” (TACCLE2). The TACCLE2 project (<http://taccle2.eu>) brings together partners from seven different European countries being partially funded by the European Commission’s Comenius programme (517726-LLP-1-2011-1-BE-COMENIUS-CMP). The main aim is to train teachers to create e-learning materials regardless of their teaching subject and to raise their awareness of e-learning in general in order to establish a culture of innovation in the schools in which they work, by providing:

- 5 step-by-step guides to integrating ICT and e-learning in classroom: primary education, mathematics, science and technology, key competences, arts and culture and humanities;
- practical materials and ideas customized for different subject areas and ranges;
- complementary training courses based on the project handbooks;
- access to web based materials for e-learning;
- opportunities to join a network of like-minded colleagues across Europe;
- a chance to join in and influence the work of the project as it develops.

Thus, in the first part the authors will mention the recognition of the importance of involving experienced teachers in utilizing the potential of Information and Communication Technology in education, in particular, the use of Web 2.0 / social media features. Consequently, in the second part the authors propose an assumption of “development methodologies” of using ICT in education within two countries – Portugal and Romania

by underlying its opportunities, advantages, limits and barriers. Thus, they present the strategies created for “listening” to a group of teachers in order to enforce and enhance their knowledge and experience of using Web 2.0 technology both in their instruction and practice (teaching, learning and research.

Key words: ICT, Web 2.0, technology and education, social media, TACCLE2.

Jovanka Denkova, Ph.D.

Faculty of Philology, „Goce Delchev“, University of Štip, The Republic of Macedonia

**ABOUT ONE SEGMENT OF THE MACEDONIAN FOLKLORE
FANTASY LITERATURE FOR CHILDREN AND YOUTH**

Summary: This paper examines the topic of witches in the Macedonian literature for children and youth. This is done by means of representative examples of folk and art literature. The theme of witches is a theme that comes from folklore, from where it moved into the sphere of the supernatural. This theme also appears in the literature for adults, especially in fantastic literature, but the effect it causes in the literature for children and young people is quite different. There, this issue does not cause fear, despair and hopelessness, but only a pleasant surprise and wonder.

Key words: witches, supernatural, reality, folklore.

Alla Belousova, Ph.D.

Southern Federal University, Rostov-on-Don, Russia

**EDUCATIONAL ENVIRONMENT AS A FACTOR
IN THE PRESCHOOL CHILDREN’S DEVELOPMENT**

Summary: Modern innovative processes associated with the development of the post-industrial civilization, lead to the formation of a knowledge society. These social “challenges” suggest that people now exhibit psychological traits and characteristics that match the current conditions, all of which brings us to the need to form an educational environment that

would facilitate the preschool children personality development. Creation of a stimulating educational environment is associated with the setting of psychological foundations of support for children and the development of their needs for self-teaching and formation of the relevant intellectual, communicative and practical skills. We believe that if we define the educational environment as an interaction between the teacher and the children, then it can be divided into four areas: intellectual, personal, communicative, and cooperative. In the intellectual area, developmental characteristics of various aspects of thinking are presented, while taking into account the modeling and the use of the various characteristics of thinking of both teacher and children. The communicative area involves the organization of communication and interaction of children on the objective and personal levels of problem solving. The evaluative (personal) area includes the evaluative activities of the teacher and children, assuming all the possible types of evaluations aimed both at the child's personality and his activity. In the cooperative area, the characteristics of implementing hypotheses, ideas, suggestions and plans into practice are presented.

Key words: stimulating educational environment, intellectual, communicative, evaluative (personal), cooperative area.

Lyudmila Kosikova, Ph.D.

Southern Federal University, Rostov-on-Don, Russia

INTERACTION BETWEEN A PSYCHOLOGIST AND CHILDREN WITH LIMITED HEALTH ABILITIES

Summary: This article describes the preconditions needed for a successful interaction between a psychologist and children with limited health abilities, presents the results of learning context sphere of adolescents with limited health abilities, and proves the choice of diagnostic methods of researching the context sphere of this category of children. It represents the particularities of understanding the context sphere of adolescents with limited health abilities. The author underlines that knowing the specifics of the development of a child with limited health abilities is necessary for organizing a system of psychological and pedagogical follow-up, which could help this child overcome the existing limits and assist him in accomplishing effective communication with other people and making independent decisions. The author suggests a variety of methods and forms

of interaction between a psychologist and children with limited health abilities: integrated communication training, relaxation exercises for reducing psychological tension and anxiety and self-adjustment teaching methods.

Key words: inclusive education, interaction, psychological and pedagogical follow-up, adolescents with the limited health abilities, context sphere, integrated training, etc.

Elena Krishchenko, Ph.D.

Southern Federal University, Rostov-on-Don, Russia

INTERPERSONAL RELATIONS AMONG SENIOR PRESCHOOL CHILDREN WITH DIFFERENT LEVELS OF SELF-CONSCIOUSNESS

Summary: The problem of self-consciousness is one of the most difficult ones in psychology. The term “self-consciousness” was proposed by C. Dzhurard, who described it as “your personal message to others and yourself about yourself”. The concept of identity is rooted in psychological and humanistic orientation and is associated with the names of its representatives known as, A.Maslow, E.Erikson, C.G. Jung, S.Freud, I.C.Kon, A.N. Leontiev, S.L.Rubinshteyn, L.S. Vygotsky, B.G. Ananiev, etc. The urgency of the development of self-awareness has incited studies aimed at identifying the main social factors and the role of each one in the formation of self-consciousness. It should be noted that in terms of scientific research study of consciousness is given a fairly modest place compared with other psychological phenomena. In most cases, only a few, minor issues of identity and its influence on peer interaction were studied, in spite of the general recognition of great importance to solve this problem. In the study of the features of peer interaction in preschool children with different levels of self-awareness it is necessary to highlight the following issues: theoretical approaches of foreign and domestic psychologists to the study of the problem of self-awareness in preschool children; the development of self-awareness of preschool children; the structure of self-consciousness; features of interaction of preschool children in the peer group. The clarification of these issues would contribute to the timely resolution and even the prevention of difficulties in introducing preschool children to their peers.

Key words: self-consciousness, self-awareness level of preschool children, the structure of consciousness in preschoolers, interpersonal relationships between preschoolers.

Natalya Mozgovaya, Ph.D.

Southern Federal University, Rostov-on-Don, Russia

SPECIFICITY OF PSYCHOLOGICAL SPACE OF PERSONALITY IN PRESCHOOL AGE

Summary: While doing the research we made a careful study of psychology works on the ground of which we gave a definition of personal space as an integrated (complex) psychological unity which is the result of personal development and ensures inviolability, identity maintenance, means of self-representation, manipulation protection and protection from any negative influence from the outside. A peculiar feature of personal space is its polyfunctionality. Thus the functions it performs are the following: identifying, representative, protective and monitoring (supervisory) function. In this article we show how the development of the human personality is followed by the development of a human's personal space. We also describe the development of psychological space which begins at different stages of ontogenetic development, including the preschool period. Preschool period brings new social situations where from an early age children have their own personal territories. The paper describes the elements of personal space at an early age. At preschool age the manifestation of personal space can be a child realizing their selves. In the paper, we give an analysis of research in which there is evidence that at early ages of development and at preschool age there exists a child's psychological space. Exploring the psychological manifestation of the personality as a child's characteristic, we want to show that in modern psychological science and educational practice, there is a need for data description of concepts, their content and functional features. We present the personal psychological space within the framework of subject-environment approach.

Key words: psychological space of personality, preschool age, the subject-environment approach.

Oksana Barsukova, Ph.D.

Southern Federal University, Rostov-on-Don, Russia

THE SELF-ASSESSMENT OF AMBITION OF PRESCHOOL TEACHERS

Summary: The pilot research of the preschool teachers' self-assessment of ambition was conducted using a questionnaire "Self-assessment of ambition". 48 teachers aged 37-55 who have been working for 11 to 32 years participated in the research. Our research shows the following results. The preschool teachers consider themselves ambitious or more ambitious than not (28.2 % and 42.3 %, respectively). Still, some of the preschool teachers consider themselves rather non-ambitious than ambitious (18,1 %). None of the preschool teachers consider themselves as non-ambitious, unambitious persons. A part of the preschool teachers found it difficult to answer this question. The preschool teachers have determined their strength of ambition as follows: high level of ambition (45,1 %), average level (31 %), low level (23,9 %). The preschool teachers who consider themselves ambitious, assess their levels of ambition as average and high (high and medium levels are dominant). The preschool teachers who consider themselves rather non-ambitious describe the level of their ambition as low and middle. All preschool teachers who do not consider themselves ambitious consider themselves people with low or no aspiration whatsoever. Some preschool teachers found it difficult to assess themselves. So we can conclude that the majority of the preschool teachers tested consider themselves ambitious and estimate their ambition as average or high.

Key words: preschool teachers, ambition, self-esteem.

Julia Tushnova, Ph.D.

Southern Federal University, Rostov-on-Don, Russia

LIFE VALUES' SYSTEMS OF PSYCHOLOGY STUDENTS AS FUTURE EMPLOYEES IN THE FIELD OF EDUCATION

Summary: Psychological support of the educational process is an integral component of the modern education system. The interaction of the psychologist and educator, from the very start, in preschool education,

ensures its continuity, and allows us to choose the most effective educational strategies for the child. In this regard, the issue of professionally important qualities of psychology students as future employees of the education system is important. There has been a lot of research on this issue. We are interested in the life values' system of psychology students as the result of the present stage of social and historical development because defining the value system is seen as the most significant purpose of a person, the main idea that essentially determines his vital functions and his behavior, especially in difficult situations. Such a turning point can be the end of professional training and the start of labor activity. We carried out a study of life values' systems of psychology students as future employees in the field of education. Using the technique "Life values' system" by V.Y. Kotlyakov, we interviewed 47 psychology students. Analysis of the results: the family values dominate among the life values of respondents. Communicative and existential values are in the second place with equal average results. These are followed by the altruistic values and the values of self-realization. The least important among the life values presented are the cognitive, status and hedonistic values. Thus, psychology students are more focused on the family, socializing and finding oneself rather than on the self-realization in the profession, socially meaningful activity, or cognition.

Key words: life values, psychology student, education.

Maria Vyshkvyrkina, Ph.D.

Southern Federal University, Rostov-on-Don, Russia

SOCIAL FEATURES OF THE INTELLIGENCE OF PUPILS IN THE XXI CENTURY

Summary: The article presents the results of a study whose purpose was to identify the characteristics of the social intelligence of first year students in several different generations, in an interval of 5-6 years. Some of the objectives of the study were: a theoretical analysis of the domestic and foreign literature on the study, the choice of methodological tools designed to identify the features of social intelligence, determination of the level of development of social intelligence, as well as a comparative analysis of the data. The theoretical analysis of the available literature revealed that in the study of the features of social intelligence in psychology, there are a few basic things that can be grouped according to the following lines: analysis of social intelligence in relation to verbal abilities, the study of social

intelligence in the context of multiple intelligences, the study of relations between social intelligence, social competence and social knowledge, and the study of social intelligence in the national psychology. As a result of the empirical study, the authors revealed the peculiarities of social intelligence of first year students in different generations. They also described the general and specific abilities, within the structure of social intelligence. Presence of negative dynamics in the level of social intelligence of freshmen in the years of 2002, 2007 and 2012 was noted, which can be explained by the reduced frequency of direct interpersonal contact among students over the past ten years.

Key words: social intelligence, the dynamics of social intelligence, first-year students, interpersonal knowledge.

Dr Bernadin Ibrahimpašić

Pedagoški fakultet, Univerzitet u Bihaću, Bosna i Hercegovina

PROBLEMI KOD OCJENJIVANJA UČENIČKIH RADOVA

Rezime: Problematični procjenjivanja i ocjenjivanja učeničkih znanja u školama se pristupa s više aspekata, kao što su psihološki, pedagoški, sociološki i dr. To utiče na činjenicu da se procjenjivanju i ocjenjivanju može dati različito određenje. Proces provjeravanja i ocjenjivanja znanja je svakodnevni posao nastavnika u školama. U praksi su primjetni problemi kod ocjenjivanja radova učenika, o čemu će biti riječi u radu.

Ključne riječi: ocjenjivanje.

Bernadin Ibrahimpašić, Ph.D.

Faculty of Philosophy, University of Bihać, Bosnia and Herzegovina

PROBLEMS IN THE EVALUATION OF STUDENTS' WORK

Summary: The issues of assessment and evaluation of students' knowledge in schools can be approached from several aspects, such as psychological, educational, social, etc. This implies that both assessment and evaluation can be given different determinations. The process of testing and evaluating students' knowledge is daily work of teachers in schools. In

practice there are many problems in the evaluation of students' works, and these problems will be discussed in this paper.

Key words: evaluation.

Др Владислава Гордић Петковић

Филозофски факултет, Нови Сад, Универзитет у Новом Саду, Република Србија

ПРЕДСТАВЉАЊЕ РОДНИХ РАЗЛИКА У САВРЕМЕНОЈ ДЕЧЈОЈ КЊИЖЕВНОСТИ: ОД НАРАЦИЈЕ ДО ЕКРАНИЗАЦИЈЕ

Резиме: Процес карактеризације јунака у дечјој књижевности специфичнији је и деликатнији него у уметничкој прози, будући да је неодвојив од процеса идентификације, адаптације и интеграције јунака, а његов ток у великој мери одређују социјалне улоге и родне представе на основу којих се формирају жене и мушкарци као социјална бића. У овом раду представимо утицај родних представа и родних стереотипа на ток приповедања и карактеризацију јунака у делима савремене дечје књижевности писане на енглеском језику. Фокусираћемо се на серијал романа о дечаку-чаробњаку Харију Поттеру, и на роман *Харијета ухода* Лујзе Фицхју из 1964, који је једну од својих екранизација доживео 2010, у потпуно другачијем културном и медијском окружењу од оне у којој је настао оригинал. Покушаћемо да осликамо разлике у представљању јунака и заплета које се уочавају у процесу преношења књижевног дела на велики или мали екран. Нове медијске праксе и све већа присутност дигиталних технологија у свакодневици предодређују и видове посредовања дечје књижевности: тако ће се традиционалне реалистичке технике родно засноване карактеризације премештати у други медиј, па ће јунакиње и јунаци, уместо да воде дневнике писати блогове, а њихова социјална интеграција неће више бити само везана за дом и школу већ и за виртуелни простор, у коме ће редефинисати своје индивидуалне и родне специфичности.

Кључне речи: дечја књижевност, род, нарација, карактеризација.

Vladislava Gordić Petković, Ph.D.

Faculty of Philosophy, Novi Sad, University of Novi Sad, The Republic of Serbia

GENDER DIFFERENCES IN CONTEMPORARY CHILDREN'S LITERATURE: NARRATIVE STRUCTURES IN FICTION AND FILM

Summary: Vaguely defined and only rarely elaborated, the modes of characterization have been at the periphery of the attention of modern criticism, especially in the realm of children's literature, where the importance of formative influences and social integration determines all issues of character building. The paper analyzes several notable books of children's literature, such as *Harriet the Spy* and Harry Potter, in order to demonstrate the degree of characterization's dependence on regulations imposed by narrative strategies and gender representations. The otherness and marginality inherent to many heroes of children's literature can be integrated in various ways, as is shown on the examples of Harry Potter novel series and *Harriet the Spy*. Louise Fitzhugh's 1964 novel about an eleven-year-old girl from New York City's Upper East Side who dedicates her life to careful observing of others in hope to become a writer when she grows up tackles the issues of social integration and peer pressure, which will also be of great importance in J. K. Rowling's books three decades later.

Key words: children's literature, gender, narrative, characterization.

Др Софја Калезић-Ђуричковић

Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, Универзитет у Крагујевцу, Република Србија

САВРЕМЕНИ МЕТОДИЧКИ ПРИСТУПИ РОМАНУ

Резиме: Модерни наставни процес настоји да ученика у што је могуће већој мери одреди као активног субјекта наставе који је оспособљен да запажа и излаже сопствене судове о делу, те да се, вођен сигурном руком наставника, осамостаљује за анализу књижевне уметности. У зрелијем ученичком периоду, истраживачко читање у што већој мјери треба да потискује остале врсте читања. То истовремено

не значи да у рецепцији дела треба запостављати доживљајни момент, већ да се ученик временом изграђује у читаоца који се не бави само „конзумирањем“ дела из задовољства, већ се оспособљава да у њему открива поетичке особености и естетске вредности.

Кључне ријечи: интерпретација, роман, наставни процес, наставник, ученик.

Sofja Kalezić-Đuričković; Ph.D.

Faculty of Philology and Arts, Kragujevac, University of Kragujevac, The Republic of Serbia

MODERN METHODOICAL APPROACHES TO THE NOVEL

Summary: The modern educational process seeks to determine the student as an active subject of teaching that is capable of perceiving and exhibiting their own judgments about the work, and to become independent in analyzing literary art under the confident guidance of the teacher. In the more mature student period, research reading should suppress other kinds of reading as much as possible. This does not mean that in the reception of the work the experiential moment should be neglected, but that a student should gradually develop into a reader who is not only “consuming” the work for pleasure, but is also enabled to discover the poetic features and aesthetic values of a written piece of art.

Key words: interpretation, novel, teaching process, teacher, student.

Др Светлана Калезић Радоњић

Филозофски факултет, Никшић, Универзитет Црне Горе, Црна Гора

СЛИКОВНИЦА И ТАБУ

Резиме: У првом дијелу рада даје се историјски преглед развоја сликовнице, њених карактеристика, као и функција које развија. Међутим, како су се посљедњих деценија битно промијенили услови одрастања, значајно се измијенила и условљеност садржаја узрастом којем је сликовница намијењена. Тако је дошло до наизглед парадоксалне комбинације гдје се у књизи намијењеној најмлађем узра-

сту обрађују „тешке теме“. У другом дијелу рада посебан акцената се ставља на тзв. *проблемске сликовнице* које кроз третирање табу-тема (развод родитеља, смрт члана породице, насиље над дјецом...) захтијевају посебно промишљен и деликатан приступ. Ако се такав приступ оствари на адекватан начин, што ћемо поткријепити конкретним примјерима, онда се дјетету дају импулси за суочавање са проблемима, тражење рјешења и критичку процјену понуђеног рјешења, чиме се и у овако раном узрасту књига јавља као вид „одбране од живота“.

Кључне ријечи: сликовница, проблемска сликовница, табу-теме, веза слике и текста.

Svetlana Kalezić Radonjić, Ph.D.

Faculty of Philosophy, Nikšić, University of Montenegro, Montenegro

PICTURE-BOOK AND TABOO

Summary: The first part of the paper offers an historical overview of the development of picture-book, its features and the functions it helps to develop. Considering the fact that conditions of growing up have significantly changed during the last few decades, it has become decreasingly important to adjust the contents of picture-books to the age of their readers. That caused what seems to be a paradox: books designed for early age that deal with “difficult issues”. The second part of the paper places emphasis on the so called, “problem picture-books” which demand a very methodical and delicate approach in treating taboo-issues (divorce of parents, death of a family member, violence against children...). If that kind of an approach is adequately conveyed, which we will substantiate by proper examples then the child is given the impulse for dealing with problems, searching for solutions and critical assessment of the solutions offered, which makes a book, even in such an early age, a sort of “defense from life”.

Key words: picture-book, problem picture-book, taboo-issues, image and text coherency.

Др Предраг Јашовић

Државни универзитет у Новом Пазару, Департман за филошке науке, Одсек за српску књижевност и језик, Република Србија

ТРАГОМ ЈЕДНЕ ПОЧЕТНИЦЕ

Резиме: У трагању за развојем српске писмености, како у школама, тако и на самоучком плану, својевремено смо дошли до открића значајног броја докумената у кући Чедомира Јовановића (1887-1977), који су везани за развој нижеразредног и вишеразредног школског система у Поморављу и Темнићу. Између осталог, у његовој заоставштини смо пронашли и једну *Почетницу за писање за школе и самоуке*. Аутор ове *Почетнице* је В. Стевановић, а издање је Књижарнице Рајковића и Ђуковића из Београда. С обзиром на то да није наведена година издања, и да се „књига“ не налази у званичној библиографији Народне библиотеке Србије и Матице српске, одлучили смо да је, као очигледно средство опишемо, јер сматрамо да је вишеструко занимљива за савремене тендеције у стицању основне писмености: тиче се непосредног рада деце на развоју рукописа, представља интердисциплинарно освајање основне писмености, залаже се за краснопис, представља претходницу са почетка XX века у методичком развоју почетница у предшколском и почетном разреду школског узраста деце.

Кључне речи: почетница, краснопис, слово, интердисциплинарни приступ.

Predrag Jašović, Ph.D.

State University of Novi Pazar, Department of Philological Studies, Study program of Serbian Literature and Language, The Republic of Serbia

FOLLOWING THE TRAIL OF A STARTER WRITING BOOK

Summary: While searching for information about the development of literacy in Serbia, both in schools and as a self-taught skill, we have discovered a significant number of documents related to the development of different school systems in the area of Pomoravlje and Temnić in the house of Čedomir Jovanović (1887-1977). Among other materials, his legacy revealed a *Starter writing book for schools and the self-taught*.

The author of this *Starter book* is V. Stevanović, and it was published by the Bookstore of Rajković and Đuković, in Belgrade. Since the year of publishing is not given, and the „book“ is nowhere to be found in the official bibliographies of the National Library of Serbia or Matica srpska, we decided to describe it as a teaching aid since we believe it can be of great interest to the contemporary tendencies in acquiring basic literacy: it deals with children's actual work on the development of handwriting, represents an interdisciplinary mastering of basic literacy, advocates for calligraphy, represents an early twentieth century predecessor of the methodical development of starter writing books for preschoolers and first grade pupils.

Key words: starter writing book, calligraphy, the letter, interdisciplinary approach.

Др Јован Љуштановић

Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Нови Сад, Република Србија

ПОДСТИЦАЊЕ РАЗВОЈА ГОВОРА ДЕЦЕ У ПРЕДШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ И РОДНА РАВНОПРАВНОСТ

Резиме: Рад полази од непосредног искуства стеченог кроз активности студената Високе школе струковних студија за образовање васпитача у Новом Саду из методике развоја говора. То искуство нам открива да се питање родности у раду с децом на развоју говора показује у двоструком облику: као проблем пружања једнаких могућности и подстицаја у развоју говора за сву децу без обзира на њихов пол и родни статус, али и као и однос према родним стереотипима. Показује се да та два аспекта не морају бити у међусобном складу. Рад се залаже за њихову максималну хармонизацију, а у случајевима где то није могуће, даје се предност начелу једнаких могућности и подстицаја.

Кључне речи: развој говора, род, родни стереотипи, једнаке могућности.

Jovan Ljuštanović, Ph.D.

Preschool Teachers' Training College in Novi Sad, The Republic of Serbia

ENCOURAGING SPEECH DEVELOPMENT IN PRESCHOOL CHILDREN AND GENDER EQUALITY

Summary: As its starting point, the article takes the immediate experience gained through practical activity classes of Methodology of speech development held by students of Preschool Teachers' Training College in Novi Sad. This experience shows that in working on speech development of preschool children the issue of gender emerges in two different shapes: as the problem of providing equal opportunities for speech development for all children regardless of their sex or gender status, but also as the attitude towards gender stereotypes. It can be seen that these two aspects are not necessarily in accordance. The article advocates for their maximum harmonization, and in the cases in which that is not possible it favors the principle of equal opportunities and encouragements.

Key words: speech development, gender, gender stereotypes, equal opportunities.

Др Милутин Ђуричковић

Висока школа за васпитаче струковних студија, Алексинац, Република Србија

УКРАЈИНСКА ПОЕЗИЈА ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ

Резиме: У раду се разматрају генеза, поетика и тематика украјинске поезије за децу и младе, која је нашим читаоцима веома мало позната. Најпре указујемо на одређене идејно-мотивске и лирске особености, као и на значајне представнике у последња два века. Свесни свих ограничења и недоступности одређеног дела материјала, размотрићемо, пре свега, антологију *Ветар у стени* (2007), чији је приређивач и преводилац Душан Ђуришић. Ради се о ретком и драгоценом подухвату, који у доброј мери осветљава и представља украјинску поезију за децу и младе од њених зачетака до данашњих дана.

Кључне речи: украјинска поезија, деца, млади, језик, стил, теме, поетике.

Milutin Đuričković, Ph.D.

Preschool Teachers' Training College in Aleksinac, The Republic of Serbia

UKRAINIAN POETRY FOR CHILDREN AND YOUTH

Summary: The paper deals with the origins, poetics and themes of Ukrainian poetry for children and youth, which is little known to Serbian readers. We draw attention to certain lyrical and motivic features, and the most prominent representatives in the last two centuries. Aware of all the limitations and unavailability of material, we will examine the anthology *Wind in the Prairie* (2007), translated and edited by Dušan Đurišić. It is a valuable project, which sheds light on Ukrainian poetry for children and youth from its beginnings to modern times.

Key words: Ukrainian poetry, children, youth, language, style, theme, poetics.

Др Тамара Грујић

Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда,
Република Србија

КОНСТРУКТ ДЕТИЊСТВА У РАДОВИЋЕВОМ СТВАРАЛАШТВУ ЗА ДЕЦУ

Резиме: Рад се бави односом Душана Радовића према детињству и положајем детета у српском друштву седамдесетих година двадесетог века. Радовић прати социолошку и историјску димензију детињства и дечје укључивање у свет одраслих. Развојну димензију детињства Радовић посматра кроз развој књиге за децу, која првенствено доприноси дечјој социјализацији и одрастању. Овакав поглед на дете и детињство чини Радовића модерним песником који на особен начин обједињује свет одраслих и свет деце, мењајући општи став према детету као према „нижем“ бићу.

Кључне речи: детињство, дете, књига за децу.

Tamara Grujić, Ph.D.

Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia

THE CONSTRUCT OF CHILDHOOD IN THE CHILDREN'S POETRY OF DUŠKO RADOVIĆ

Summary: This article deals with Duško Radović's comprehension of childhood and with the position of the child in the Serbian society during 1970s. Radović follows the sociological and historical dimension of childhood and the process of introducing a child into the world of adults. He observes the developmental dimension of childhood in the light of the development of children's books which largely contribute to children's socialization and growing up. Having this kind of an attitude towards the child and childhood makes Radović a modern poet with a unique way of uniting the worlds of grown-ups and the world of children, while changing the general attitude towards the child as a "lesser" being.

Key words: childhood, child, children's book.

Др Биљана Радић-Бојанић

Филозофски факултет, Нови Сад, Универзитет у Новом Саду, Република Србија

др Јасмина Ђорђевић

Висока школа „Факултет за правне и пословне студије др Лазар Вркатић“, Универзитет у Новом Саду, Република Србија

КОМПЕТЕНЦИЈЕ НАСТАВНИКА СТРАНИХ ЈЕЗИКА У ИНФОРМАТИЧКО ДОБА

Резиме: Веб 2.0 је комбинација низа електронских апликација, алата и технологија, веб-страница за умрежавање и друштвених мрежа, који могу унапредити индивидуално стварање садржаја на интернету, као и њихово размењивање у електронским медијима на светској мрежи. Поменути садржаји се у свету већ дуги низ година са успехом примењују у настави страних језика, а у последње време све чешће и код нас. На основу истраживања извршеног са 58 наставника енглеског језика установљено је да велика већина испитаних наставника користи рачунар за припрему наставног материјала, али и за

комуникацију са својим студентима (било путем електронске поште или преко група на Facebook страницама). Међутим, мали број међу њима заправо зна за предности које пружају платформе, алати и радни простори, који су у великом броју доступни на интернету и често бесплатни, те у ствари не знају како и шта да одаберу за свој конкретан учioniчки контекст. Стога је основно полазиште овог рада могућност развијања компетенција наставника страних језика у овом погледу и то путем детаљне анализе потреба коју наставници могу да изврше на почетку сваке школске године. Рад ће дати препоруке везане за начине на које наставници могу да утврде које су потребе, како њихових ученика, тако и њих самих, те шта да одаберу на основу добијених резултата.

Кључне речи: наставници страног језика, компетенције, информационе технологије, анализа потреба.

Biljana Radić-Bojanić, Ph.D.

Faculty of Philosophy, University of Novi Sad, The Republic of Serbia

Jasmina Đorđević, Ph.D.

Faculty of Law and Business Studies „dr Lazar Vrkatić“, University of Novi Sad, The Republic of Serbia

FOREIGN LANGUAGE TEACHERS COMPETENCIES IN THE AGE OF ICT

Summary: Web 2.0 is a combination of applications, tools and technologies, web pages for networking and social networks which can help and improve the creation of content online as well as the exchange in electronic media on the world wide web. They have been successfully applied for a number of years in foreign language teaching all over the world and in Serbia increasingly more in the last few years. A research study conducted with 58 English language teachers has established that a large majority of teachers use computers to prepare classroom material as well as to communicate with their students (either via email or through Facebook groups). However, only a small number of teachers is aware of the advantages of platforms, tools and work spaces which are available online and which are often free, so they do not know what to choose for their own classroom context. The paper, therefore, suggests a way to

develop foreign language teachers' competencies in this respect through a detailed needs analysis that should be conducted at the beginning of every academic year. It will present recommendations regarding the ways teachers can establish both their own needs and their students' needs, as well as the choices they can consequently make on the basis of the results of the needs analysis.

Key words: foreign language teachers, competencies, information technologies, needs analysis.

Др Иван Тасић, др Драгана Глушац, др Дијана Каруовић

Технички факултет „Михајло Пупин“, Зрењанин, Универзитет у Новом Саду, Република Србија

мр Јелена Тасић

Основна школа „Михајло Пупин“, Ветерник

мр Дајана Тубић

Средња стручна школа Озаци, Озаци, Република Србија

САМОВРЕДНОВАЊЕ – ОРГАНИЗАЦИЈА, РУКОВОЂЕЊЕ И ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ КВАЛИТЕТА РАДА ШКОЛЕ

Резиме: Циљ самовредновања је унапређивање квалитета рада школе. Самовредновање је истовремено и знак да је школа спремна да прихвати одговорност за сопствени рад и развој. То није једини облик вредновања рада, али је основа за друге врсте вредновања. Самовредновање ослобађа школу од напетости која се јавља као последица спољашњег вредновања као до сада јединог вида праћења и вредновања рада васпитно-образовних установа. Увођењем самовредновања школа постаје равноправан партнер спољашњим евалуаторима који ће вредновање спроводити по идентичним показатељим, као и по тачно одређеним процедурама и механизмима.

У раду су приказани резултати истраживања као и акциони план у области организације, руковођења и обезбеђивања квалитета рада школе.

Кључне речи: самовредновање, квалитет, школа, руковођење.

Ivan Tasić, Ph.D., Dragana Glušac, Ph.D., Dajana Karuović, Ph.D.

Technical faculty „Mihajlo Pupin“, Zrenjanin, University of Novi Sad, The Republic of Serbia

Jelena Tasić, M.Sc.

Primary school „Mihajlo Pupin“, Veternik

Dajana Tubić, M.Sc.

Vocational secondary school Odžaci, Odžaci, The Republic of Serbia

SELF-EVALUATION – ORGANIZATION, MANAGEMENT AND ENSURING THE QUALITY OF SCHOOLS

Summary: The goal of self-evaluation is to improve the quality of the work of schools. Self-evaluation is also a signal that the school is willing to accept responsibility for its work and growth. There are other types of evaluation, but they are all based on self-evaluation. Self-evaluation in a school can ease the tension occurring as a result of an external evaluation, as so far the only form of monitoring and evaluation of educational institutions. After the introduction of self-evaluation, schools become an equal partner to the external evaluators and they both conduct the evaluation according to identical indicators, and the specifically determined procedures and mechanisms.

This paper presents the results of a research and an action plan for the organization, management and ensuring the quality of the school.

Key words: self-evaluation, quality, school, leadership.

Др Милан Живановић

Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Крушевац, Република Србија

ГЕОГЕБРА И МАТЕМАТИЧКО-ДИДАКТИЧКЕ ИГРЕ

Резиме: Сведоци смо бурног развоја рачунарско-информационих уређаја и њихове масовне употребе у свим областима људског живота. Не само због тога и настава, која жели и треба да буде савремена, свој процес мора обогаћивати новим резултатима ових технологија на свим нивоима школовања. Наравно да у томе тре-

ба наћи праву меру у зависности од специфичности образовних садржаја, узраста, опремљености установе, обучености предавача итд. У том смислу посебно треба бити обазрив у раду са децом у предшколском образовању. Већина деце у контакт са рачунаром долази у породици, најчешће кроз разне видео игрице, које често немају никакав едукативни значај. Управо због тога савремени васпитач треба да буде оспособљен, не само за избор одговарајућих електронских садржаја за децу, већ и за креирање таквих садржаја. Са тим циљем овде ће бити представљене могућности програмског пакета GeoGebra у креирању математичко-дидактичких игара за децу предшколског узраста.

Кључне речи: GeoGebra, математичко-дидактичке игре, предшколско образовање.

Milan Živanović, Ph.D.

Preschool Teachers' Training College in Kruševac, The Republic of Serbia

GEOGEBRA AND MATHEMATICAL-DIDACTIC GAMES

Summary: We are now witnessing the turbulent development of computers and information devices and their massive use in all areas of life. Not only because of this, the teaching process needs to be up to date and enriched with new results of these technologies at all levels of education. Of course, this needs to be done adequately and so that it suits specific educational contents, students' age, existing equipment and facilities, the teachers' skillfulness, etc. In this sense we have to be cautious when working with children in preschool education. Majority of children comes into contact with the computer in the family, usually through a variety of video games that have no educational significance whatsoever. This is why the modern teacher should be competent enough not only to select appropriate e-contents for children, but also to create such contents. Having that in mind we shall represent the possibilities offered by the feature set GeoGebra for creation of mathematical and didactic games for preschool children.

Key words: GeoGebra, mathematical-didactic games, preschool education.

Др Сања Маричић, др Крстивоје Спијуновић

Учитељски факултет у Ужицу, Универзитет у Крагујевцу, Република Србија

СТАВОВИ ВАСПИТАЧА О СОПСТВЕНОЈ ОСПОСОБЉЕНОСТИ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈУ ДЕЦЕ ПОТЕНЦИЈАЛНО ДАРОВИТЕ ЗА МАТЕМАТИКУ

Резиме: Деца даровита за математику представљају неизмерно богатство сваке нације. Стога је неопходно то богатство откривати, неговати и обезбедити му адекватну подршку у развоју потенцијала. Први корак у бризи за ову категорију деце, планирање и организовање рада са њима представља њихово препознавање, односно њихова идентификација. Имајући у виду значај раног образовања, као основе за касније учење и успех у животу, и доказе који показују оправданост улагања у то образовање, аутори истичу значај ране идентификације потенцијално даровите деце у предшколском периоду. Могло би се зато очекивати да су проблеми у вези са тим и теоријски и практично разјашњени. Чињенице, међутим, говоре супротно. Идентификацију деце потенцијално даровите за математику прате бројни проблеми и тешкоће који, по мишљењу аутора, у основи произилазе из непостојања јасних критеријума на основу којих би се вршила идентификација, с једне стране, и неадекватне оспособљености васпитача за овај посао, с друге. Из тих разлога, на узорку васпитача који су запослени у предшколским установама у Републици Србији, испитују се ставови васпитача о сопственој оспособљености за идентификацију деце потенцијално даровите за математику, начини на који су за ту идентификацију оспособљени и утицај иницијалног образовања на ту оспособљеност.

Кључне речи: деца потенцијално даровита за математику, предшколско васпитање и образовање, васпитачи, математика.

Sanja Maričić, Ph.D., Krstivoje Spijunović, Ph.D.

Teacher Training Faculty, Užice, University of Kragujevac, The Republic of Serbia

ATTITUDES OF PRESCHOOL TEACHERS TOWARDS THEIR OWN COMPETENCE FOR IDENTIFYING CHILDREN POTENTIALLY GIFTED FOR MATHEMATICS

Summary: Children gifted for mathematics represent an immense treasure of every nation. Therefore it is important to recognize this treasure, nurture it and provide an adequate assistance in developing this potential. The first step in caring for this category of children, planning and organizing work with them, is to recognize, or identify them. Given the importance of early education, as the basis for later learning and success in life, and the evidence that justify the validity of investing in education, the authors point out the importance of identification of potentially gifted children, as early as in the preschool period. One would expect the problems concerning this issue have already been theoretically and practically solved. However, facts show otherwise. Identification of children potentially gifted for mathematics is accompanied by various problems and difficulties, which, in our opinion, basically stem from the absence of clear criteria on the bases of which the identification would be performed on the one hand, and an inadequate competence of teachers for this job, on the other hand. For these reasons, we questioned the attitudes of preschool teachers towards their own competence for identifying children potentially gifted for mathematics, the ways in which they have been trained for this identification, and the influence of their initial education on their competence on a sample of teachers who work in preschool institutions in the Republic of Serbia.

Key words: children potentially gifted for mathematics, preschool education and education in general, preschool teachers, mathematics.

Др Оља Арсенијевић

Факултет за менаџмент у Сремским Карловцима, Универзитет „Унион – Никола Тесла“ у Београду, Република Србија

др Јасмина Арсенијевић

Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда, Република Србија

мр Љиљана Љ. Булатовић

Факултет за менаџмент у Сремским Карловцима, Универзитет „Унион – Никола Тесла“ у Београду, Република Србија

СПРЕМНОСТ НА ПРОМЕНЕ ЗАПОСЛЕНИХ КАО ОСНОВА РАЗВОЈА ОБРАЗОВАЊА

Резиме: У променама које се нужно морају одвијати у оквиру наставе и образовања, кључну улогу имају они субјекти који треба да је имплементирају – запослени у образовању, посебно наставници. Данас се све чешће, и то не само у контексту интензивне децентрализације образовања и овлашћивања запослених, помиње и фраза наставник-лидер, као професионалац који својом ентузијазмом и непрестаним стремљењем ка развоју и иновацијама, подстичуће делује на друге колеге у колективу и уноси позитивне промене и помаке у своје радно окружење. Стога је тема овог рада – истраживање толерантности према променама наставника – у светлу реформи образовања релевантна и веома значајна. Истраживање је спроведено у новосадским школама, а концептуализовано је анализирањем способности узорка за сналажење у несигурним, конфликтним или компликованим ситуацијама. Популацију истраживања чинили су учитељи, наставници, професори, педагози, психолози, библиотекари, медијатекари и директори школа. Резултати у целини указују на веома задовољавајућу толеранцију запослених у новосадским школама према променама као одличног потенцијала за увођење промена у образовни систем, док детаљније анализе указују на разлику у нивоу толеранције запослених у приватним и државним школама (у корист приватних), на већу спремност на промене код женске популације и код оних који имају информатичко образовање.

Кључне речи: промене, толеранције према променама, запослени, наставник, образовање.

Olja Arsenijević, Ph.D.

Faculty of Management in Sremski Karlovci, University „Union – Nikola Tesla“
in Belgrade, The Republic of Serbia

Jasmina Arsenijević, Ph.D.

Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia

Ljiljana LJ. Bulatović, M.Sc.

Faculty of Management in Sremski Karlovci, University „Union – Nikola Tesla“
in Belgrade, The Republic of Serbia

**EMPLOYEES' READINESS FOR CHANGE
AS A BASIS FOR EDUCATIONAL DEVELOPMENT**

Summary: In the changes that inevitably take place in education and training, the key role is played by those who implement those changes – the people working in education, especially the teachers. In that sense, the teacher-leader is an emerging concept with increasing significance and popularity, and not only in the context of decentralization of education and employee empowerment. A teacher-leader is the professional whose enthusiasm and continual striving towards development and innovation encourages other colleagues and brings positive changes and improvements into his working environment. Therefore, the focus of this paper – the research about change tolerance of employees in educational institutions – is highly relevant and significant in the light of the educational reform. The survey was conducted in elementary schools in Novi Sad, and has been conceptualized through the analysis of the ability of the sample to cope with uncertain, conflicting or complicated situations. The research population comprised teachers, professors, pedagogues, psychologists, librarians, media librarians and principals. The results in general indicate a very satisfactory tolerance of employees to change as a valuable potential for introducing changes in the educational system, and more detailed analyses have shown there is a difference in the tolerance level of employees in private and in public schools (in favor of the private ones), and that there exists a greater readiness for change in female population and in population with computer education.

Key words: change, change tolerance, employee, teacher, education.

Др Милорад Ђукић

Факултет спорта и физичког васпитања, Универзитет у Новом Саду, Република Србија

др Милка Ђукић

Факултет за менаџмент у спорту, Алфа универзитет, Република Србија

Мирела Вученов, мастер, Милица Ђукић

Предшколска установа „Радосно детињство“, Нови Сад, Република Србија

**МЕТОДИКА РУКОМЕТА И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА
ЗА ДЕЧИЈИ УЗРАСТ**

Резиме: Сваки програм рада истиче неку специфичност. Акцентира принцип игре или радно практично оспособљавање уз неподељност на узрастне групе гради читаву методску инетрдисциплинарност око једног појма приближавања, занимање форми школског часа. Уз уважавање свих ових специфичности морамо схватити да само правилним дозирањем, вежбањем, које је континуирано и најмање присутно три до четири пута у току недеље, можемо остварити промене моторичког простора личности детета. То значи да сваког дана треба вежбати, јер је то гаранција доброг постуралног статуса детета или потенцијалног рукометаша, те имати најмање три до четири пута занимање из методике рукомета уз свакодневну шетњу и слободну дечију игру рукомета, ако хоћемо да остваримо оптимализацију правилног раста развоја младог рукометша. Ови принципи важе за децу која се баве рукометом и школским спортом: принцип научности, принцип здравствено-васпитне усмерности, принцип свестраности, принцип трајности, принцип забаве и разоноде, принцип узрастне одмерености, принцип систематичности, принцип очигледности и принцип селективности.

Кључне речи: методика, рукомет, деца, програм.

Milorad Đukić, Ph.D.

Faculty of Sports and Physical Education, Novi Sad, University of Novi Sad,
The Republic of Serbia

Milka Đukić, Ph.D.

Faculty of Management in Sport, Alpha University, The Republic of Serbia

Mirela Vučenov, M.A., Milica Đukić

Preschool Institution „Radosno detinjstvo“, Novi Sad, The Republic of Serbia

**METHODOLOGY OF HANDBALL AND PHYSICAL
EDUCATION FOR CHILDREN**

Summary: Each program highlights different specificities. Each one emphasizes either the principle of play or practical training and, even without grouping children according to their age, builds an interdisciplinary methodology around one joining notion – that of a school class. We should never disregard any of these specificities, and understand that the changes in the motor space of a child's personality could only be achieved if physical exercise is proportionate, continuous and done three to four times per week. This implies that physical exercise needs to be done every day to guarantee correct posture of a child or a potential handball player. Furthermore, we should organize at least three or four practical classes in Methodology of handball per week, together with everyday walking exercise and free children's play if we are to achieve the optimization of normal growth and development of a young handball player. The following principles apply to children who play handball and practice school sports: the scientific principle, the principle of health-educational direction, the principle of versatility, the continuity principle, the principle of fun and entertainment, age-adequateness principle, the systematics principle, the principle of obviousness and the principle of selectivity.

Key words: methodology, handball, children, program.

Мр Данијела Станојевић

Педагошки завод Војводине, Нови Сад, Република Србија

др Свенка Савић

Филозофски факултет, Нови Сад, Универзитет у Новом Саду, Република Србија

ПРИМЕНА ПРОГРАМА ЗА УСВАЈАЊЕ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА НА ПРЕДШКОЛСКОМ НИВОУ

Резиме: Програм за усвајање енглеског језика *Teddies and Bunnies* се реализује већ девет година у Предшколској установи „Радосно детињство“ у Новом Саду. Од 2008. године реализаторке овог програма су васпитачице које су успешно савладале програм сталног стручног усавршавања наставника и наставница, васпитачица и стручних сарадника и сарадница. У овом раду описујемо и анализирамо програм стручног усавршавања и примену стечених знања у свакодневним активностима на енглеском језику на предшколском нивоу. Подаци које смо добиле поновљеним анкетањем учесница семинара 4 односно 5 година после обуке, показују да програм доприноси стицању знања, вештина и способности, да је користан за даљи рад и да је применљив у пракси.

Кључне речи: *Teddies and Bunnies* – програм за усвајање енглеског језика, Предшколска установа „Радосно детињство“, васпитачице, програм сталног стручног усавршавања.

Danijela Stanojević, M.Sc.

Vojvodinian Bureau of Education, Novi Sad, The Republic of Serbia

Svenka Savić, Ph.D.

Faculty of Philosophy, Novi Sad, University of Novi Sad, The Republic of Serbia

THE ENGLISH LANGUAGE ACQUISITION PROGRAM AND ITS APPLICATION ON THE PRESCHOOL LEVEL

Summary: The English language acquisition program *Teddies and Bunnies* has been realized for nine years in the Preschool Institution “Radosno detinjstvo” in Novi Sad. Since 2008, the implementers of the program have been the kindergarten teachers who successfully completed the continuous

professional development program for teachers, kindergarten teachers and expert associates. In this paper we describe and analyze the program and its application in everyday activities in English on the preschool level. Data we collected by the repeated questionnaire 4 and 5 years after the training show that the program contributed in the process of knowledge and skills acquisition; that the program is useful for the further work and that it is applicable in practice.

Key words: *Teddies and Bunnies* – the English language acquisition program, The Preschool Institution “Radosno detinjstvo”, kindergarten teachers, continuous professional development program for teachers, kindergarten teachers and expert associates.

Др Зоран Мијић

Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда, Република Србија

Ивана Селаковић, васпитач

Кикинда, Република Србија

КООРДИНАЦИЈА КАО КОМБИНАЦИЈА ПРИРОДНИХ ОБЛИКА КРЕТАЊА КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Резиме: Моторички простор детета који у себи садржи основне физичке способности (снагу, брзину, издржљивост, координацију, флексибилност) најбоље ће се развити комбинацијом природних облика кретања. Биотичка моторичка знања код деце предшколског узраста су основ њихове кретне структуре, предиспозирани њиховим рођењем. Координација код деце овог узраста представља најважније моторичко обележје. Различити аутори различито дефинишу појам координације, али се слажу да она у себи садржи нервномшићну усклађеност целог тела и делова тела у простору и времену. Координација може бити базична, специфична и ситуацијска. Предмет овог рада је базична координација заснована на комбинацији природних облика кретања (ходање, трчање, скакање, пењање, котрљање, првртање, гурање, вучење, бацање, гађање, провлачење...) код деце предшколског узраста. Циљ рада је приказ вежби координације кроз полигон. Вежбе су рађене са децом узраста од 6-7 година, у предшколској установи „Драгољуб Удицки“ у Кикинди, њих 40. Поступно, континуирано, правилно одабрано вежбање координације комбиновањем природних облика кретања, створиће добру базу за даљу надоградњу сло-

жених и специфичних кретних струкура, како у физичком васпитању тако и у спорту, и деловаће на развој целокупног моторичког, когнитивног и конативног простора детета.

Кључне речи: природни облици кретања, деца предшколског узраста, координација.

Zoran Mijić, Ph.D.

Preschool Teachers' Training College in Novi Sad, The Republic of Serbia

Ivana Selaković, teacher

Kikinda, The Republic of Serbia

COORDINATION AS A COMBINATION OF NATURAL FORMS OF MOVEMENT IN PRESCHOOL CHILDREN

Summary: Motor area of the child contains the basic physical abilities (strength, speed, endurance, coordination, and flexibility) and will best develop through combination of natural forms of movement. Biotic motor skills in preschool children are the basis for their movement patterns, and are predisposed at their birth. Coordination in children of this age is the most important motor skill determinant. A number of authors define the concept of coordination differently, but agree that coordination contains neuromuscular alignment of the entire body and body parts in space and time. Coordination can be basic, specific, and situational. The topic of this paper is basic coordination built on a combination of natural forms of movement (walking, running, jumping, climbing, rolling, tumbling, pushing, pulling, throwing, shooting, and crawling) in children of preschool age. The purpose of this paper is to demonstrate coordination exercises while moving through an obstacle course. These exercises were conducted with forty children aged six to seven, in the preschool institution "Dragoljub Udicki" in Kikinda. Gradual, continuous, and properly selected coordination exercises that combine natural forms of movement will create a good base for further development of complex and specific motion skills. These skills can then be applied to physical education and sport and will influence the development of entire motor, cognitive, and connotative space of a child.

Key words: natural forms of movement, preschool children, coordination.

Мр Ангела Месарош Живков

Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда, Република Србија

др Бранко Крмановић

Факултет спорта и физичког васпитања, Нови Сад, Универзитет у Новом Саду, Република Србија

РАЗВОЈ МОТОРИЧКИХ СПОСОБНОСТИ И УСВАЈАЊЕ ОСНОВНИХ МАТЕМАТИЧКИХ ПОЈМОВА КРОЗ ПОКРЕТНЕ ИГРЕ КОД ДЕЦЕ МЛАЂЕГ ШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Резиме: Савремене теорије активног учења препоручују интеграцију различитих предмета и области, посебно у нижим разредима основне школе применом игре. Интеграција наставних садржаја је појачана са сазнањима о негативним последицама образовања у околностима система претеране уситњености наставног рада и исцепканости наставних садржаја на наставне предмете. У пракси основношколског образовања и даље доминира концепт научно оријентисане наставе, из којег проистиче реализација строго подељених образовних области, који су унутар себе још више подељени. Покретне игре су прилагођене деци млађег школског узраста, односно њиховом знању, способностима и могућностима. Усмерене су на развој моторичких способности и усвајање почетних математичких појмова (просторне и временске релације, појам скупа, величине и боје). Код избора игара води се рачуна да се оствари комплексан утицај на дечји организам, да се полази од једноставнијих и познатих игара, а да се постепено оне усложњавају. Основни циљ наставе физичког васпитања је да одговарајућим моторичким активностима, а у непосредној вези са осталим областима, допринесе укупном развоју ученика – когнитивном, афективном и моторичком. Принцип свестраности у настави физичког васпитања је да се телесним вежбањем и осталим средствима утиче на развој свих страна личности – умну, физичку, психичку, социјалну, моралну, радну, док у настави математике ученик стиче нова знања, развија логичко, математичко мишљење, формира научни поглед на свет. Програм предшколског васпитања и образовања акценат ставља на игровне активности, које се у највећој мери задржавају и у првом разреду основне школе, да би се деци омогућио лакши прелаз на нове обавезе.

Кључне речи: физичко васпитање, моторичке способности, основни математички појмови, покретне игре, млађи школски узраст.

Angela Mesaroš Živkov, M.Sc.

Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia

Branko Krsmanović, Ph.D.

Faculty of Sports and Physical Education, Novi Sad, University of Novi Sad, The Republic of Serbia

DEVELOPMENT OF MOTOR ABILITIES AND THE ACQUISITION OF BASIC MATHEMATICAL NOTIONS THROUGH ACTION GAMES IN LOWER GRADES OF ELEMENTARY SCHOOL

Summary: Contemporary theories of active learning recommend the use of games in an attempt to achieve an integration of different subjects and fields of knowledge, especially in lower grades of elementary school. The need for such integration is further emphasized by the fact that an education within a system of overly fragmented teaching process and the contents broken down into different subjects can have negative effects. In elementary school, the concept of scientifically oriented teaching is still dominant. This implies a strict division between the academic fields and further divisions within each field. Action games are adjusted to children in lower grades of elementary school, and their knowledge, abilities and skills. These games aim at the development of motor abilities and the acquisition of basic mathematical notions (time and space relations, the notion of set, size and color). Guidelines for choosing the games are: the games should influence the child's organism as a whole, simpler and familiar games should come first and gradually progress to the more complicated ones. The basic goal of physical education is to use adequate motor activities, and those closely related to other fields, so it could contribute to the pupils' overall development – cognitive, affective and motor. The versatility principle in the teaching of physical education enables the use of body exercise and other means of teaching to affect the development of all aspects of personality – intellectual, physical, psychological, social, moral, working, whereas in the teaching of mathematics pupils gain new knowledge, develop logic, mathematical thinking, and form a scientific view of the world. The preschool curriculum accentuates games as a way of learning, and most of those games remain present in the first grade of elementary school, so the children are enabled an easier transition towards the new tasks which await them.

Key words: physical education, motor abilities, basic mathematical notions, action games, children aged 7-10.

Stela Bosilkovska, M.Sc., Violeta Januševa, Ph.D.

Faculty for Teachers, Bitola, The Saint Clement of Ohrid University of Bitola,
The Republic of Macedonia

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE MACEDONIAN AND THE SERBIAN AS FOREIGN LANGUAGES FOR THE STUDENTS FROM ONE OF THE FORMER YUGOSLAV REPUBLICS

Summary: In the time of SFRY, when Serbo-Croatian was the official language in all of SFRY and the languages of its republics were official only within the corresponding republics, there were no language obstacles for students from one republic to study in another republic of SFRY. However, the disintegration of SFRY has initiated divergence from the Serbo-Croatian language on behalf of the new sovereign states as well as a tendency towards abstergent language cleansing from the influences that Serbo-Croatian made on the languages of the other republics over the decades after WW2. This process boomed in all of the republics of former SFRY with the only difference being in the time when it began to become more intense and one of the fervent topics of grammarians, linguists and philologists of the corresponding republics. Nowadays there are separate grammars of the Serbian, Croatian, Bosnian, and Montenegrin language, as well as distinctive norms set codifying them as the standard languages in the respective countries. Nevertheless, the reforms streaming from the European integration process and the internet intensify contact of the languages of these countries. We could say a world of languages now lying in our hand is to be credited to the internet. Now, how much do the diverging of the languages of the former SFRY republics and the Internet influence the language of the foreign students today; which problems do they face when studying in a former SFRY republic, nowadays defined as a foreign country and the language to study in – a foreign language? Does the diploma earned in the foreign language in the foreign country make the new generations of preschool and school teachers linguistically competent performers to enter the educational process in preschool and school institutions?

Key words: comparative analysis, interference, competence, pre-school education preschool education.

Др Перо Спасојевић

Педагошки факултет, Бијељина, Република Српска

Даница Мојић, мастер

Дјечији вртић „Чика Јова Змај“, Бијељина, Република Српска

НАЈБИТНИЈЕ СТРУЧНЕ И МЕТОДИЧКЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА ЗА КВАЛИТЕТНУ ОРГАНИЗАЦИЈУ, ПЛАНИРАЊЕ И УРЕЂИВАЊЕ СРЕДИНЕ ЗА ХОЛИСТИЧКИ ПРОГРАМ РАНОГ УЧЕЊА

Резиме: Будући да су у теорији и пракси мање-више познате двије концепције рада са предшколском дјецом: (1) концепција „присиљавања“ (избора садржаја и начина рада који је „најбољи за дијете по мишљењу одраслих“, углавном, родитеља и васпитача) и (2) „концепција подршке и храбрења“, којом се промовише активитет дјетета, као кључно упориште успеха, од велике је важности да се стручна јавност и пракса далеко више посвете изградњи и методичком профилирању цјеловитих програма, који више одговарају овој другој. Методички приступ овој другој концепцији дјетета као актера, пред сложеним је задатком, јер се јасно заснива, прије свега, на идејама о цјеловитим или холистичким програмима раног учења и квалитетном и добро изграђеном систему професионалних компетенција васпитача, као значајне одрасле особе којој се повјерава подржавање развоја, у оквиру добро уређене и дјетету наклоњене социјалне и материјалне средине, стимулативној клими у односима, којом се дијете поштује као личност у развоју, у пуном смислу те ријечи. Будући да се улога одраслих огледа највише у пажљивом праћењу индикатора развоја, а имајући у виду, прије свега, појединца, његове потребе, могућности и мотиве, у интерпретацији програма се намеће као потреба, значајно већег обима „диференцираних активности“, што имплицира и добре методичке услове за диференцирано учење. Другачије, једноставно није могуће благовремено уочити развојне потребе ни тенденције, изражене кроз исходе учења.

Кључне ријечи: подршка и храбрење током развоја и учења, холистички програми раног учења, компетенције васпитача, уређивање средине.

Pero Spasojević, Ph.D.

Faculty of Teacher Education, Bijeljina, The Republic of Srpska

Danica Mojić, M.A.

Kindergarten „Čika Jova Zmaj“, Bijeljina, The Republic of Srpska

**THE MOST IMPORTANT PROFESSIONAL
AND METHODOLOGICAL COMPETENCES OF
KINDERGARTEN TEACHERS FOR QUALITY ORGANIZATION,
PLANNING AND DEVELOPMENT OF THE ENVIRONMENT
FOR THE HOLISTIC PROGRAM OF EARLY LEARNING**

Summary: Both theory and practice recognize two basic concepts of working with preschool children: (1) the concept of “forcing“ (the choice of contents and methods which is “best for the child according to adults“, mainly parents and teachers), and (2) “the concept of support and encouragement“, which promotes the activity of the child, as a key stronghold of success. Therefore it is of great importance to devote far more attention and effort both by the professional community and the practical workers to building and methodical profiling of comprehensive programs that are more appropriate for the latter. The methodical approach to the latter concept, apart from respecting the child as an actor, finds itself before a complex task, because it is clearly based primarily on the ideas of comprehensive and holistic programs of early learning and a solid and well developed system of professional competences of a teacher as an important adult entrusted to support the child’s development, within an organized and child friendly social and physical environment, stimulating climate in relations, and in which the child is respected as a developing person, in the full sense of the word. Since the role of adults is mostly reflected in close monitoring of the development indicators, while bearing in mind the individual, his or her needs, abilities and motivations, the interpretation of programs imposes the need for “differentiated activities“ to be used in a much greater extent, which also implies good methodological requirements for differentiated learning. Otherwise, developmental needs and tendencies expressed through learning outcomes can simply not be timely noticed.

Key words: support and encouragement during the development and learning, holistic programs of early learning, competences, educators, environment arranging.

Др Александра Перих-Николић

Висока струковна школа за текстил, Лесковац, Република Србија

УЛОГА, ЗНАЧАЈ, ПОЛОЖАЈ И ПРОБЛЕМИ ЛИКОВНЕ КУЛТУРЕ У ОБРАЗОВАЊУ

Резиме: Ликовна култура у образовању у нашем времену је пред великим изазовом и под великим притиском. Овај рад темељи се на улози, положају, значају и проблемима ликовне културе у образовању. Сваки од анализираних података носи своје одређене специфичности и расправља о одређеним питањима и проблемима у духу времена. Потребне истраживања леже у значају уметничког образовања чија је функција развијање креативности и индивидуалности. Главна снага сваке замље лежи у даровитој и креативној деци, која кроз уметничко образовање обогаћују емоционални живот, развијају машту, осећаје, мишљење, памћење... Уметност у нашој савремености требало би да заузме једно од важнијих места код већине појединаца, социјалних група и државе.

Кључне речи: уметност, ликовна култура, образовање, креативност.

Aleksandra Perić-Nikolić, Ph. D.

The College of Textile, Leskovac, The Republic of Serbia

THE IMPORTANCE, THE ROLE, THE PLACE AND PROBLEMS OF FINE ARTS IN EDUCATION

Summary: Fine arts in education are currently facing a great challenge and are under a lot of pressure. This paper is based on the role, importance, significance and the problems fine arts are encountering in education. Each piece of data analyzed carries its own specificities and discusses certain topics and problems in the spirit of the present time. The needs for this research are found in the arts education whose function is to develop creativity and individuality. The main force of a country lies in talented and creative children who enrich their emotional life, increase the level of their imagination, feelings, opinions, memory, etc. Art, in our

times, should hold a key place with the majority of individuals, social groups and the state itself.

Key words: art, fine arts, education, creativity.

Mr Valerija Večei-Funda

Osnovna škola „Ante Starčević“, Lepoglava, Republika Hrvatska

KOMUNIKACIJSKE KOMPETENCIJE U PROBLEMSKIM I KRIZNIM SITUACIJAMA

Rezime: S obzirom da u kriznim situacijama dolazi do smanjenja kontrole nad događajima, važne su kompetencije za vođenje razgovora. Za kvalitetno vođenje razgovora u posebnim situacijama presudni mogu biti zainteresiranost, očitovanje stava i komentar činjenica. Kvalitetna komunikacija u problemskoj i kriznoj situaciji značajno pridonosi brzini i načinu rješavanja problema. Kompetencijama za vođenje razgovora potrebno je ovladati prije nastajanja problema ili krize. Iako naizgled jednostavan, proces komunikacije u kriznim situacijama je vrlo složen i potrebno ga je uvježbavati. Ono što se smatra poveznicom ili zajedničkim elementom svakog problema, krizne situacije i krize je njegovo kvalitetno i/ili uspješno rješavanje.

Ključne riječi: kriza, krizne situacije, komunikacija, kompetencije.

Valerija Večei-Funda, M.Sc.

Primary School „Ante Starčević“, Lepoglava, The Republic of Croatia

COMMUNICATION COMPETENCES IN ISSUES AND CRISIS SITUATIONS

Summary: Given that a crisis leads to a reduced control over events, competences for conducting interviews are important. For quality interviewing in particular situations interest, expressing of attitude and commenting on facts can be crucial. Good communication in issues and crisis situations contributes significantly to the speed and method of

problem solving. Competences to conduct interviews should be mastered before a problem or a crisis arises. While seemingly simple, the process of communication in emergency situations is very complex and needs to be practiced. What is considered a link or common element of each issue, crisis situation and crisis is its desirable and/or successful resolution.

Key words: crisis, crisis situation, communication, competences.

Мр Алма Трговац Дедић

Учитељски факултет, Београд, Универзитет у Београду, Република Србија

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА У ПРИМЕНИ ГОВОРНИХ РИТМОВА БРОЈАЛИЦА, ПИТАЛИЦА, ДЕЧЈИХ ИГАРА У РАДУ СА ПРЕДШКОЛСКОМ ДЕЦОМ

Резиме: Код деце је већ у предшколском периоду наклоност према моторичности веома изразита и како је покрет један од најстаријих уметничко-изражајних фактора, најчешће у пракси дете своје емоције изражава покретом. Једино су примитивни народи и деца сачували способност да своја расположења и душевна стања спонтано изражавају помоћу покрета. С обзиром на то да дете од првих дана долази у контакт са музиком, која прожима многе активности код куће, у предшколској установи и средини у којој живе, она треба да буде у служби најважнијих развојних и педагошких циљева, а у исто време да за дете представља радост и извор естетских доживљаја. Од васпитача се данас очекује да буде креатор програма и средине у којој деца уче, организатора педагошке климе у којој се развој деце подстиче одговарајућим когнитивним, афективним и психомоторичким изазовима, креатор педагошко-стваралачких ситуација, стручни водитељ и посредник целовитог развоја деце, програмер индивидуалног напредовања сваког детета, организатор проблемског и стваралачког учења, особа која подстиче радозналост и креативност и буди деčју машту и сазнајно интересовање. Од компетентности особе која са децом ради зависи у којој ће мери она развијати своје таленте и способности неопходне за живот у савременој цивилизацији.

Кључне речи: компетенције, говорни ритмови, музика, васпитач, предшколски узраст.

Alma Trtovac Dedeić, M.Sc.

Teacher Training Faculty, Belgrade, University of Beograd, The Republic of Serbia

**COMPETENCES OF TEACHERS
IN THE APPLICATION OF SPEECH RHYTHMS,
RHYMES, RIDDLES, AND CHILDREN'S GAMES
TO WORK WITH PRESCHOOL CHILDREN**

Summary: As early as in the preschool age, children develop their motor abilities and since movement is one of the oldest artistic and expressive factors, children express their emotions mostly through movement. Only the children and primitive peoples have preserved the ability to spontaneously express their moods and states of mind through movement. Since a child is exposed to music from its earliest days, at home, in the kindergarten and the everyday activities, music should serve the most important developmental and pedagogical objectives, and at the same time be a source of joy and aesthetic experiences for the child. Kindergarten teachers are now expected to be the creators of the program and the environment in which children learn, to organize the pedagogic environment in which children's development is encouraged by appropriate cognitive, affective and psychomotor challenges, to create the pedagogical and creative situations, to be a professional guide and facilitator of the overall development of children, to program the individual progress of each child, to organize creative and problem-learning, and to be the one who encourages curiosity and creativity and awakens the child's imagination and cognitive interest. The competences of a person working with children are what decides to what extent they will develop their skills and talents necessary for life in modern civilization.

Key words: competence, speech rhythms, music educator, preschool age.

Gabor Bodnár, M.Sc., Head of Department

Faculty of Philosophy, Music Department, Eötvös Loránd University, Budapest, Hungary

POSTGRADUATE PROGRAM “TALENT CARE IN THE SPIRIT OF KODÁLY” AND THE PRINCIPLES OF TEACHER TRAINING AT THE MUSIC DEPARTMENT OF THE ELTE UNIVERSITY

Summary: The Music Department of the Eötvös Loránd University, Budapest (founded in 1984) qualifies classroom music teachers for primary and secondary schools. Since the foundation of the department, the forms of the Hungarian teacher training education have been changed twice, but our goal has remained the same: to educate talented persons who could become creative music teachers. The Psalmus Humanus Association for Arts Education (founded in 2002) elaborated its integrated arts education program based on the Kodály music pedagogy and the latest researches of natural and social sciences – its renewing methods help children to get an active participation in artistic experiences. The latest result of their work is a 30 hour course of postgraduate training for teachers under the title “Talent care in the spirit of Kodály”. Universities teach students who (possibly) care talented children in the future; so ‘caring the caregivers’ should be nearly the most important task for the instructors’ work in teacher training. That’s why the partnership in the development of creativity becomes a really creative partnership between the two institutions.

Key words: talent care, development of creativity, partnership of institutions, structures in teacher training.

Mária Flamich , Rita Hoffmann

School of Education and Psychology, Eötvös Loránd University, Budapest, Hungary

THEY LIVED HAPPILY (?) EVER AFTER – HOW DISABILITY APPEARS IN FAIRY TALES?

Summary: Are stereotypes culturally encoded? Our experience, tradition and culture in which we grow up, influence our attitudes to people. Fairy tales, folk songs as part of our own culture, develop, and teach us. If they carry stereotypes, we may easily acquire them. If stereotypes are not

managed, may they lead to misunderstanding, or prejudice? As disability should no longer be restricted to special education, disabled educators can contribute to a better understanding needed in general teacher's education. One such a way is lived experience, by Cultural Disability Studies in general; Literary Representations of Disability; Disability Memoir in particular. As Fulbright grantees, at University of California, Berkeley, we audited Disability Memoir classes, and experienced the paradigm shift students went through during the course. Returning to Hungary, we started a seminar, titled *Beyond Stereotypes; A Critical Analysis of Literary representations of disability*. We expect similar changes, thus, alike in Berkeley, we will conduct a survey at the end of the course. The findings may highlight that managing or getting rid of stereotypes at an early age is inevitable if we wish to accomplish an inclusive world, which can only be achieved with the help of well-prepared kindergarten teachers.

Key words: disability, fairy tales.

Zsuzsanna Hegedűs Tóth

Faculty of Primary and Pre-School Education, Eötvös Loránd University, Budapest, Hungary

CHALLENGES IN THE MUSICAL TRAINING AND PRACTICAL SUPPORT OF FUTURE KINDERGARTEN TEACHERS

Summary: Concerning the further development of preschool teacher training, we should first identify the objectives of the training and the benchmarks of successful training. (Jávorné,2004) The current trends of training students include the preparation for doing an independent creative activity. Also, the close connection of theory and practice is an indispensable methodological requirement. The success of the education process mainly depends on the development of practical knowledge. (Deli-Podráczky, 2005). In the field of preschool teacher training -following Kodály's principles and Katalin Forrai's guidelines- it is useful to apply methods which help students to identify and analyze practical problems, and thus become active participants in the process of their own personal and professional development. (Szivák, 2003) Students' analysis and assessment competences should be developed so that they can interpret the structures, logics and characteristics of the activities which they observe or implement during their studies, and express didactic objectives in a precise and professional way. I aim to show what challenges lecturers must face at

the full-time and correspondence programs of preschool teacher training, especially in the field of singing and music, and also introduce the use and efficiency of the portfolio method I use at singing and music methodology courses.

Key words: music education, higher education, portfolio method.

Irina Burshit, Valeria Prutkova

Taganrog State Pedagogical Institute named after A.P. Chekhov, Russia

**INNOVATION EXPERIENCE OF QUALITY ASSURANCE FOR
PRESCHOOL EDUCATION AS CONSISTENCE WITH FEDERAL
STATE REQUIREMENTS**

Summary: In this paper the regional experience of year long preschool educational institution offers to children who don't visit educational facilities. The main purpose of Russian educational system's reformation is quality assurance of study that meets the requirements of innovation development country, and the personal needs and society. The important condition of this quality assurance becomes the guaranteeing of education's continuity. Now more than 50 % of Russian preschool-age children are out of public preschool education. It means that the step to elementary school becomes difficult and painful for a large number of children. The active usage of other types of educational facilities can compensate the lack of preschool educational institutions, for example, centers of child development, short-term groups held in comprehensive schools, child centers of gaming support. Also in this paper the basic problems of organization of short-term groups by comprehensive schools are considered. The pedagogic conditions of successful realization are defined on the preschool and elementary educational levels. There are professional competences of pedagogues that work in the short-term groups, availability of one year's comprehensive program of preschool education, or cooperation with the family.

Key words: preschool education, education quality, short-term groups, competence, complex comprehensive program.

Tatyana Pavlova

Southern Federal University, Rostov-on-Don, Russia

RESEARCH OF THE COGNITIVE ACTIVITY IN COLLABORATIVE THINKING OF PRESCHOOL CHILDREN WITH PEERS

Summary: This article examines the cognitive activity of preschoolers, expressed in the form of questions asked in the process of a collaborative thinking activity. Empirical research results revealed that in the process of collaborative puzzle solving by preschoolers, cognitive activity is often aimed at solving their task. Percentage of non-search questions aimed at, for example, the relationships between preschoolers is negligible.

Key words: preschool age, collaborative thinking activity, cognitive activity, search questions, non-search questions.

Anna Vinevskaya

Anton Chekhov Taganrog State Pedagogical Institute, Russia

PROMOTING INTERACTION BETWEEN PRESCHOOL CHILDREN OF DIFFERENT AGES IN THE SOCIALIZATION PROCESS

Summary: The article refers to the organization of interaction of preschool children in their socialization. Socialization is one of the forefront problems for experts in early childhood development. This is connected with the fact that the preschool age is rather specific. The preschool children development isn't determined by the extent of their specific knowledge and skills, but by the set of personal qualities that enable children not only to fulfill themselves effectively in their current stage of development, but also to adapt to new social spaces constructively. These qualities are specific and necessary for the following stages of children's development. Under the new federal state standards basic models of educational process in the kindergarten are the joint activity of all participants in the educational process (adult – child, child – child), and children's own activity. These models promote social competence of children, which represents the ability to interact, build partnerships and deal with problems in the everyday activities.

Key words: interaction of preschool children of different ages, pre-school child, socialization, forms of interaction.

Anna Vinevskaya, Marina Puilova

Anton Chekhov Taganrog State Pedagogical Institute, Russia

LOGIC GAMES BASED INTELLECTUAL DEVELOPMENT OF SENIOR PRESCHOOL CHILDREN

Summary: A child of senior preschool age has significant brainpower, and the process of learning promotes the restructuring of all his cognitive processes. That is why preschool age is so productive in the logical thinking development. This is connected with the fact that children are involved in new activities, and in the system of interpersonal relationships, which requires gaining new psychological abilities. Atypical didactic means play a special role at this stage of education. Play is regarded a form of a child's life. The teacher is supposed to organize the children's lives and activities, and his duties also include the formation and management of real relationships in children's society. A preschooler is growing due to various activities. Also, play is significantly important for the next child's age level. Play is the main and typical activity in the preschool period, for it is the most suitable for the mental state of a preschooler. The teacher can influence the development of cognitive process and intellectual abilities of preschoolers more efficiently through playing with them. One of the tools of such special methods is the logic game.

Key words: intellectual abilities, senior preschoolers, logic games.

Игор Коруга, мастер

Београд, Република Србија

УЛОГА, ДОПРИНОС И КОМПЕТЕНЦИЈЕ УЧЕ(С)НИКА У АЛТЕРНАТИВНИМ ЕДУКАТИВНИМ МОДЕЛИМА

Резиме: Рад нуди преглед неколико едукативних модела у оквиру свих нивоа образовања, погодних за примену и одржавање инклузивног образовања и тема које инклузивност неминовно за собом

повлачи – нпр. о различитости, толеранцији, прихваћености, једнакости, слободи мишљења итд. Са разматрањем тих модела, рад омогућава сагледавање општих образовних оквира из којих ти модели уопште проистичу: формалног/институционалног/школског и неформалног/ван-институционалног/само-организованог/интерактивног образовања и њиховог узајамног односа. Прописујући теоријски и практични однос формалног и неформалног образовања, два супротна поларитета која, сваки засебно, нуде различите технике и процесе учења, размене знања, ауторитета и хијерархије итд – рад тежи да позиционира индивидуу (и учитеља и ученика) у оквиру таквог односа и приближно артикулише њену улогу, допринос и компетенцију у едукативним моделима који су алтернатива постојећим образовним структурама. Такође, мапирајући ове инстанце у складу са тренутним локалним и глобалним друштвеним токовима и процесима – глобализације, дигитализације и информатизације друштва, све већег значаја медијске писмености, емоционалне и социјалне интелигенције, друштвене солидарности и сличних модела грађанства и инфраструктура – рад сагледава, пре свега, друштвени и културни контекст за опстанак и примену нових едукативних модела, подједнако на индивидуалном и колективном нивоу.

Кључне речи: инклузија, формално/неформално образовање, социо-културни контекст, индивидуална компетенција и допринос, учитељ – ученик.

Igor Koruga, M.A.

Beograd, The Republic of Serbia

THE ROLE, CONTRIBUTION AND COMPETENCE OF PARTICIPANTS (STUDENTS/TUTORS) IN ALTERNATIVE EDUCATIONAL MODELS

Summary: This paper provides an overview of several educational models, including all levels of education, suitable for the application and maintenance of inclusive education and issues that inclusion inevitably entails – e.g. diversity, tolerance, acceptance, equality, freedom of thought and so on. With consideration of these models, the paper enables an insight into the general education frameworks which these models are derived from: formal / institutional and informal / non-institutional / self-organizing

/ interactive education, and their mutual relations. Examining theoretically and practically the relationship between formal and non-formal education, the two opposite polarities, which are each offering different aspects of education and educational policies – a variety of techniques and processes of learning, knowledge sharing, authority and hierarchy, etc. – the paper aims to position the individual (both teachers and pupils) within such a relationship and to articulate its role, contribution and competence in educational models that are alternatives to the existing educational structures. Also, by mapping these instances according to current local and global social trends and processes – globalization, digitalization and computerization of society, the growing importance of media literacy, emotional and social intelligence, social solidarity and similar models of citizenship and infrastructure – the paper primarily examines the social and cultural context for the existence and application of new educational models, both at individual and collective levels.

Key words: inclusion, formal/non-formal education, socio-cultural context, individual competence and contribution, teacher – pupil.

Мелита Гомбар, мастер

Основна школа „Фејеш Клара“, Кикинда, Република Србија

ИНОВАТИВНИ МОДЕЛИ НАСТАВНОГ РАДА У РЕАЛИЗАЦИЈИ ДРУШТВЕНИХ САДРЖАЈА У РАЗРЕДНОЈ НАСТАВИ

Резиме: Концепција европског образовања усмерена је ка формирању одговорног и продуктивног грађанина са дубоко усађеним моралним и демократским начелима, националним идентитетом и културним наслеђем. Усмеревање ка оваквим циљевима не може се спроводити парцијално, већ се захтевају систематични и концептуално организовани садржаји друштвених наука који ће се плански и сукцесивно уводити од најранијег детињства. Имајући у виду да начин наставног рада може квалитативно изменити ток и ефекте учења, данас се све више потенцира потреба да се промени оријентација и остварује еластичнија организација наставног рада, заснована на конструктивистичкој дидактичкој концепцији, инсистирањем на самосталној и креативној активности ученика. У том смислу, рад је усмерен на приказ одговарајућих савремених наставних стратегија

у функцији приближавања и интегрисања наставних садржаја из области друштвених наука на млађем школском узрасту. Такође је дат практичан пример пројектног наставног дана, са циљем упознавања историје и неговања традиције и обичаја поклада.

Кључне речи: иновативни модели наставног рада, пројектна настава, друштвени садржаји, народни обичаји и традиција.

Melita Gombor, M.A.

Primary School “Feješ Klara“, Kikinda, The Republic of Serbia

INNOVATIVE TEACHING MODELS IN THE REALISATION OF SOCIAL STUDIES CONTENTS IN LOWER ELEMENTARY TEACHING

Summary: The concept of European education is directed towards the formation of a responsible and productive citizen with deeply embedded moral and democratic principles, national identity and cultural heritage. Orientation towards these goals can not be implemented partially; it requires systematic and conceptually organized contents of social sciences, which are to be successively introduced from early childhood. Given that the way of teaching can qualitatively change the flow and the effects of learning, people nowadays increasingly emphasize the need to redirect the teaching process and to make its organization more flexible and based on the constructivistic didactical concept, with insisting on independent and creative activities of students. In this respect, the paper focuses on the presentation of appropriate contemporary teaching strategies in order to integrate and bring the contents of social studies closer together in the lower grades of primary school. It also provides a practical example of a project-based lesson focusing on learning about the history and preservation of traditions and customs of Carnival.

Key words: innovative teaching models, project-based teaching, social studies, folk customs and traditions.

Ивана Јовановић, мр Весна Миленковић

Основна школа „17. октобар“, Јагодина, Република Србија

КОМПЕТЕНЦИЈЕ УЧИТЕЉА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПОЧЕТНЕ НАСТАВЕ МАТЕМАТИКЕ

Резиме: Бити добар учитељ значи поседовати широк спектар знања. Тај спектар подразумева темељно дидактичко-методичко и педагошко-психолошко знање, као и познавање предмета који се предаје. Тек јединством наведених елемената могући су позитивни исходи образовања. Добар учитељ мора поседовати и одређене моралне и културне вредности, развојем друштва и науке, од учитеља се захтева, поред наведених знања, да зна бар један страни језик, као и да познаје нове технологије. Учитељ мора поседовати и методолошко образовање, како би био оспособљен за истраживање педагошких појава и унапређивање своје праксе. Стога се, последњих година у педагошкој јавности све више говори о компетенцијама учитеља. У раду се указује на појам компетенција и кључне компетенције учитеља, са посебним освртом на компетенције учитеља за ефикасно реализовање наставе математике у млађим разредима основне школе. Указује се и на значај свестраног образовања учитеља како би њихов васпитно-образовни рад био ефикаснији.

Кључне речи: компетенције, учитељ, почетна настава математике, знања, вештине и способности учитеља, образовање учитеља.

Ivana Jovanović, Vesna Milenković, M.Sc.

Primary School “17 th October“, Jagodina, The Republic of Serbia

TEACHER'S COMPETENCES FOR THE INITIAL IMPLEMENTATION OF MATHEMATICS TEACHING

Summary: Being a good teacher means to possess a wide range of knowledge. This range includes a thorough didactic-methodological, pedagogical and psychological knowledge as well as knowledge of the subject taught. Positive outcomes of education are possible only with the unity of these elements. A good teacher must possess certain moral and cultural values, as well as the ability to communicate. With the development of society and science, a teacher is also required, in addition

to the knowledge mentioned above, to know at least one foreign language and to know the new technologies. A teacher must have methodological education in order to be able to explore the pedagogical issues and improve his practices. Therefore, in recent years pedagogical public has been paying much attention to the teacher competences. The paper presents the concept of competences and core competences of teachers, with a special emphasis on the competence of teachers for effective implementation of teaching mathematics in lower grades of elementary school. The paper also highlights the importance of comprehensive education of teachers in order to make their educational work more efficient.

Key words: competences, teacher, initial teaching of mathematics, knowledge, skills and abilities of teachers, teacher education.

Мр Бранко Прентовић

Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда, Република Србија

РАЧУНАР У РАЗВИЈАЊУ ПОЈМОВА О СКУПУ И ПРИРОДНОМ БРОЈУ

Резиме: У раду на развијању појма природног броја, примењују се, углавном, два поступка. Први је „поступак кардинала“, који подразумева увођење природних бројева, као кардиналних бројева коначних, непразних скупова, који представљају класе еквипотентних скупова. Други је „поступак бројача“, који се огледа у формирању низа природних бројева, уочавању места датог броја у низу, што омогућује пребројавање елемената скупова, мерење и сл. У овом раду, уз ослањање на први поступак, приказана је примена рачунара и образовног софтвера GeoGebra, у раду на развијању појмова о природном броју, релацијама $>$, $<$, $=$, операцијама сабирања и одузимања у скупу природних бројева. Приказани су, такође, примери примене наведеног софтвера у развијању појмова о скупу и скуповним операцијама и релацијама. Приказани примери могу се користити као интерактивне апликације за увежбавање наведених садржаја, у раду са децом старијег и припремног предшколског узраста, као и за израду штампаног дидактичког материјала.

Кључне речи: скуп, број, операције, сабирање, одузимање, рачунар, софтвер.

Branko Prentović, M.Sc.

Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia

COMPUTER IN DEVELOPING THE CONCEPT OF SET AND NATURAL NUMBER

Summary: Two main methods apply when working on developing the concept of natural number. The first method is the 'cardinal method', which represents introduction of natural numbers as cardinal numbers of finite, non-empty sets, which, in turn, represent classes of equipotent sets. The second method is the 'counter method', which represents creating a sequence of natural numbers, finding a place of a given number in that sequence, which enables elements of a set to be counted, measured, etc. In this paper, the use of computers and GeoGebra educational software in working on developing the concept of natural number, relations like $>$, $<$, $=$, operations like addition and subtraction in a set of natural numbers, is described, according to the first method. Examples of application of the aforementioned software in developing the concept of set and operations and relations among sets are also shown. Examples that are shown may be used as interactive applications in practicing the aforementioned matter, when working with children of older preschool age, as well as in creating printed didactic materials.

Keywords: set, number, operations, addition, subtraction, computer, software.

Мр Сања Јовановић

Основна школа „Слободан Бајић Паја“, Сремска Митровица, Република Србија

КОМПЕТЕНЦИЈЕ И УЛОГЕ УЧИТЕЉА У СКЛАДУ СА ДОСТИГНУЋИМА ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА И НОВИМ ПАРАДИГМАМА ОБРАЗОВАЊА

Резиме: У раду се сагледавају неки од фактора који обликују стварност, живот и рад младих и одраслих у друштву знања, што се рефлектује и на поље образовања. Нове парадигме образовања доносе потребу за променама у самом бићу школе, настави, а тиме и у свим аспектима организације, реализације и евалуације оствареног

у васпитно-образовном процесу. Дигитализација и информатизација друштва пружају могућности примене различитих дигитализованих медија који су у функцији подизања квалитета наставе. То актере васпитно-образовног процеса ставља у другачију позицију у односу на досадашњу. Тиме они добијају нове улоге, усмеравају се према новим квалитетима и начинима стицања знања, рада и стварања. Све то подразумева и постојање одређених компетенција савременог учитеља, али и неопходност да се оне и код ученика развију. С тим у вези, данас се истиче потреба њиховог доживотног учења и континуираног индивидуалног, професионалног и друштвеног напредовања на свим нивоима школовања и током читавог живота. На тај начин они ће бити активни учесници садашњих промена, креатори неких нових парадигми и компетенција које ће бити обележје живота, учења, стварања и нових квалитета у нашој ближој, па и даљој будућности.

Кључне речи: друштво знања, нове парадигме образовања, настава, нови медији, компетенције, доживотно учење.

Sanja Jovanović, M.Sc.

Primary School “Slobodan Bajić Paja“, Sremska Mitrovica, The Republic of Serbia

COMPETENCES AND ROLES OF TEACHERS IN ACCORDANCE WITH ACHIEVEMENTS OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES AND NEW EDUCATIONAL PARADIGMS

Summary: This article centers on some of the factors which shape the reality, life and work of young and adult people in the knowledge society, and are also reflected in the field of education. New educational paradigms bring the necessity for changes in the very being of school, teaching, and in that way, in all aspects of organization, realization and evaluation of achievements in the process of upbringing and education. Digitalization and computerizing of society offer the abilities to apply different digitalized media in order to improve the quality of the teaching process. This puts the participants of this process in a position different than the one they used to have. They get new roles; they are directed towards new qualities and the ways of gaining knowledge, working and creating. This all denotes the existence of certain competences of a modern teacher, but also the need for developing the necessary competences of the pupils. Regarding that, it is

now clear that lifelong learning and continuous, individual, professional and social progress on all levels of education is a necessity. Continuing education and learning shall make teachers active participants of today's changes, creators of some new paradigms and competences that will be the hallmark of life, learning, creation and new qualities in our nearer, as well as in our distant future.

Key words: knowledge society, new educational paradigms, teaching, new media, competences, lifelong learning.

Mr Marko Mijatović

Fakultet društvenih znanosti dr Milenka Brkića, Bijakovići, Međugorije, Univerzitet „Hercegovina“, Bosna i Hercegovina

MOTIVACIJA U NASTAVNOM PROCESU

Rezime: U ovom radu biti će prikazani pojmovno odredište i motivacija. Zatim će biti obrazložena motivacija za učenje. Isto tako objasniti će se pojam odnosa unutarne i vanjske motivacije, uloga motivacije i nastavnika u nastavnom procesu.

Ključne riječi: motiv, motivacija, unutarnja i vanjska motivacija, nastavni proces.

Marko Mijatović, M.Sc

Faculty of Social Sciences dr Milenko Brkić, Bijakovići, Međugorje, University „Herzegovina“, Bosnia and Herzegovina

MOTIVATION IN THE TEACHING PROCESS

Summary: In this theoretical work we'll explain the conceptual meaning of the terms motive and motivation. The accent will be on fearing motivation and relation of intrinsic and extrinsic motivation. One of the important variables in this work is also the role of teachers motivation in teaching.

Key words: motive, motivation, intrinsic and extrinsic motivation, teaching.

Музафер Сарачевић, мастер, Мелида Аљовић, психолог
Департман за педагошко-психолошке науке, Универзитет у Новом Пазару,
Република Србија

СТИЛ УЧЕЊА КАО БИТАН ПСИХОЛОШКИ ФАКТОР У ОКРУЖЕЊИМА ЗА Е-УЧЕЊЕ

Резиме: У овом раду наведени су стилови учења, као битни психолошки фактори који могу утицати на обликовање и ефикасност е-учења. Изабран је Колбов модел ради утврђивања утицаја стилова учења на обликовање и ефикасност е-учења. Поменути су стилови учења у окружењима карактеристичним за е-учење (Фелдер-Силверман модел). У раду је такође наведен начин како открити стил учења и како унапредити стил у циљу постизања што боље ефикасности е-учења. У педагошкој психологији у вези са учењем, намећу се проблеми мотивације, когнитивних стилова, интелигенције, социјални и други фактори као битни чиниоци процеса учења. Међутим, због природе е-учења, фактори који оперишу у простору изван зидова класичне школе добијају нове вредности. Кроз доступне технологије може се остварити подршка за различите стилове учења. Индивидуалне разлике међу ученицима огледају се у томе како ученици прихватају и обрађују информацију. Ученицима треба дати могућност да сами изаберу стил учења, као и комуникацију са наставником и својим друговима. Приликом обликовања е-учења потребно је извршити проверу да ли је организовано е-учење према стилу учења постигло жељену ефикасност. Ако ученику окружење, где се изводи е-учење, понуди довољан спектар разноврсних е-материјала, он ће врло брзо бити у ситуацији да одреди свој примарни стил учења. Један од начина повећања ефекта е-учења, под утицајем стилова учења јесте колаборативно и сарадничко е-учење, омогућено груписањем ученика у групе којима се омогућава е-комуникација и сарадња.

Кључне речи: стилови учења, е-учење, педагошко-психолошки аспекти, ефикасност учења.

Muzafer Saračević, M.A., Melida Aljović, psychologist

Department of Chemical-Technological Sciences, State University of Novi Pazar, The Republic of Serbia

LEARNING STYLES AS AN IMPORTANT PSYCHOLOGICAL FACTOR IN AN ENVIRONMENT FOR E-LEARNING

Summary: This article describes the learning styles as important psychological factors which may influence the form and effectiveness of e-learning. Kolb's model was chosen to determine the impact of learning styles on the form and effectiveness of e-learning. The article also mentions the learning styles in the environments typical for e-learning (Felder-Silverman model). Furthermore, the authors describe a way to determine a learning style and improve it in order to achieve better efficiency of e-learning. In pedagogical psychology, in relation to learning, there rise the problems of motivation, cognitive styles, intelligence, social and other factors as important factors of the learning process. However, due to the nature of e-learning, the factors operating in the area outside the walls of traditional schools receive new values. The available technology can provide support for different learning styles. Individual differences among students are reflected in how students understand and process information. Students should be given an opportunity to choose their own style of learning, and communicate with the teacher and their classmates. When designing an e-learning it is necessary to check whether the e-learning organized by a learning style has achieved the desired efficiency. If an environment in which e-learning is enabled offers a sufficient range of different e-materials, a student will be in a position to determine their primary learning style. One of the ways to increase the effect of e-learning, under the influence of learning styles is a collaborative and cooperative e-learning, enabled by grouping students into groups that facilitate e-communication and cooperation.

Key words: learning styles, e-learning, pedagogical and psychological aspects, efficiency of learning.

Мирјана Савић

Техничка школа „Михајло Пупин“, Кула, Република Србија

**ДУХОВНОСТ –ТЕМЕЉНА ЉУДСКА СНАГА
У ВАСПИТАЊУ И ОБРАЗОВАЊУ**

Резиме: Просветни радник осећа задовољство свог позива кроз лепоту одрастања младих људи. Испратити дете у живот, своје и туђе, узвишен је циљ. Међутим, млади људи се данас налазе у егзистенцијалном вакуму, остали су без интересовања, нема животне мотивације, међусобне привлачности и сви постављају питање: У чему је смисао живота? Свесни потреба младих и наше одговорности приступили смо осмишљавању превентивног програма који ће омогућити појединцу да расте и да се развија. Приказ радионице: Захвалност – људска снага и врлина. Ова искуствена радионица има циљ да ученици развију и искажу захвалност особи која им је учинила добро.

Кључне речи: духовност, превентивни програм, радионица, захвалност.

Mirjana Savić

Technical school „Mihajlo Pupin“, Kula, The Republic of Serbia

**SPIRITUALITY AS A FUNDAMENTAL HUMAN STRENGTH
IN EDUCATION**

Summary: A teacher experiences all the pleasure of his profession through the beautiful act of growing up of young people. To send a child, your own and someone else's, into real life is something magnificent. However, young people today are in an existential vacuum, they have lost interest, they have no motivation, no mutual attraction and they are all asking the same question: What is the meaning of life? Aware of the needs of young people and our responsibility we started designing prevention programs that will enable the individual to grow and develop. Workshop presentation: Thanksgiving – human power and virtue. The aim of this experiential workshop is for students to develop and express their gratitude to the person who had done something nice for them.

Key words: spirituality, prevention program, workshop, gratitude.

Валентина Ђурић

Основна школа „Соња Маринковић“, Зрењанин, Република Србија

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА ЗА РАД СА ДЕЦОМ СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ

Резиме: Процес инклузије се у нашој земљи врло често доводи у везу са компетентношћу васпитача да реализују овај вид образовања и васпитања. Недостатак стручног кадра се у пракси надокнађује укључивањем персоналног асистента у реализацију индивидуалног образовног плана. Персонални асистент је најчешће васпитач са додатним едукацијама које се баве инклузијом са општег аспекта. Ауторка сматра да су за рад у инклузивним групама неопходни васпитачи који су завршили инклузивне специјалистичке студије. Поред ових студија, она даје предлог едукације која би ишла у правцу специјално едукацијске и рехабилитацијске дијагностике. Поред овог, она сматра да је с обзиром на пораст развојних сметњи неопходно у вртиће запошљавати сручни профил – реедукатора за психомоторику. Препознавање, идентификација, дијагностификовање, едукација и рехабилитација деце са сметњама у развоју су задаци едукованог васпитача као члана инклузивног тима. Стручњаци ове струке постају они студенти који завршавају основне студије на високим струковним школама за образовање васпитача, специјалистичким струковним студијама и додатним специјализацијама у заводима који се баве проблемима деце из области неуропсихологије развојног доба. Праћење најновијих метода из области савремене педагогије императив су компетентног васпитача за рад у предшколској установи.

Кључне речи: инклузивно образовање, компетенције васпитача.

Valentina Đurić

Primary school “Sonja Marinković”, Zrenjanin, The Republic of Serbia

COMPETENCES OF TEACHERS FOR WORKING WITH CHILDREN WITH DISABILITIES

Summary: The process of inclusion in our country is often associated with the competence of the teachers to implement this type of education. In practice, the lack of qualified staff is compensated with involving personal

assistants in the realization of the individual education plans. The personal assistant is usually an educator with additional training received about inclusion in general. The author believes that it is necessary for teachers who work in inclusive groups to have specialized in the area of inclusive education. As an addition to these postgraduate studies, the author suggests an education directed towards special educational and rehabilitation diagnostics. Furthermore, the author believes that given the increase in developmental disorders it is necessary for kindergartens to employ experts – professionals in psychomotor re-education. Recognition, identification, diagnostication, education and rehabilitation of children with disabilities are the tasks set before an educated teacher as a member of an inclusive team. The experts of this profession are the students who have graduated from preschool teachers' training colleges, specialist postgraduate studies and additional specializations in institutions that deal with the problems of children in the field of developmental neuropsychology. Keeping track with the latest methods in the field of modern pedagogy is an imperative of a teacher competent for working in a preschool institution.

Key words: inclusive education, competences of teachers.

Radmila Zeba

Dječji vrtić „Radost“, Zagreb, Republika Hrvatska

GOVORNO-JEZIČNA KOMPETENCIJA I KULTURA GOVORENJA ODGAJATELJA

Rezime: U evolucijskoj preobrazbi Homo sapiensa u čovjeka, oralno-verbalni govor imao je značajnu ulogu, i kao takav predstavlja osobni, društveni i komunikacijski fenomen, a ujedno je javno dobro, medij, sredstvo i rezultat stvaralaštva, pa podliježe procjeni slušatelja, objektivnoj i subjektivnoj, stručnoj i laičkoj, slučajnoj ili ciljanoj. Gotovo da ne postoji ljudska djelatnost u kojoj govor nije zastupljen ili kao sredstvo, ili kao cilj, ili kao čin djelovanja, a s nekih aspekata govorne patologije, poput afazija, post festum, i kao bit bivstvovanja. I mada odgajateljima vokalna djelatnost, odnosno govor, nije zanat i predmet rada već sredstvo rada, zainteresirani smo i za formu i za sadržaj te djelatnosti. Govor je dar, umijeće i vještina, te bi odgajateljima nepostojanje govorne patologije s težnjom ka visokim standardima govorno-jezičnog izražavanja, odnosno kompetencijama, trebao biti imperativ u ostvarivanju osobnog profesionalnog identiteta. Mada kultivirani govor ne podrazumijeva istovremeno odsustvo

govornih poremećaja i komunikativnu kompetentnost, svijest o vlastitom govornom izričaju inicijalni je korak u procesu njegova kultiviranja.

Ključne riječi: govor, jezik, kompetencije, odgajatelji, kultura govorenja.

Radmila Zeba

Kindergarten „Radost“, Zagreb, The Republic of Croatia

SPEECH-LANGUAGE COMPETENCE AND THE CULTURE OF SPEAKING IN PRESCHOOL EDUCATORS

Summary: In the evolutionary transformation of Homo sapiens to human, oral-verbal language had a significant role and as such, it represents a personal, social and communication phenomenon, and it is a public good, a media, a facility and the result of creativity. It is therefore subject to assessment of the listener, objective and subjective, professional and layman, random or targeted. There probably is no human activity in which speech is not present, as a means or a goal, or as an act, and seen from certain aspects of speech pathology, such as aphasia, it is present as the very essence of being. In this paper, we are interested in the shape and content of speech and vocal activities in preschool educators' careers, since speech represents an essential tool used in their everyday professional activities. As we all know, speech is a gift given exclusively to humans, but, it is also a skill, which emphasizes the fact that we should be aware that absence of speech pathology and the tendency to reach language and speech perfection in preschool educators should be of critical importance within accomplishing their professional identities. Although cultivated speech does not imply the absence of speech disorders and communicative competence, the preschool teachers' awareness of their own spoken expression should be the initial step in the process of its cultivation.

Key words: speech, language, competences, preschool educators, culture of speaking.

Наталија Бркић

Предшколска установа „Зрењанин“, Зрењанин, Република Србија

ПОНАШАЊЕ И ИНТЕРАКЦИЈА ДЕЦЕ У ПУБЕРТЕТУ ТОКОМ БОРАВКА У БОЛНИЦИ

Резиме: Основни циљ рада је усмерен на изналажење адекватних мера и поступака према деци у пубертету која се налазе на болничком лечењу, како би се допринело њиховом прихватању измењених животних околности и успешној адаптацији на болничку средину. Радом су обухваћена деца узраста од 13 до 15 година, која су боравила у болничкој групи у Зрењанину, током 2011. и 2012. године. У овом периоду пратили смо понашање укупно 166-оро деце оба пола, 95 дечака и 71 девојчице. Методом опсервације и разговором дошли смо до података о начинима изражавања осећања, стања и потреба за превазилажењем страхова везаних за болнички амбијент и типичним реакцијама у односу на полне разлике, породични и социјални статус, дужину боравка у болници, присуство родитеља у току лечења и интелектуално функционисање деце. Дошли смо до закључка да се постављени циљ може најуспешније остварити кроз: уважавање мишљења деце, озбиљним схватањем њиховог учествовања у раду и разговору, емпатијом са њиховим базичним потребама и осећањима и неговањем ненасилне комуникације и асертивног понашања.

Кључне речи: пубертет, адаптација, емпатија, асертивно понашање.

Natalija Brkić

Preschool Institution „Zrenjanin“, Zrenjanin, The Republic of Serbia

BEHAVIOUR AND INTERACTION AMONG ADOLESCENTS DURING HOSPITALIZATION

Summary: The article focuses on the possibilities of finding adequate measures and procedures applicable to hospitalized adolescents in order to facilitate their acceptance of the changed life circumstances and successful adapting to the hospital environment. The research done involved a group of children aged 13-15 hospitalized in Zrenjanin during 2011 and 2012. During this period, we followed the behavior of 166 children – 95

boys and 71 girls. By the method of observation, we have gathered data on their ways of expressing feelings, conditions and needs for overcoming the fears originating from being in a hospital and their typical reactions related to gender differences, family and social statuses, the length of time spent in hospital, the presence of parents during hospitalization and the intellectual functioning of children. We have come to the conclusion that the set goal can be best achieved through the following: respecting the children's opinions, taking their participation in work and communication seriously, expressing empathy to their basic needs and feelings and through encouraging nonviolent communication and assertive behavior.

Key words: adolescence, adaptation, empathy, assertive behavior.

Марија Цвијетић, Јелена Тодоровић

Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Београд, Универзитет у Београду, Република Србија

УКЉУЧИВАЊЕ ДЕЦЕ СА ПОРЕМЕЋАЈИМА АУТИСТИЧКОГ СПЕКТРА У ИНКЛУЗИВНО ОБРАЗОВАЊЕ: СОЦИЈАЛНИ ИСХОДИ

Резиме: Инклузивно образовање, као вид образовања који је све присутнији на нашим просторима, подразумева укључивање деце са различитим облицима ометености у редован систем школовања, а међу њима и деце са поремећајима аутистичког спектра. Тешкоће у области комуникације и остваривању одговарајућих социјалних интеракција, као и специфична интересовања и фактор у социјалној интеграцији ове деце у редовне разреде. Циљ овог рада је да прегледом доступне литературе укаже на социјалне исходе укључивања деце са поремећајима аутистичког спектра у инклузивни образовни систем. Резултатима се показује да су деца са аутизмом чешће изолована или на периферији социјалних мрежа у одељењу, да остварују мањи број пријатељстава и да су чешће виктимизовани у односу на вршњаке типичног развоја. Може се уочити да социјална прихваћеност и укљученост ове деце опада са узрастом, али и да свесност вршњака типичне популације о проблемима и способностима деце са аутизмом може довести до позитивнијих реакција према њима. Иако резултати појединих студија указују на одређене позитивне социјалне исходе инклузивног школовања, треба опрезно поступати када су у питању

деца са аутизмом и водити рачуна о индивидуалним потребама сваког од њих, те у складу са тим одабрати одговарајуће образовно окружење и обезбедити потребну подршку.

Кључне речи: поремећаји аутистичког спектра, социјални исходи.

Marija Cvijetić, Jelena Todorović

Faculty of special education and rehabilitation, Beograd, University of Beograd, The Republic of Serbia

INCLUDING CHILDREN WITH AUTISTIC SPECTRUM DISORDERS INTO THE INCLUSIVE EDUCATION SYSTEM: SOCIAL OUTCOMES

Summary: Inclusive education, as a form of education that is becoming increasingly common in our country, implies the inclusion of children with various forms of disabilities, including autism spectrum disorders, into the mainstream school system. Difficulties in communication and achieving appropriate social interactions, as well as specific interests and patterns of behavior of children with autism may be an aggravating factor in the social integration of these children into regular classes. The aim of this paper is to point to the social outcomes of the inclusion of children with autism spectrum disorders into an inclusive educational system, by reviewing the available literature. The results indicate that children with autism are more often isolated or peripheral to social relationships within the classroom, have fewer friends and are more likely to be bullied than their typically developed peers. It can be seen that social acceptance and inclusion of these children decreases as they grow older, but also that typical peers' awareness of the problems and abilities of children with autism can cause more positive reactions towards them. Although the results of some studies suggest that there are positive social outcomes of inclusive education, we should be careful when it comes to children with autism. We should pay close attention to their individual needs and keep them in mind when choosing the appropriate learning environment and providing the necessary support.

Key words: autistic spectrum disorders, social outcomes.

Биљана Вујасин

Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов“,
Вршац, Република Србија

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА ЗА РАД СА ДЕЦОМ НА ЈАСЛЕНОМ УЗРАСТУ

Резиме: У раду се разматрају, сходно најновијим законским одредбама и потврђеном значају раног стицања искустава, неопходне компетенције васпитача на јасленом узрасту. Васпитач деце јасленог узраста, који према налазима савремених психолошких истраживања и из угла педагошких теорија, нема само функцију неге како се дуго времена сматрало. Потребно је да, уз констатацију да флексибилност нервног система деце на овом узрасту невежбањем губи значајан део способности и функција, буде оспособљен и за педагошку функцију која подразумева оспособљеност за подстицање радозналости деце, методичку спретност у подстицању на решавање проблема сензомоторне интелигенције, подржавање спонтане говорне комуникације и богаћење говора, као и за стварање дидактичког окружења за формирање почетних сазнања кроз практичне активности. Методички аспект компетенција односи се на функционалне игре, музичко-ритмичке активности, графичко-ликовне активности, језичке, драматизацију. Као значајне компетенције васпитача јасленог узраста издвајају се и методе васпитања којима се у складу са узрастом, а у складу са захтевима еманципаторног васпитања, помаже детету да обликује себе као личност.

Кључне речи: компетенције, јаслени узраст, методе.

Biljana Vujasin

Preschool Teachers' Training College in Vršac, The Republic of Serbia

COMPETENCES OF TEACHERS FOR WORKING WITH CHILDREN IN NURSERIES

Summary: In the light of recent legislative and regulatory changes and the confirmed importance of early acquisition of experience, the paper discusses the competences that the teachers in nurseries are now expected

to possess. According to the findings of modern psychological research and seen from the viewpoint of pedagogical theories, a nursery teacher does not have the sole function of caregiver as it was long thought. Given the fact that the flexibility of the nervous system of a child at this age loses a significant share of its capabilities and features, we come to the conclusion that a nursery teacher must also be trained to fulfill their pedagogical function. This includes capabilities for encouraging curiosity in children, exhibiting methodical skills in supporting problem solving sensor and motor intelligence, encouraging spontaneous spoken communication and the enrichment of speech, as well as creation of didactic environment for the formation of basic knowledge through practical activities. The methodological aspect of competences refers to the function games, music and rhythmic activities, graphic and fine arts activities, language, dramatization. Educational methods appropriate to this very early age which comply with the demands of emancipatory education and help children shape themselves as individuals, are seen as the key competences of nursery teachers.

Key words: competences, nursery age, methods.

Дијана Брусин, мастер

Предшколска установа „Пава Сударски“, Нови Бечеј, Република Србија

ПОРТФОЛИО У ВРТИЋУ

Резиме: Примена портфолиа у вртићу отвара могућност праћења развоја деце у неупоредиво ширем обиму него иначе. Својом богатом садржином, која се међусобно употпуњује, пружа јаку основу за исправне процене и планирање адекватних педагошких мера. Најочигледнији аспект портфолиа је његова могућност да сликовито дочара развојни пут детета са свим својим специфичностима. Управо зато представља веома моћну алатку за васпитача и педагога, односно родитеље и, наравно, њихову децу са друге стране.

Кључне речи: портфолио у вртићу, процена, развој.

Dijana Brusin, M.A.

Preschool Institution „Pava Sudarski“, Novi Bečej, The Republic of Serbia

KINDERGARTEN PORTFOLIO

Summary: Implementation of portfolios in kindergarten opens up the possibilities of monitoring a child's development in a far broader sense than usual. Rich in contents which mutually complement each other, portfolios offer a solid ground for making good assessments and planning adequate pedagogic measures. The most obvious aspect of a portfolio is its capability to paint a vivid picture of a child's development with all its specificities. That is exactly why it is such a powerful tool for a kindergarten teacher and a pedagogue, as well as for parents and, of course, their children.

Key words: kindergarten portfolio, assessment, development.

Радмила Ђурић, мастер

Предшколска установа „Пчелица“, Апатин, Република Србија

ПОДСТИЦАЊЕ И РАЗВОЈ СОЦИЈАЛНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА КОД ДЕЦЕ И ВАСПИТАЧА

Резиме: Социјалне компетенције су изузетно важан чинилац ефикасности васпитно-образовног процеса у предшколским установама. Предшколски период се сматра најповољнијим периодом за подстицање и развој социјалних компетенција. Васпитач је одговоран за креирање социјалне климе у васпитној групи, јер односи с вршњацима значајно утичу на емоционални, социјални, а можемо рећи и на свекупни развој детета. Социјалне компетенције васпитача и деце зависе од њихових комуникационих способности. Социјалне вештине дете стиче у социјалним интеракцијама и стога закључујемо да су оне главни облик социјалног понашања. Социјалне интеракције нема без комуникације, јер је она саставни део и основа сваког контакта и односа између васпитача и детета. Од васпитача се (очекује) и захтева нови начин креирања васпитно-образовног рада што подразумева другачију комуникацију са децом. Социјалне компетенције се развијају кроз контакт и искуства са другим особама и оне су део емоционалне интелигенције, јер обухватају способност разумевања дру-

гих људи о ономе што осећају и правилно поступање у међуљудским односима. Усвајањем социјалних вештина на предшколском узрасту од великог је значаја за дечје емоције, прихватање од стране вршњака и за адекватан, холистички приступ дечјем развоју.

Кључне речи: дете, васпитач, социјалне компетенције, развој.

Radmila Đurić, M.A.

Preschool Institution „Pčelica“, Apatin, The Republic of Serbia

DEVELOPMENT AND IMPROVEMENT OF SOCIAL SKILLS IN CHILDREN AND TEACHERS

Summary: Social skills are an extremely important factor of the effectiveness of the educational process in preschool institutions. The preschool period is considered to be the most favorable period for the development and promotion of social competences. The teacher is responsible for creating a social environment in the educational group, because a child's relationships with peers significantly affect their social, emotional and overall development. Social competences of children and teachers depend on their communication skills. Children develop their social skills in social interactions which leads to the conclusion that social skills are the most important form of social behavior. Social interaction is impossible without communication. It is a basis and an integral part of every contact and relation between the teacher and the child. Nowadays the teachers are expected to create educational work in a new way which asks for a different way of communicating with children. Social competences are developed through contact and experience with other people and they are part of emotional intelligence since they incorporate the ability to understand other people and their feelings and the ability to properly behave in human relations. Acquisition of social skills during the preschool period is very important for children's emotions, acceptance by their peers and for an adequate, holistic approach to child's development.

Key words: child, teacher, social competences, development.

Данијела Миличић Требатицки, васпитач

Предшколска установа „Радост“, Србобран, Република Србија

ЗАЈЕДНО МОЖЕМО МНОГО БОЉЕ

Резиме: Сарадња вртића са породицом важан је предуслов оптималног развоја и васпитања детета у институционалном контексту. Професионална улога васпитача и животна улога родитеља увелико су сличне. Поласком детета у вртић васпитачи и родитељи постају сарадници на заједничком задатку васпитања и образовања детета. Због тога је важно да родитељи и васпитачи у међусобну сарадњу улажу много поверења, отворености, толеранције, објективности и спремности за уважавање личних и професионалних компетенција. Добром сарадњом сви добијају. Тако и сарадња са широм друштвеном заједницом има посебну улогу у стварању одговарајућих услова за успешно остваривање циљева институционалног васпитања и образовања предшколске деце. Сарадња са породицом се остварује путем непосредне дневне комуникације васпитача и родитеља, писане комуникације, креативних панона, анкета и упитника, родитељских састанака, дечјих порфолија, приредби и прослава, едукативних и креативних радионица, учешћа родитеља у васпитно-образовном раду. Сарадња са широм друштвеном заједницом подразумева сарадњу са основном школом, локалном самоуправом, домом здравља, месном библиотеком, месном заједницом, дирекцијом за урбанизам, активом жена, ватрогасним домом, МУП-ом, локалним медијима.

Кључне речи: породица, дете, вртић, сарадња.

Danijela Miličić Trebaticki, teacher

Preschool Institution „Radost“, Srbobran, The Republic of Serbia

TOGETHER WE CAN DO MUCH BETTER

Summary: Cooperation between family and kindergarten is an important prerequisite for a child's optimal development and education in the institutional context. The professional role of teachers and the vital role of parents are very similar. When a child is going to a kindergarten, teachers and parents are becoming partners on a common task of care, upbringing and education of the child. It is therefore very important that

parents and teachers are investing a lot of trust, openness, tolerance in their cooperation and above all a willingness to respect personal and professional skills. With a good cooperation everybody wins. Therefore, cooperation between kindergarten and community has a special role in the creation of appropriate conditions for a successful achievement of goals of the institutional education of preschool children. Cooperation with the family is achieved by a direct daily communication between teachers and parents, written communication, creative billboards, polls and surveys, parent – teacher meetings, portfolio, events, celebrations and holidays, educational and creative workshops and participation of the parents in the educational work. Cooperation with wider social community represents cooperation with primary schools, local government, the health center, the local library, Directorate of Urban Planning and Design, Women’s Association, the Community Fire Department, the Police, the local media, etc.

Key words: families, child, child care, cooperation.

Лидија Орчик, васпитач

Кикинда, Република Србија

СТРУЧНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ И ОСОБИНЕ ВАСПИТАЧА У ИНКЛУЗИВНОМ ОБРАЗОВАЊУ

Резиме: У данашњим условима врло често се говори о стручним компетенцијама васпитача који у групи имају дете са сметњама у развоју. Васпитачи који реализују инклузивну праксу наилазе на разне проблеме, јер немају додатну стручну подршку на који начин да подстакну дечје потенцијале и доведу их до биолошког максимума. Због тога васпитачи треба да буду отворени за промене, објективни при процени дететових способности, критични при оцењивању сопствене праксе и флексибилни током подучавања. Када овладају стручним знањем стеченим на студијским предметима који се баве инклузијом, инклузија у предшколској установи, поред наведеног, захтева од васпитача и особине личности које одражавају просоцијално оријентисану особу. Дефиниције инклузије су различите, али њена филозија указује на то да се у њеној основи налазе: способност саосећања, помагања, дељења, сарадње, као и развијена моралност и хуманост. Разматрајући појам просоцијалног понашања у светлу инклузивног процеса, долазимо до тога да управо облици просоцијалног понашања, поред стечених стручних знања чине основне компетенције онога

ко спроводи предшколску инклузивну праксу – васпитача. Претпостављамо да васпитач са овим особинама и стручним знањима може да буде равноправан члан инклузивног тима у предшколској установи.

Кључне речи: васпитачи, инклузивно образовање.

Lidija Orčik, teacher

Kikinda, The Republic of Serbia

PROFESSIONAL COMPETENCES AND QUALITIES OF TEACHERS IN INCLUSIVE EDUCATION

Summary: Professional competences of teachers whose kindergarten groups include children with disabilities are often discussed nowadays. Educators who implement inclusive practices are facing many problems, because they don't have the additional professional support in the way of stimulating the children's potentials and bringing them to up to their biological maximum. Therefore, teachers today need to be open to change, objective when assessing a child's abilities, critical in the evaluation of their own practice and flexible during teaching. Besides mastering the professional knowledge gained through college courses on inclusion, the teachers are also expected to possess personality traits that reflect a pro-socially oriented person. Definitions of inclusion are different, but its philosophy suggests that it is based on the following: the ability to sympathize, help, share and cooperate, and a developed morality and humanity. Discussing the concept of pro-social behavior in the light of the inclusion process, we come to a conclusion that the forms of pro-social behavior, in addition to expertise acquired, are the basic competences of the person conducting the preschool inclusive practice – the teacher. We assume that the teacher with these qualities and expertise can be an equal member of the inclusive team in a preschool institution.

Key words: teachers, inclusive education.

Хана Балабан, Дијана Суботић, студенти,

Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда, Република Србија

Весна Мајсторовић, васпитач

Предшколска установа „Драгољуб Удицки”, Кикинда, Република Србија

ВЕРБАЛНЕ АСОЦИЈАЦИЈЕ, ЛИКОВНОСТ И ПОДСТИЦАЊЕ ГОВОРНИХ СПОСОБНОСТИ ПРЕДШКОЛСКЕ ДЕЦЕ

Резиме: Ауторке у свом раду примењују савремени методички поступак у активностима ликовног васпитања (Којић) у намери да испитају: ликовни израз, ликовну креативност, процес стварања цртежа и говорне способности предшколске деце. Суштина овог поступка састоји се у вербалном подстицању деце да искажу своје емоције путем ликовног рукописа. Да би се утврдило колико вербална асоцијација подстиче дечју ликовност, процес стварања и подстицања говорних способности испитаника, приступа се формирању експерименталне и контролне групе. Експерименталну групу чини 25-оро испитаника обухваћених савременим методичким поступком у ликовним активностима. Контролну групу чини такође 25-оро деце која на традиционалан начин реализују ликовне активности. Претпоставка ауторки је да ће ликовни израз деце експерименталне групе дати јасне поруке о емоцијама испитаника које ће они вербално изражавати током завршних делова ликовних активности. Такође, и да ће њихова ликовна креативност и слобода испољавања говорних способности бити на вишем нивоу у односу на ликовност и слободу испољавања говорних способности деце из контролне групе. Приликом овог истраживања биће коришћене скале процене ликовне креативности које су у ранијим истраживањима и у пракси примењене на великом узорку испитаника (Копас Вукашиновић). Поред утврђивања ликовности предшколске деце у овом раду ће се испитивати и говорне способности (Миладиновић) деце, које како се претпоставља подстиче савремени методички поступак у реализацији ликовних способности. Основни циљ рада је да се утврди да ли постоје значајне разлике између експерименталне и контролне групе испитаника у погледу ликовне креативности и говорних способности.

Кључне речи: ликовност, говор, разлике.

Hana Balaban, Dijana Subotić, students

Preschool Teacher Training College in Kikinda, The Republic of Serbia

Vesna Majstorović, teacher

Preschool Institutional “Dragoljub Udicki”, Kikinda, The Republic of Serbia

VERBAL ASSOCIATIONS, VISUAL ART, AND THE ENCOURAGEMENT OF LANGUAGE SKILLS OF PRESCHOOL CHILDREN

Summary: The authors of the paper apply a modern methodical procedure in the art education activities (Kojić) in order to examine: artistic expression, the process of creating art, artistic creativity, and language skills of preschool children. The essence of this process lies in the verbal encouragement of children to express their emotions through artistic handwriting. To determine how verbal association encourages the children’s visual art, the creative process and their language skills, we began with creating the experimental and control groups. The experimental group consisted of 25 participants included in the modern methodological procedures in art activities. The control group also consisted of 25 children that implement the art activities in the traditional way. The assumption of the authors is that the artistic expression of children in the experimental group would send a clear message about the emotional responses which they will verbally express during the final parts of arts activities. Also, they believe that the children’s artistic creativity and freedom of expression in the language skills will be at a higher level than the artistic freedom of expression and language skills of children in the control group. The scale assessment of visual creativity which was applied to a large sample of participants in previous studies and in practice will be used in this study (Kopas Vukašinić). In addition to determining visual art of preschool children, the authors shall also examine the children’s speaking skills (Miladinović) which are supposed to be encouraged by the modern methodological procedures in the implementation of visual ability. The main objective of this study is to determine whether there are significant differences between the experimental and the control group in terms of artistic creativity and language skills.

Key words: visual arts, speech, differences.

Liliana Elena Danciu, Ph.D.

Faculty of Sociology and Psychology, Department of Educational Sciences, West University of Timișoara, Romania

Cristina Iovita, Ph.D.

Department of Psychology, Timisoara, Mihai Eminescu University of Timișoara, Romania

PARENTS AS PARTNERS IN THE EDUCATIONAL ACTIVITIES WITH PRESCHOOL CHILDREN

Summary: The distinct personality of the preschool child of our day requires a special preoccupation of the educators aiming to realise interesting educational and extra-curricular activities with high emotional and informational content. One of the most efficient solutions was considered to be the involvement of the parent, as an equal educational partner, in the teaching and learning process. In order to determine the cognitive, affective, behavioural and social effects of this partnership, as well as the problems that need solving, and the solutions that can be proven viable at educational communication level we established the following objectives:

General objectives:

Familiarisation of parents with the quality of educational partner and the exercising of this quality in multiple situations

Identifying the partnership's main aspects at the preschool institution level.

Special objectives:

- The involvement of parents in the formation and the co-partnership activities;
- The enhancement of cognitive, affective and behavioural performances by resorting to educational partnership;
- Finding the most efficient educational partnership strategies of increasing the interest towards knowledge and the motivation for learning;
- Assessing the individual and collective progress.

Key question: Which is the efficiency level of the educational partnership in all types of activities and for all types of personalities of preschool children?

The steps taken, the adopted managerial strategies, the didactic technologies and methodologies employed, and their effect on the quality

of the educational process and preschool children's personalities will represent the content of the study.

Key words: educational partnership, partnership-based educational strategies, performance, progress assessment.

Др Љиља Илић

Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда, Република Србија

МОГУЋНОСТ НЕНАСИЛНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ

Резиме: Овај рад бави се идејом о квалитетној комуникацији с преобладајућим Ја-порукама, унутар које се испитују дела уметности, културе и филозофије.

Култура у савремености трпи услед активне друштвене дезинтеграције и прожета је филозофијом страха као последицом одсуства аскетског из живота филозофа: услед свеprisутности страха, који колонизује сав (наш) животни свет.

Дестабилизоване су и најтемељније теорије и подрмана основа етике као дисциплине о понашању и владању над собом и уопште: експлицитно повезане са Сократовим питањем: – Који је ваљан начин да се живи?

Заробљени смо у језику: то охрабрује.

Кључне речи: ненасилна комуникација, уметност, култура, филозофија, језик.

Ljilja Pić, Ph.D.

Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia

THE POSSIBILITY OF NONVIOLENT COMMUNICATION

Summary: The paper centers on the idea of successful communication in which I-messages are predominant, and within such an idea works of art, culture and philosophy are questioned.

Modern-day culture is suffering due to an active social disintegration and it is entwined with the philosophy of fear which is a consequence of

the absence of asceticism in the life of a philosopher: arising from the omnipresent fear which is colonizing (our) entire living world.

Even the most fundamental theories are now losing their stability and damage has been done to the very base of ethics as a discipline of behavior and controlling oneself, explicitly related to the Socrates' question – Which is the right way of living?

We are imprisoned in language: that is encouraging.

Key words: nonviolent communication, arts, culture, philosophy, language.

Др Весна Срдих

Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда, Република Србија

СКРИВЕНИ КУРИКУЛУМ И ТАЦИТ ЗНАЊА – ПУТ РАЗВИЈАЊА АКЦИОНЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ НАСТАВНИКА И СТУДЕНАТА

Резиме: Акциона компетентност наставника и студената као основа образовне активности, подразумеван је и позитиван исход квалитетног курикулума у високом образовању. Као савремена парадигма развијања дидактичко-методичких компетенција наставника, посебно је усмерена ка повећању умешности наставника у одабиру и трансмисији релевантних наставних садржаја како би образовање студената било у служби живота. Као покретач конструисања нових менталних модела и развијања знања у контексту смислене активности, посебно је усмерена ка оријентацији студената на остваривање сопствених циљева учења. Дизајнирање курикулума као плана за акцију, који сублимира искуство студената и имплицитну праксу наставника, може да резултира следећим позитивним ефектима: оријентацијом на изградњу тацитних знања, вештина и ставова, развијањем интелектуалне креативности у циљу креирања и употребе новог знања као и могућностима студената да развијене професионалне и стручне компетенције употпуне корпусом знања чија је употребна вредност висока. Пажња аутора у раду садржана је у указивању на целисходна решења у тражењу одговора на питање – како учинити скривени курикулум видљивим, а да не постане експлицитно прописан?

Кључне речи: скривени курикулум, дидактичко-методичке компетенције наставника, тацит знања, акциона компетентност.

Vesna Srđić, Ph.D.

Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia

**THE HIDDEN CURRICULUM AND THE TACIT KNOWLEDGE
– THE PATH OF DEVELOPING ACTION COMPETENCY IN
TEACHERS AND STUDENTS ALIKE**

Summary: When discussing the action competency of teachers and students as the basis of any educational activity, the positive outcome of the quality curriculum in higher education is also implied. As a contemporary paradigm in the development of didactic-methodic competences of the teachers, it is especially aimed at increasing the astuteness of teachers in the choice and transmission of relevant educational content in order to put the education of students into better use in life. As an initiator of constructing new mental models and developing knowledges in the contexts of meaningful activities it is especially aimed at directing students towards accomplishing their own goals in learning. The design of a curriculum as the means of an action plan that sublimates the experiences of the students and the implicit practices of the teachers can result in the following positive effects: the orientation towards the establishment of tacit knowledges, skills and attitudes, the development of intellectual creativity aimed at creating and implementing new knowledges as well as towards the possibilities of the students to complete their already developed professional and expert competences with a corpus of knowledge that has a high current value. The author's attention within the frameworks of this paper has been contained in the pointing out of expedient solutions in her quest for answers to the question – how to make the hidden curriculum visible without making it explicitly formal?

Key words: hidden curriculum, didactic-methodic competences of the teachers, tacit knowledge, action competency.

Међународна научно-стручна конференција
КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА ЗА ДРУШТВО ЗНАЊА

Књига резимеа
Кикинда 2013.

Главни и одговорни уредник
др Тамара Грујић

Уредник
Мр Стеван Илић

Уредништво

Проф. др Милица Андевски (Филозофски факултет, Нови Сад, Универзитет у Новом Саду), проф. др Радмила Живковић (Факултет за туристички и хотелијерски менаџмент, Универзитет Сингидунум), доц. др Јелена Гајић (Факултет за туристички и хотелијерски менаџмент, Универзитет Сингидунум), проф. др Оља Арсенијевић (Факултет за менаџмент, Сремски Карловци, Универзитет „Унион – Никола Тесла“ у Београду), др Загорка Марков (Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда), др Тамара Грујић (Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда), др Јасмина Арсенијевић (Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда), мр Мирослава Којић (Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда), мр Стеван Илић (Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда), Тања Бркљач, мастер (Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда), Драгана Стојановић, мастер (Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Кикинда).

Уредништво из иностранства

Prof. dr Mihai Radan (Filološki, istorijski i teološki fakultet, Departman za moderne jezike i književnosti, Srpski i hrvatski jezik i književnost, Zapadni univerzitet, Temišvar, Rumunija), prof. dr Mihaela Răducea (Fakultet za sociologiju i psihologiju, Departman nauke o vaspitanju, Zapadni univerzitet, Temišvar, Rumunija), prof. dr Mitja Krajncan (Pedagoški fakultet, Univerzitet u Ljubljani, Slovenija), prof. dr Marčela Batistić Zorec (Pedagoški fakultet, Univerzitet u Ljubljani, Slovenija), prof. dr Robi Kroflič (Filozofski fakultet, Odsek za pedagogiju i andragogiju, Univerzitet u Ljubljani, Slovenija), prof. dr Arjana Miljak (Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Republika Hrvatska), dr Dejan Mihajlović (Institute of

Tehnology Monterrey in Ciudad, Mexico), prof. dr Zoran Trpunec, dekan (Fakultet za menadžment resursa CKM, Sveučilište „Hercegovina“, Mostar, BiH), doc. dr Goran Sučić (Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu, Republika Hrvatska), doc. dr Željko Požega (Ekonomski fakultet, Osijek, Republika Hrvatska), prof. dr Vesna Bedeković, dekan (Visoka škola za menadžment i turizam, Virovitica, Republika Hrvatska).

Издавач

Висока школа струковних студија за образовање васпитача
у Кикинди
Светосавска 57, 23300 Кикинда
vsov@businter.net
www.vaspitacka.edu.rs

За издавача

др Тамара Грујић, директор

Превод

Тања Бркљач, мастер

Прелом текста

Сенка Влаховић Филипов

Лектура

Др Тамара Грујић

Корице

Миомирка Меланк

Штампа

„Гармонд“ Ново Милошево

Тираж

150 примерака

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

373.213(048.3)
373.2.02(048.3)
373.211.24:371.13/.14(048.3)

**МЕЂУНАРОДНА научно-стручна конференција Методички дани
(Киkinда ; 2013)**

Књига резимеа / Међународна научно-стручна конференција Методички дани [са темом] Компетенције васпитача за друштво знања, Киkinда, мај 2013. ; [организатор] Висока школа струковних студија за образовање васпитача , Киkinда ; [превод Тања Бркљач] . - Киkinда : Висока школа струковних студија за образовање васпитача , 2013 (Ново Милошево : Гармонд) . - 126 . стр. ; 24 cm

Резимеи на срп. или хрв. језику и енгл. преводи . - Тираж 150 .

ISBN 978-86-85625-11-4

1. Висока школа струковних студија за образовање васпитача
(Киkinда)

- а) Предшколска настава - Методика - Апстракти
 - б) Васпитачи - Стручно усавршавање - Апстракти
- COBISS.SR - ID 278811655